4462

Ludwig Fels

Păcatele sărăciei

Poet şi prozator vestgerman, **LUDWIG FELS** (n. 1946) a devenit una din cele mai personale voci ale unei generaţii contestatare, impulsionate în egală măsură de ură împotriva ordinii burgheze stabilite şi de nostalgie după o lume „în care se poate respira, se poate trăi şi munci cu adevărat", cum spune însuşi autorul. De aceea romanul **Păcatele sărăciei**, povestind despre spaimele şi dorinţele unui adolescent, constituie o adevărată profesiune de credinţă, cu vădite accente autobiografice.

GLOBUS

EDITURA UNIVERS

Lei 8

LUDWIG FELS

PĂCATELE SĂRĂCIEI

1988

LUDWIG FELS

PĂCATELE SĂRĂCIEI

COPERTA COLECȚIEI : ION STATE
Grafica : Mircea Dumitrescu, Ilustrația : Vasile Socoliuc

GLOBUS

Ludwig Fels

Păcatele sărăciei

Traducere de
IDA ALEXANDRESCU

EDITURA UNIVERS

București
1988

Pentru Rainer,
care „se fofilează“ la sfîrşit.

A EXISTAT O VREME cînd nici nu îmbătrînea, nici nu întinerea.

Mai devreme stătea la fereastră.

A închis ochii orbit. Şi totuşi se vedea sfîşiat, tîrît în toate direcţiile, rănit de viaţă şi pudrat cu var ca un sugaci într-un azil de bătrîni.

Pubertatea era asemenea unei pedepse.

Mai devreme stătea la uşă.

Se întîmpla ca în timpul liber să se viseze la muncă şi să meargă la serviciu ca un somnambul. Îi plăcea să lenevească. De fapt era mereu şomer, căci nu era munca lui ceea ce făcea pentru a pune mîna pe nişte bani. Era mereu beat cînd muncea. Numai în visurile sale era treaz.

A existat o vreme în care sărăcia era ca un păcat care se săvîrşea permanent la adresa lui.

1

PESTE TOT ERA NOIEMBRIE.

Scurta sa de piele devenise alunecoasă de ceață și umezeală, capsele ude ruginiseră pe margini. Era singura scurtă pe care o avea. Devenise a doua lui piele. În ea își petrecea cea mai mare parte a timpului. Prin ea se deosebea în mod considerabil de ceilalți ; datorită ei umerii îi deveneau mai lați, iar șoldurile mai înguste.

Bătrînii se gîndeau la moarte și în taină se rugau să fie cruțați. Copiii și nepoții lor își vedeau de viețile lor. Nimeni nu ieșea din casă fără motive stringente. Vremea de pe stradă îi ținea în locuințe. Numai tînărul hoinărea prin locurile cunoscute de dimineața pînă seara, ca și cum ar fi trebuit să descopere lucruri nemaivăzute. Uneori fața i se oglindea în geamuri incolore. Se îndoia atunci că paloarea ar putea fi o culoare a feței. Ceea ce vedea îi producea o senzație de boală.

Săptămîni în șir a plouat neîncetat. Apele umflate au inundat pragurile caselor de la marginea orașului, scurgîndu-se în pivnițe. Cîrtițe înecate se legănau în zeama maroniu-verzuie. Din iarba în putrefacție se revărsau mi-

rosuri respingătoare ; mirosea amar a nămol în fierbere. Prin ceața înecăcioasă se strecurau siluete încotoșmănate, cu saci legați la gură, din care se auzea mieunatul subțire al pisoilor nou-născuți. Cărămizi îngreunau povara. Pisicile fătau primăvara și toamna în timp ce ploile umflau apele rîului ; după un bufnet surd, țipetele înfundate se pierdeau în apă. În unele zile, în apropierea grămezilor de aluviuni, se împotmoleau plute făcute din garduri de lemn suprapuse. Băiețașii își suflecau pantalonii, fetițele își prindeau fustele în brîu. Chicoteau la vederea unor oale de noapte turtite, în cizme de cauciuc își croiau drum de-a lungul rîului.

Era în drum spre așezarea de barăci. Pe cîțiva dintre polacii * care locuiau acolo, spunîndu-și chiar ei așa, îi cunoștea și el ; uneori îi dădeau să bea țuică, făcînd pe grozavii, afirmînd la beție că el ar fi cel mai bun dintre nemții din oraș. Sau îi spuneau simplu : Tu ești prietenul nostru, Ernst, tu ești de-al nostru. Pe cîțiva dintre ei îi întîlni pe pod ; își făcură semne. Rîul se izbea de stîlpi. I se părea că stă ghemuit într-o coajă de nucă, așa de năvalnic se rostogoleau masele de apă spre privirile lui.

Ajunse la grădinile năpădite de ierburi. Pe frînghiile de rufe încrucișate se bălăbăneau chiloți uriași. Se sprijini de stîlpii de beton fixați în asfalt la colțurile gardurilor. Femei în fulgarine de plastic mestecau în hîrdaie aburinde. Erau ființe chinuite ; își arătau disprețul,

* Polonezi.

prefăcîndu-se că nu-l văd. Doar una din femei zise batjocoritor : „Băiatul se plimbă". Asudate, femeile storceau sutiene de mărimea unui uger de vacă și le prindeau în cîrlige după cearșafuri din care picura apa. Băiatul își imagină sînii mișcîndu-se ca niște clopote, împărțind lovituri gingașe. Își dori să zacă sub opulența lor dătătoare de căldură.

Ceva mai la o parte se întindea terenul gării de mărfuri. Din locul pe care se afla, tînărul recunoscu o gloată de bărbați care tocmai se pregătea să mîne cu înjurături și ademeneli elefanții din vagoanele garate. Unul din întunecații uriași scoase un trîmbițat prelung, își încovrigă trompa în aerul străin, părînd să asculte ecoul semnalului său. Picioarele groase ca niște pilaștri ale animalelor erau legate în obezi, lanțuri groase alunecau zăngănind în urma pașilor greoi. Inelele de fier erau pline de gunoi. Echipa de hăitași gesticula cu bețe și stinghii de care erau fixate cîrlige și ghimpi. Întregul grup i se păru ieșit dintr-o carte de aventuri.

Tabloul îi plăcu.

Jungla și savana se întruchipară în capul său, creierul îi născoci animale de pradă sălbatice ; în imaginație lua parte la expediții și safariuri.

Unuia din pahidermele care trecea agale îi atîrna în partea posterioară a burții un par puternic, zvîcnind vîscos. La vederea lui, femeile care spălau se opriră puțin din lucru. Cu o voluptate feroce contemplară ciomagul care se bălăngănea și rîseră răutăcios, apreciind și comparîndu-i dimensiunile, vizibil stîrnite.

Băiatul o luă la fugă de-a lungul șinelor. Tufe de mărăcini putrezeau printre movile de balast. Prin vălătucii de aburi se tîra în depărtare un tren de marfă. Semnalul său de avertizare îl sperie. O luă sărind pe taluz la vale ; tocurile cizmelor sale săpau urme adînci. Timp de o clipă dori să poată goni cu această viteză pînă la capătul lumii.

2

TÎNĂRULUI NU-I PLĂCEAU locurile în care trăia. Într-un tîrguşor de aproximativ şapte mii de suflete nu există viaţă. Nu existau evenimente care să conteze cu adevărat. Oamenii muncesc, cîştigă, se gospodăresc, comentează, după anotimp şi starea vremii, căldura sau frigul, povestesc vecinilor, strict confidenţial, sub pecetea tăcerii, despre bolile de care fuseseră loviţi unii şi despre loviturile soartei care se abătuseră asupra altora, bîrfeau pe seama anunţurilor matrimoniale, iar dumnezeu era considerat un om cumsecade. Se conformau pur şi simplu. Evitau orice păreri care se abăteau de la tradiţii şi obiceiuri, se obişnuiseră cu poruncile şi interdicţiile. Erau puritani pînă la epuizare şi fiecare în parte se simţea pe drept cuvînt ca un personaj exemplar.

Tînărul îi cunoştea aproape pe toţi după nume. Ştia că bogaţii, puţini la număr de altfel, erau de părere că ei ar fi cei deştepţi. Se întîlneau cu ocazia manifestărilor locale şi savurau faptul că erau cunoscuţi cel puţin aici, în localitate. Nu erau deosebit de iubiți. Se împăunau la discursuri și toasturi, beau șampanie cu ciubărul, comandau și ofereau rînduri de bere gratuită. După ofertele lor generoase, oamenii se ridicau de pe locuri și toastau în cinstea domnilor, mulțumindu-le. Autoritățile inoculau oamenilor supușenie. În camerele dosnice din spatele sălilor festive domnii își mărturiseau apoi afacerile.

Un cîine mergea pe mijlocul străzii. Cînd maşinile claxonau, dădea din coadă. Tînărul avu deodată senzația că plutește într-o peșteră plină de nori.

3

IŞI PETRECUSE COPILĂRIA în multe case : în decursul timpului locuințele deveniseră din ce în ce mai proaste. De la ultima mutare hălăduia într-o maghernință dărăpănată care îi fusese închiriată mamei sale. Zidurile miroseau a vechi, a gaze de eșapament, a pivniță și magazie, a cafea de malț cu cicoare și a sticle goale, care zăceau prea mult într-un colț. Puțea a closet, a bureți și a mucegai. Podelele erau putrezite. Vara se strecurau gîndaci printre crăpături. Preșurile erau tocite și uzate de atîta frecat. Mai demult, în încăperile în care locuia acum cu mama lui se afla un atelier. În hol plutea un miros stătut de mucuri de țigară. Băiatul își zise doar : EL e aici. Trînti ușa cu forță ; tocul ușii pîrîi. Fluierînd se apropie de

ușa camerei de sub care se strecura o dîră de lumină, ciocăni de parcă ar fi fost străin.

— Ernst ? zise bărbatul.

Ședea pe un taburet cu trei picioare și sorta piulițe și șuruburi după mărime și rezistență, descurca roți dințate, sufla praful de pe minuscule arcuri de sîrmă.

— Hărnicia ta face impresie, zise băiatul.

— Trebuie s-o iei de la capăt cu toate forțele, zise bărbatul.

— Da, spuse băiatul, așa o fi.

— Așa e, zise bărbatul, da !

— Unde e mama ?

— În bucătărie, gătește pentru noi.

La fiecare revedere tînărul își amintea cum, cu ani în urmă, bărbatul își făcuse apariția, afumat, clătinîndu-se pe picioare. Încă de pe atunci îți săreau în ochi zgrăbunțele purulente de pe chelia lui osoasă. Mama depozitase în dulapul comun conținutul sărăcăcios al unei cutii de carton ; voise să-i ofere băiatului drept surpriză un tată. Bărbatul, pe nume Detlev Richter, se agățase de ea ca un copil găsit mai vîrstnic. Se întorsese de la pîrnaie, ca de atîtea ori, creditat cu suspendarea executării pedepsei, și se erijase în partener de viață al unei femei necăsătorite cu un copil nelegitim. Bineînțeles că a făgăduit să se îndrepte, întărindu-și promisiunile cu lacrimi de regret, logodindu-se cu ea de gura lumii. Mai tîrziu, a adus, ce-i drept, mereu bani acasă, netrădînd însă proveniența lor atunci cînd nu avea o ocupație fixă. În ciuda bîrfei vecinilor nu s-au căsătorit. Cînd bărbatul dispărea brusc — și asta se întîmpla adesea — femeia povestea în vecini că ar fi plecat într-o călătorie de afaceri. Dar în cele mai multe cazuri se afla pe undeva în apropiere : după gratii. Era închis pentru cele mai mărunte abateri. În stare de ebrietate dădea întotdeauna peste oameni nepotriviți ; îi storcea de bani, trăia pe spinarea lor, uita datoriile, nu plătea consumația, înșela din cînd în cînd doamne singuratice, se enerva cînd debita minciuni, lovea cu pumnii, călca în picioare. În majoritatea cazurilor, victimele erau creditorii săi. După aceea implora cu ardoare iertare și se lăsa arestat fără să opună nici un fel de rezistență. Pe cei bogați îi ura din cauza averii lor ; băiatul îl ura din pricina puterii sale.

— Și acum să te salut, zise bărbatul. N-ai mai crescut deloc. Omule, nu te mai holba așa la mine.

— Nu mă bucur deloc, spuse băiatul.

— Arăți cam șleampăt, zise bărbatul. Vii acasă murdar și soios, n-ai nimic ca lumea pe tine, totul atîrnă în zdrențe și ținte. Poate vrei să semeni cu unul din derbedeii tăi bătăuși ?

— Baliverne, spuse băiatul.

Nu făcu nici un pas ; bărbatul lăsă încet în jos mîna sa dreaptă întinsă.

— Dragul meu Ernst, zise el, știi foarte bine că pot fi și altfel. Îți cunosc punctele slabe. Maică-ta ține și așa cu mine.

Tînărul se întrebă dacă să-i răspundă. Ești la fel ca ceilalți, gîndi el, care au venit înaintea ta la noi și pe urmă au plecat. Și la fel ca tine, fiecare din ei a încercat să-mi ofere prietenia sa și mi-a cerut să am încredere în el, dar nici

prietenia, nici încrederea lor nu făceau doi bani. Pentru cei de teapa voastră eram şi mai sînt doar un mijloc pentru a ajunge la mama. Aţi luat la cunoştinţă existenţa mea ca pe un obiect mobil, pe care poţi să-l aşezi într-un colţ şi să-l uiţi. M-aţi salutat arareori şi nu v-aţi luat niciodată rămas-bun. A trebuit să vă aud cum scuipaţi în chiuvetă sau mormăiaţi cuvinte de dezmierdare. De ce ai fi tocmai tu altfel ca toţi ceilalţi ?

Situaţia era încurcată. Aşa-numiţii bărbaţi cumsecade o tratau pe mama băiatului ca pe o stricată. Pentru cei care aveau ei înşişi o tinichea de coadă, era numai bună de tîrfă, deşi ea se străduia să demonstreze contrariul. Bărbaţi ca Detlev Richter îi năruiau din nou toate speranţele. Ea încerca să salveze aparenţele, ca şi cum în acest fel ar fi putut să facă un serviciu aproapelui. Voia să se simtă în siguranţă, de aceea accepta orice legătură. Era îndatoritoare, deoarece îşi dorea o situaţie cît de cît acceptabilă.

Tînărul ştia cît de bine putea să mintă Detlev Richter. La închisoare, tipul îşi confecţionase o concepţie despre lume, învăţînd să fie dur. În filmele cu gangsteri, criminalii cer un avocat, plătesc cauţiuni şi zboară cu avioane cu reacţie spre tropice. Acolo întemeiază plantaţii de stupefiante sau nu fac absolut nimic, trăind ca-n sînul lui Avraam. Borfaşi mărunţi, care o vizitau însă pe mama lui, sufereau cu toţii de frică ; de la ei băiatul ar fi putut cel mult învăţa ce înseamnă laşitatea şi lăudăroşenia, lucruri pe care nu le putea suferi.

— Omule, îi spuse lui Detlev Richter, nu eşti decît o sperietoare.

4

SE DUSE ÎN BUCĂTĂRIE. MAMA GĂTEA.

— Toată ziua te-am aşteptat, zise ea învîrtind în cratiţi. Stătea în aburi cu spatele încovoiat.

— Facem vreo petrecere ? întrebă el.

— Sărbătorim revederea, zise ea.

O să înceapă s-o pipăie ca pe o vită bună de tăiat, gîndi băiatul, iar mai tîrziu va jura, ca de obicei, că data asta a fost negreşit pentru ultima oară şi că n-o va mai lăsa niciodată singură. Ea o să-l creadă din nou şi o să-i umple farfuria cu vîrf.

Bărbatul îl dădu brutal în lături şi se întinse pe canapea. După o pauză, care nu prevestea nimic bun, zise :

— De azi înainte vei duce clienţilor cronometrele reparate. Accentua cuvintele cu o vizibilă mîndrie.

— De azi înainte, continuă el, vei da mamei toate bacşişurile primite.

Băiatul făcu pe surdul.

— Din acest moment, zise bărbatul, aş dori să primesc răspunsuri.

— N-am nici un chef să fac pe servitorul tău, zise băiatul.

— Îți interzic ideile astea tîmpite, zise bărbatul. Chiar dacă nu mai ești copil, mai ai încă mult pînă să te maturizezi.

— Omule, spuse băiatul, nu ești întreg la cap ? Crezi că dacă ai scăpat de numărul de pe spate poți să faci aici pe plutonierul ? Nu sînt dispus să-ți suport toanele. Nu-ți sînt slugă. Pe mine trebuie să mă bați zdravăn înainte de a mă putea stăpîni.

— Nu mai urla așa ! țipă bărbatul. Cu cine crezi că ai de-a face ?

— Știi tu cel mai bine.

— E tatăl tău, zise mama de lîngă mașina de gătit.

— Pe naiba, spuse băiatul, e doar concubinul tău.

— Fii atent, zise bărbatul, încercînd să pară binevoitor, mi-ar fi tare ușor să te dau cu capul de toți pereții. Din păcate însă, am făcut deja niște planuri care te privesc și pe tine, cu condiția să fii sănătos. Interesele mele ar avea de suferit. Bolnav, nu-mi mai folosești la nimic.

— Pupă-mă-n c..., spuse băiatul.

— Om trăi și om vedea, o să vii tu la mine în genunchi. De atîta muncă n-ai să mai ai timp nici măcar să te rogi. De asta poți fi sigur.

— Fac ceva pe ideile tale.

— Facem pariu ! zise bărbatul și părea înspăimîntător de sigur pe el ; rîse chiar.

Băiatul se retrase la perete, își frecă spatele de el încercînd să pătrundă prin el și să dispară. Ceva asemănător văzuse odată la cinematograf. Spectatorii, înveseliți, aplaudau și

tropăiau ; de mînie, băiatul fluierase. Acum pipăia cu umerii suprafața tare din spate, căutînd un loc mai moale. Dacă ar intra o dată în perete, ar sparge mortarul și ar disloca din rosturile lor de piatră cuiele de care atîrnau tablouri. Se împinse cu toată forța în zid, lăsîndu-se să alunece de-a lungul lui, simțindu-și dureros coloana care se izbi de canatul ușii.

— Doamne dumnezeule ! o auzi pe mama lui strigînd, băiatul nostru !

Apoi fugi afară.

5

AFARĂ, SUB NORII ÎNTUNECAȚI, zburau păsări. Roiau în amurg. Bine-am făcut că nu m-am lăsat, își zise băiatul. Umbla în faptul serii fără o destinație anume.

Simțea aciditatea din stomac și fumă o țigară ca să-și potolească senzația de foame. Felinarele străluceau undeva sus, asemenea stelelor pe catarge.

Voia să meargă la circ.

Ar fi vrut să hrănească animalele sălbatice cu carne de om și să-l consoleze pe clovn, să grebleze rumeguș, să curețe pînzele de cort, să viseze în rulotă sau să doarmă în boxele din grajd, să lipească afișe, să inventeze anunțuri, să aplaude în locul publicului, să spele elefanții, să care gunoi, să brodeze stegulețe, să înșurubeze lămpi colorate în fasunguri și să greseze osiile vagoanelor sau să stea lîngă gar-

dul din fața casei de bilete și să mediteze, să mediteze mereu.

Pe stîlpii pentru afișe puteau fi văzuți elefanții pe care-i observase la descărcarea din vagoane. Era fotografiat și un domn în frac. Deasupra cilindrului său șerpuia șfichiul unui bici. Pe drum, băiatul dădu peste o mulțime de astfel de afișe. În timp ce le citea, se poticnea la prețurile de intrare. La citirea distribuției nu văzu nicăieri numele salahorilor în uniformă care îi ajută pe artiști și acrobați. Nu erau nicăieri menționați ; munca lor nu era prezentată nicăieri.

Rulotele circului erau staționate pe terenul de fotbal, lădoaie numeroase, de fapt un sat pe roți. Curioșii se adunaseră pe teren, un grup de bărbați se îngrămădea în jurul unei gropi în care, cu siguranță, urma să fie ancorat pavilionul central. Un bărbat stătea în groapă pînă la brîu. Din depărtare, omul i se păru băiatului un liliputan. Se apropie și mai mult. Cineva din grup îi băgă în față o lanternă orbitoare și strigă : Aici se muncește ! Tîrnăcopul, pe care îl mînuia omul din groapă, ricoșă de o piatră ; omul înjură, ieși din groapă și își frecă cît putu de tare fluierul piciorului. Bărbatul i se părea un pirat, de o îndrăzneală fabuloasă, deși nu purta nici cămașă de zale, nici cercei, ci o pereche de pantaloni decolorați, cu nenumărate triunghiuri, băgați în niște cizme pline de noroi. Zise : Bagă-te mai bine în pat lîngă maică-ta, pînă nu te acoperim noi cu pămînt. Altul strigă : Mucosul ăsta nu-i bun de nimic. Nici de mireasă.

— Aș avea doar o întrebare, spuse băiatul. Am nevoie de o ocupație, trebuie neapărat să găsesc ceva.

— Ai nimerit bine la noi, zise omul care stătuse în groapă. Avem mereu nevoie de ajutoare. Important e să fii major. Bătrînul nostru ține mult la asta. Are oroare de părinții și copoii care caută odraslele fugite de acasă.

— Deci nimic, spuse băiatul.

Bărbatul răsuci două țigări, îi oferi foc băiatului, desfundă o sticlă și dădu fiecăruia să tragă cîte o dușcă. Alcoolul și nicotina îl făcură să se bîțîie. Vocea bărbatului răsuna din mari depărtări.

— Poveștile despre viața liberă de la circ sînt baliverne, zise el. Numai animalele o duc bine aici. Fiecare din noi trebuie să muncească din greu, cît trei. Și eu am crezut la început că dacă stau într-un singur loc o să mor de plictiseală, dar salahoria de aici te dă gata în doi timpi și trei mișcări.

Băiatul nu-l mai asculta. Nu citise el oare că circarii ar fi creaturi ale libertății, iar femeile hoinare ușor de avut ? Se vede, își zise el, că citești cărțile care nu trebuie. Peste noapte bărbații o să înalțe cupola din pămînt ca apoi să fie prea obosiți pentru a trăi.

Era familiarizat cu scurtăturile. Merse pe cărări tăiate printre terenuri părăginite pline de cioburi și grămăjoare de excremente. Vara, perechi de îndrăgostiți se întîlneau în această pustietate plină de gunoaie. Spionarea perechilor de porumbei era considerată în clasă o faptă de eroism.

Băiatul dorise să fie și el curajos, și într-o seară se furișase pe teren. Se ascunsese după niște tufișuri și așteptase. Se făcuse deja tîrziu cînd apăru în sfîrșit o pereche ; nu s-a mai simțit așa de singur, căci pe atunci se temea mai mult de întuneric decît de ceea ce avea să descopere. Cei doi se grăbeau. S-au oprit pe moloz.

Întunericul era pustiu. Savură porțiunea singuratică de drum. Nu-l deranja faptul că noroiul îi pătrundea în cizme.

6

ÎN BUCĂTĂRIE, o cămăruță minusculă, ceștile și farfuriile mînjite cu resturi de mîncare rămăseseră pe masă. Băiatul numără ultimele muște, care se izbeau zumzăind de geamuri ; uneori carapacea lor trosnea la impactul cu sticla. Era obosit. Cu toate acestea nu voia să doarmă, să viseze. Voia pur și simplu să se oprească și să gonească din memorie timpurile viitoare.

Mama sa și Detlev Richter erau acum goi. Băiatul își imagină cum își lepădaseră hainele și se strecuraseră în pat.

Mai demult băiatul vorbise adesea cu prietenii săi despre ceea ce se poate vedea și auzi prin gaura cheii. Ai văzut ceva ? Ai auzit ceva ?

Se pare că își terminaseră treaba ; aveau să vină curînd în bucătărie și să se întrebe dacă el crede în dragostea lor. Băiatul îi auzi vorbind

în șoaptă, le ascultă șușotelile, tonul fals al vocii ridicate din fața ușii.

— De acum încolo, zise Detlev Richter, am întors foaia.

Se trezi deodată și cu mama în bucătărie. Era într-o cămașă de noapte șifonată, iar pielea care-i acoperea varicele semăna cu cea de gîscă.

— Spune-mi, Ernst, întrebă ea, unde-ai fost ?

— Nici eu nu-l întreb pe ăsta de aici unde a fost, și doar a lipsit mai mult decît mine.

— Ai căutat de lucru ? întrebă bărbatul.

— Nu, spuse băiatul.

— Ție nu-ți pasă de nimic.

— Bărbații tăi mă plictisesc, mamă, spuse băiatul, fiindcă mă tratează ca pe un copil. Ce reprezint eu de fapt pentru voi ?

— Fiul meu, zise mama.

O privi ; n-o mai transfigura nici o privire de copil. Din cauza nesomnului fața ei părea un aluat dospit. Avea gîtul presărat cu pistrui. Culoarea roșie a mîinilor amintea de carnea opărită. Cu statura ei bondoacă, arăta ca și cum tot timpul ar încerca să-și înghesuie capul între umeri. Băiatului i se făcu milă de ea. Nu trebuia să creadă că nu-i bună de nimic, fiindcă fiul ei o lua pe căi greșite și nu încerca să-și cîștige existența așa cum făcea ea ? Îl educase, da ; ba nu, încercase doar. Îi purtase de grijă muncind din greu. Făcuse tot ce i-a stat în putință ca el să nu observe prea tare cît de săraci erau în realitate. Se pricepea să pregătească din resturi o masă festivă. Cu ma-

nia ei de-a face curățenie se depășea pe sine, deși adeseori ceea ce făcea era peste puterile ei. Era obsedată de curățenie, ca și cum în acest fel casa ar fi pierdut din urîțenie. Trebăluia de cîte ori putea. Fiecare an era scurt pentru ea. Nici o boală nu reușea s-o doboare la pat ; chiar și atunci cînd avea febră își vedea de treburi. Era o fire simplă. Nu-ți era greu s-o păcălești. În ciuda corpolenței ei avea un aer suferind. Trecea prin viață fără vîlvă, crezînd în toți și toate. Vorbea adesea despre dumnezeu și veșnicie. Pentru ea lumea era un lucru biblic. Nu era vinovată de păcatele și blestemățiile pe care diavolul le înfăptuia în jurul ei. Compara moartea cu un hram pestriț, gălăgios, care nu costa nici un ban. Nu mai avea nici o asemănare cu pozele din tinerețe, pe cînd spăla rufe la cei bogați, freca podelele, lustruia treptele și în afară de asta mai cosea, călca, plivea buruienile, tundea gazonul. Stăpînii profitau de pe urma existenței ei de vînzare. Băiatul se întrebă dacă o astfel de soartă se moștenește.

— Am avut friptură, zise ea, și găluște.

— Tu ai nevoie, de fapt, de forță, spuse băiatul.

— Mucosul ăsta își bate joc de noi, zise bărbatul. Își bate pur și simplu joc de grijile pe care ni le facem din cauza felului său de a fi.

— Haideți odată la culcare, zise mama. Sînt obosită moartă.

7

AȘTERNUTUL ERA UMED. Ușa către dormitorul mamei nu se închidea bine. Au încercat, bineînțeles, să nu facă zgomot alături. Băiatul își împreună mîinile. Stătea întins ca într-un sicriu. Mai tîrziu îi auzi pe cei de alături adormind cu respirația grea, lăsîndu-l singur și treaz. Bărbatul sforăia, sunetele sale de bas se rostogoleau în întuneric. Băiatul își dori să aibă febră. Încheieturile nu se dezmorțeau deloc. Se încolăci ca să se încălzească.

— De azi încolo, îl auzi brusc pe bărbat, am întors toate foile.

Băiatul se gîndi la mările din craterele lunii, surîzîndu-i imaginea de-a muri în acel moment cu un zîmbet pe buze. Se sculă, bău apă, luă apoi o înghițitură de bere, își turnă în cele din urmă rachiu într-un pahar, scuipă în chiuvetă și contemplă flegma care se prelingea prin sită. Se trezi deodată cu maică-sa în bucătărie care-l întrebă : S-a întîmplat ceva ? și-l împinse blînd, dar cu forță pe un scaun. Scotoci în sertar după un cuțit curat ; tăie o felie de pîine din pîinea rotundă și o unse cu un strat gros de margarină.

— Nu pot mînca nimic, spuse băiatul.

— E pentru el, spuse mama.

— Orice înghițitură mi-ar provoca greață.

— Îți miroase gura, spuse mama.

— Pe mine nu m-a sărutat nimeni, spuse băiatul.

Îl apucă atunci de păr, cu mișcări molatice de parcă ar fi avut oasele zdrobite. Durerea era imperceptibilă ; nu-i pătrundea sub piele.

— Strici totul, spuse ea.

— Ce mai e întreg aici ? întrebă el.

— Te-ai înhăitat cu cine nu trebuie, zise ea, muzica asta a negrilor te strică. Nu-i de mirare că te sălbăticești. De-o groază de timp n-ai mai pus o haină ca lumea pe tine. Cu părul ăsta arăți din spate a altceva. Ar trebui să ți-l speli. Dar atunci îți intră în ochi. Arăți oribil. În țoalele astea n-o să-ți găsești în nici un caz o prietenă.

Băiatul se căzni să chicotească, în timp ce mama începu să plîngă cu suspine. Fără un cuvînt, dispăru din nou în dormitor ; răbdător, băiatul îl așteptă pe bărbatul care-și anunța deja sosirea prin tușituri și tărăboi. Se comporta la fel ca și predecesorii lui și probabil la fel ca și urmașii săi. Se stăpînea cu greutate. Fața-i era formată numai din gură cînd își linse buzele groase cu limba. Îl blagosloviseră cu o proteză proastă, îi mutilaseră maxilarele cu niște colți grosolani. Respira șuierător. Își dăduse chiar osteneala să-și tragă cămașa și pantalonii pe el. Pantofii de casă ai preaiubitei concubine îi erau însă prea mici.

— Te întreb, zise el, ce te-a apucat ? Știu că trebuie să te obișnuiești din nou cu persoana mea, între timp am mai îmbătrînit cu o jumătate de an și ne-am schimbat puțin amîndoi, dar uită-te la mama ta, ea nu m-a uitat. De ce te porți așa de dușmănos ? Doar din cauza

mea ? Ți-am făcut vreodată vreun rău cu intenție ? Fără motiv nu mă leg de nimeni. Întreab-o pe maică-ta dacă nu e adevărat ce-ți spun. Ea n-o să te mintă, știi la fel de bine ca mine.

— Mama e doar umbra unui strigoi, spuse băiatul.

— Are dreptul la fericire. Are nevoie de un bărbat alături de ea. Tu crești.

— Tocmai acum nu.

— Nu mă întrerupe întruna. Tu crești, și odată cu tine și grijile. Are nevoie de apărare. Cineva trebuie să-i fie alături la urma urmei. Are nevoie de mine.

— Și tu ? Tu de ce ai nevoie ?

— Hai să vorbim ca oamenii.

— Taci și lovește odată, spuse băiatul.

— Dar pentru ce ?

— Pentru că acesta va fi unicul tău drept.

— Eu nu mă supăr din senin, zise bărbatul.

— Sînt foarte curios să văd dacă o să începi de unde te-ai oprit înainte de a pleca la zdup, spuse băiatul. De ce nu povestești din nou despre război ? Ai fost în stare să rîzi din toată inima fiindcă mie îmi era frică. Tocmai cînd strigai „ura" ai fost împușcat prin obraji, nu-i așa ? De ce nu te lauzi imediat cu dușmanii pe care i-ai împușcat cu grămada ? Cînd îmi arăți din nou cicatricile cu marginile arse de praf de pușcă ? Ar fi trebuit de mult să stai smirnă.

— Ai citit prea mult și ai visat prea puțin, spuse bărbatul.

— Trucurile tale sînt de mult fumate, spuse băiatul.

Luă o ţigară din pachet şi-i suflă bărbatului fumul în faţă. Acesta căscă, apoi adormi pe scaun. Băiatul se jucă cu cuţitul de pîine. Reuşi să străpungă cu el o muscă. Bărbatul gîfîi speriat şi se uită la tăiş, apoi se sculă şi se întoarse în dormitor tîrşîindu-şi picioarele. Băiatul împinse musca peste muşamaua de pe masă. Corpul ei storcoşit lăsa o dîră vîscoasă ; băiatul puse paharul pe aripile ei întinse şi boteză cadavrul „Detlev".

În gînd îl urmă pe bărbat în dormitor. Se gîndi că vor mormăi pe jumătate adormiţi, se vor mîngîia şi vor spune că la vîrsta lui majoritatea băieţilor sînt ciudaţi. O lăsă pe maică-sa să şoptească : Ernst are nevoie de un tată, altfel va creşte de capul lui, peste mine, şi n-o să-l mai putem privi decît de la distanţă ; trebuie să-i retezăm aripile, aşa-l vom ţine mai bine în cuib, aici cel puţin are rînduiala noastră, existenţa noastra e aproape normală. Putem să ne aranjăm o viaţă nouă, frumoasă împreună cu el, în curînd o să cîştige şi el bani, o să-şi vadă de treabă, e încă un mucos, de tine n-a ţinut cont, acum îşi făureşte planuri noi, construieşte palate în aer. Doamne, băiatul ăsta a vrut să dea foc unui om de zăpadă, sub burtă l-a aprins ; începe să lucreze natura în el ; avem de-a face cu un domn, a băut bere şi rachiu, trebuie să-i interzici chestiile astea, trebuie să-l faci să simtă că ţi-e fiu, altfel rămîne cu capul în nori, trebuie să recîştigăm teren, să recuperăm, să aşteptăm pînă se maturizează

şi ascultă fără să crîcnească ; atunci o să fie capabil să poarte o răspundere.

Bărbatul zise : Îl lovesc eu, chiar şi sub centură. O să bag spaima-n el, pînă o să spună că negru-i alb. Eu sînt sus, iar el trebuie să rămînă jos, la locul lui. Nazurile lui nu mă impresionează defel, nici un pic. O să-i vin eu de hac. Cine nu vrea să se supună acela n-are ce vorbi. Aici interveni şi băiatul în conversaţia imaginară şi zise cu voce tare : Sîntem la fel şi totuşi atît de diferiţi. Spera să-l audă întreaga omenire.

Apoi îl cuprinse somnul. Visă o lume în care viaţa însemna muncă şi nimic altceva. Din fragedă copilărie pînă la adînci bătrîneţi oamenii trebuiau să lupte zi de zi pentru existenţă, să se sacrifice, să se umilească de dimineaţa pînă seara. Ca nişte animale slujeau maşinile. Nu simţeau pămîntul sub picioare. Nu observau norii de deasupra capului. Băiatului i se făcu frică să nu ajungă ca ei : pus în jug şi abrutizat. Umilinţa lor, cu care suportau toate adversităţile, îl întristă. Respirau, mîncau, beau şi mureau, necontribuind cu nimic la schimbarea situaţiei. Pentru ei eternitatea începea abia după moarte. Pentru ei, paradisul era ca o excursie într-o zi de duminică.

Nu-l deranjă faptul că plîngea.

3

CĂTRE DIMINEAŢĂ reuşi să se trezească. Se simţea ca unul care fusese mort. În faţa geamului se ridica un zid solid de ceaţă mati-

nală. După ce se răsuci neliniştit în pat îşi trase din nou pătura peste cap şi dormită.

Se gîndea cum şi-ar putea confecţiona o armă. Băga o sîrmă de fier între zalele unui lanţ de bicicletă şi o tăia la distanţe scurte; încovoia apoi capetele ascuţite ca nişte ghimpi care ieşeau în afară. Mînuia panglica ţepoasă ca pe un bici, auzea şuieratul strident provocat de şfichiuitură; fiecare plesnitură puternică ferfeniţa aerul. După ce dobîndi o anumită îndemînare, căută adversari. Înarmat cu acest obiect, se simţea în stare să facă faţă oricui. Era foarte mîndru de invenţia lui. Însă, înainte ca siluetele duşmanilor săi imaginari să prindă contur, începură să-l sîcîie nişte voci.

Nu putea pur şi simplu să-şi revină. Era prea slăbit pentru a-şi ridica capul, îi jucau în faţa ochilor puncte negre şi simţea nevoia să-şi afunde capul în pernă. Ce era cu ceasul? Nu-şi mai putea aminti. Din noţiunea sa asupra timpului lipsea o noapte. Abia acum se culcase. Ceasul de mînă, spuseră mama şi Detlev Richter într-un glas şi pe acelaşi ton, ceasul de mînă, n-auzi? De obicei nu eşti uituc, Ernst, băiete.

Acum începu să înţeleagă. Doar pentru a spune ceva, întrebă cum e vremea azi.

— Normală, răspunse mama.

Băiatul introduse ca în transă un disc negru în patefonul de 45 de turaţii, o cutie de plastic care funcţiona cu baterii, *made in Japan*; acul adună mai întîi murdăria din rile, apoi răsună SATISFACTION.

Mama înfăşură cu grijă ceasul ieftin în cîteva şerveţele de hîrtie. Pietrele strălucitoare din brăţară îi luaseră ochii.

— Prima mea lucrare, zise bărbatul aşteptîndu-se la laude.

Băiatul se sculă. Lumea se învîrtea în jurul lui. Împotriva senzaţiei de rău nici apa rece nu-i era de folos. La micul dejun băură cafea naturală şi mîncară prăjitură cu fructe; aşa obişnuiau duminica. Fumă pe stomacul gol.

— Mîncător de tutun, zise bărbatul.

— Ai să faci cancer la plămîni, zise mama, sau arterită la un picior, care va trebuit amputat, ai să umbli în cîrje.

— Sau ulcer din cauza neplăcerilor, spuse băiatul, stingîndu-şi mucul de ţigară cu un scuipat.

— La vîrsta ta eram sănătoasă tun, zise mama.

— Şi borţoasă, spuse băiatul.

Bărbatul zîmbi răutăcios. Înghiţea bucăţelele de prăjitură cu cafea, cîntări în mînă pacheţelul cu ceasul şi-l împinse peste masă spre băiat. Mama puse să fiarbă încă o cafea. În timp ce turna apa în filtru spuse mai mult pentru sine: Aşa se întîmplă dacă eşti prea cumsecade. Îl aduci pe lume şi drept răsplată ai numai belele. Ar fi trebuit să-l înec la prima baie, aş fi avut acum o altă situaţie, aş fi dus o viaţă ca-n sînul lui Avraam.

— Du-te liniştită la biserică, zise Detlev Richter. Între timp o să-mi beau halba de dimineaţă, la care nu pot renunţa după toată nedreptatea care mi s-a făcut timp de o ju-

-mătate de an. Poate că am să-l întîlnesc cu această ocazie și pe ăla care a jurat strîmb, că aș fi fost treaz cînd de fapt eram băut.

— Ai furat și l-ai șantajat pe cel furat, spuse băiatul. Așa scria în ziar. I-ai șterpelit nenorocitului niște poze libidinoase, pe care i le-au băgat pe gît într-un bordel. Te-ai uitat la ele și nu i le-ai mai dat înapoi. Cînd nu ți-a dat bani ca să taci, te-ai dus la nevastă-sa și i-ai arătat porcăriile alea copilăroase. Ai jupuit-o ca pe-o gîscă grasă care-ți cade plocon de Crăciun, ai contat pe teama ei și rușinea lui. Măi omule, pînă și cîinii rîd de tine.

— Ce te pricepi tu la treburile astea! zise mama.

— Ba încă cum! spuse băiatul. Tipul tău este un exemplu pentru modul în care se prind peștii mici. Lăcomia le este fatală. Chiar și despre capcană cred că e o pradă bogată. Un găinar ca el e cel mai bun de șef la orbi.

— Cară-te, zise bărbatul, nu mai bate cîmpii. Nu mă simt atins. Trăncăneala ta șmecheră mă lasă rece. Banul are putere, pentru mine asta contează.

— N-ai să ajungi niciodată bogat, spuse băiatul.

— Și nici tu bătrîn, zise bărbatul, toată ziua împungi pe cîte cineva.

— Să nu-i dorești nimănui închisoare pe viață, spuse băiatul, dar tu și așa îți petreci acolo timpul în rate. În închisoare faci planuri care afară miros a delicte. De fapt nu ai nici un pic de fler pentru loviturile într-adevăr rentabile. Te învîrtești în cerc, revii mereu la

punctul de plecare, îți iei avînt și năvălești în cea mai apropiată fundătură. Și nici mama nu învață mai nimic. Așteaptă pînă la următoarea boroboață, mi se plînge mie și numără zilele, și cînd a sosit clipa, se așază lîngă ușă să te întîmpine ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Se zbuciumă însă în sinea ei, nu se știe dacă de teamă sau de fericire.

— Țineți fleanca! zise bărbatul. Vorbești ca o moară stricată. Cu trăncăneala ta tîmpită n-o să bagi zîzanie între mine și ea.

— Taică-său, fie iertat, făcea mereu pe savantul, zise mama. Mai bine du odată comisionul, te rog. Pe urmă faci ce vrei toată ziua.

— Nu știu ce se-ntîmplă cu mine, spuse băiatul. Mi se pare ciudat că adevărul supără și că o părere cinstită este considerată drept jignire. Nu mai înțeleg nimic.

9

DE PE PROMENADĂ băiatul văzu apele umflate plescăind la orizont. De la balconul primăriei atîrnau moale niște steaguri. Bărbați în costume de culoare închisă se îndreptau spre circiumi. Piața era plină de pliscuri și pene de porumbei. Prin crăpăturile asfaltului se prelingea sînge. Un polițist cerea amănunte locatarilor caselor din preajmă. Ei îi învinuiau pe circari de chinuirea animalelor. Funcționarul mîzgălea cu neîndemînare ceva în carnetul său. Burnița. Cei fără casă își procuraseră orătănii.

Strada Ciuboțica-cucului, unde băiatul trebuia să ajungă, se afla în spatele unor magazine ; începea între o cofetărie și o stație de benzină și se termina la azilele pentru săraci ale orașului. Pe scurt, un cartier sordid. Aici nu puteai ține vreun magazin. Odată, cineva a îndrăznit să deschidă o cîrciumă, dar locuitorii au băut numai pe credit. Pe stradă, copiii nu se jucau, ci se luptau. Cînd l-au zărit pe băiat, i-au scos limba și i-au arătat fundul ; așa, fără nici un motiv. Pe treptele din fața casei cu numărul 9 ședeau niște fetițe care se jucau de-a teatrul de păpuși cu niște păpuși soioase și ciufulite. Păpușile erau botezate Diavolul și Tîlharul. Îi cerură bani de intrare ; băiatul le dădu blînd la o parte. Vocile fetițelor răsunară strident în spatele lui în timp ce urca pe bîjbîite treptele care trosneau. Mirosea a closete comune.

Sună la etajul trei. În timp ce aștepta, reciti biletul pe care erau notate adresa și prețul. Apoi ușa se deschise ; o căldură stătută năvăli pe coridor. Femeia din prag îl salută cu un accent american :

— *Hello !*

— Bună ziua, doamnă Krausmeier, spuse băiatul. Aș dori să vă livrez ceasul dumneavoastră de mînă. Urmează să primesc treisprezece mărci de la dumneavoastră.

— Așa ? zise femeia. Ei bine, nu-i tocmai ieftin. Apoi duse pachețelul la ureche și ascultă cu atenție. Ticăie cam slab, continuă ea. Căută cu ambele mîini în buzunarele pantalonilor ei scurți, făcîndu-i să lunece în jos.

— Nimic de găsit, zise ea. Îl rugă apoi să intre înăuntru și să ia puțin loc.

— Numai un minut, zise ea. Îl conduse în bucătărie.

Acolo clocotea ceva pe plita înroșită. Fredonînd un șlagăr, femeia îi oferi băiatului o țigară. Purtarea ei nu-i plăcea deloc.

— La noi, bărbatul ține banii, zise ea. O să-l chem imediat.

Îl privi cu atenție pe băiat cum trage fumul în piept, apoi se îndreptă spre fereastră legănîndu-și șoldurile, bătu în geamurile care zăngăniră îngrijorător și făcu semne cu mîna cuiva de jos. Băiatul se duse lîngă ea.

Jos, se afla o grădină dosnică. Un bărbat se ridica tocmai de pe vine și privea în sus, de-a lungul peretelui casei. Călcă peste o grămadă de crengi de brad, din care transportase o parte, acoperind cu ramuri straturile pentru a le apăra de frig.

Femeia se întoarse din nou către băiat. Arăta ca și cum întreaga ei viață ar fi fost violată. Ombilicul i se răsfrîngea din burta încrețită ca o cicatrice între bluză și pantaloni. Varicele negre-albăstrui îi vrîstau picioarele goale. Se machiase strident. Buzele îi străluceau ca ceara.

— El administrează averea noastră, zise ea. Vorbele ei trebuiau să sune ca o scuză veselă.

Capul băiatului zvîcni politicos cînd aprobă. Ceea ce vedea era peste puterile lui ; nu putea să-și mai ia ochii de la ea. Fața cleioasă, buhăită, lătăreață și vulgară, desfigurată de porii dilatați. Dădu din umeri. Constată nemulțumit că i se înmuiaseră genunchii.

— În orașul ăsta trebuie să bei pînă te îmbeți, zise femeia. Umplu un pahar de apă pînă la buză cu coniac. Scîrbit, băiatul dădu pe gît băutura călîie. Mațele începură să-i chiorăie, iar stomacul i se strînse.

— În sănătatea voastră !

Era bărbatul ei. Avea o voce neplăcută. Băiatul se sperie ca și cum ar fi fost prins în flagrant delict. Acum tratația îi repugna și mai mult.

— Ești tînărul Krauter, nu-i așa ? întrebă bărbatul.

— Da ! spuse băiatul.

— A adus doar ceasul, zise femeia. Așteaptă banii.

— Atunci o să se ducă și la frizer, zise bărbatul.

— Mă duc mîine să mă tund, spuse băiatul.

— Luni e închis la baia comunală, zise bărbatul.

— Tocmai de aceea mă și duc, spuse băiatul și rînji.

Domnul Krausmeier îi numără cîteva monede în palmă. La început băiatul crezu că-i dă bacșiș, apoi observă că bărbatul nu voia să-i plătească suma cerută.

— E prea puțin, spuse băiatul.

— E prea mult, zise bărbatul.

— Ei, spuse băiatul, vă bateți joc de mine ?

— Ascultă, zise bărbatul, transmite-i stimabilului domn Detlev Richter complimente din partea mea și spune-i c-am crezut c-a prăpădit de mult obiectul la muntele de pietate.

— Domnule Krausmeier, spuse băiatul, n-am nici un chef să fiu luat peste picior.

— Vă cunoaște doar tot orașul, ce mai vrei ? îi zise bărbatul.

După aceste cuvinte părăsi bucătăria fără să salute.

— Nu pot să te ajut cu nimic, zise nevastă-sa.

Băiatul simți ura și furia revărsîndu-se în mod egal asupra bărbatului de aici și a celui de acasă ; se simțea ca un colpotor al insultelor pe care și le adresau.

— Încă unul, spuse el, ciocnind paharul de sticlă.

Simțea nevoia să se dea în spectacol, să-i bage o nu-mă-uita pe gît, să-i lipească o viorea pe ochi, să-l ardă pe bătrîn, iar babei să-i stîlcească mutra. Goli paharul dintr-o înghițitură.

— Îl enervează mutrele din cartierul străinilor, zise femeia. Unii polaci arată ca tine. Nu mai poate înțelege tineretul de azi. Grecoteii și italienii îl înfurie la culme. Nu e în stare să țină pasul cu vremurile noi. Ceea ce nu cunoaște nu-i place. În cîrciuma la care se duce au pus un afiș pe care stă scris „Intrarea străinilor interzisă“. El însuși l-a scris. Dorește să rămînă german în patria lui, așa zice el mereu. Oameni ca tine îi sînt ca ghimpii în ochi.

Trebuie că și-a smuls părul de pe obraji, gîndi băiatul. Umflăturile nu-i dispăruseră total. Pielea părea să crape din cauza asprimii ; riduri adînci, astupate cu cremă, șerpuiau pînă la rădăcina părului. Porii se sufocau sub un strat de pudră împotriva acneei. Numai acidul ar fi putut distruge această scoarță.

— Dar tu parcă ai fi un zeu tînăr, zise ea. Băiatul rămase fără replică.

— Ești chiar periculos, continuă ea, ești plin de sevă. Ai vreo prietenă ? Aia nici nu știe cîți bani faci. Mai dorești un pahar ? Nu trebuie să te lași rugat.

O lăsă să pălăvrăgească, înghiți și al treilea pahar și se simți minunat de bine. Deodată i se făcu chiar milă de ea.

— Am fost pe vremuri măritată în America, zise ea. Doamne, ce mult e de atunci. Cu un mulatru. Zgîrie-norii, să-ți spun cinstit, nici nu aveau loc în pozele alea. Pe munții din deșert era zăpadă. Oceanul e o nimica toată pentru avioanele cu reacție. Acolo, spălătorii de vase devin personalități vestite. Trebuia să fiu tîrfa tuturor. N-am vrut cu nici un preț să fac trotuarul. Am cunoscut lumea, dar din păcate numai laturile ei întunecate. America e o țară unde din cînd în cînd mai curge lapte și miere. Fostul meu soț n-a fost avansat ofițer, de aceea n-am ajuns niciodată în California. Nu, am aterizat aici, fără nimic. Bărbatul meu actual e un țopîrlan. Se sprijini de el ; mirosea a stătut.

— Ai păr frumos, murmură ea. Îl pișcă și-i frecă ceafa. El se trase la o parte și ea alunecă după el pe scaun. Sînii i se iviră din bluză. Carnea părea uzată. Băiatul trebui să facă un efort ca să se apere de atacurile ei. Ea nu-l așteptase, încerca doar să folosească o ocazie care i se ivise. Băiatului i s-a risipit toată indispoziția cînd a reușit să se elibereze din mîinile ei și să se scoale clătinîndu-se în picioare.

— Avem timp, zise ea.

— Simt cum mă îmbăt, spuse băiatul.

Ea deșurubă dopul sticlei și-i îndesă gîtul sticlei între buze. El înghiți ascultător lichidul.

— Soarta mi te-a trimis, zise femeia.

— N-are nici un rost, spuse el.

— Bătrînul meu e un idiot care nu observă nimic.

— Și de mine vreți doar să vă bateți joc.

Își mișcă pîntecele provocator.

— Vino, zise ea, ne așezăm la fereastră.

— Nu vreau, zise băiatul, nu pot. Coniacul ăsta afurisit m-a doborît. Și dumneavoastră sînteți prea versată pentru mine. N-are nici un rost. Și nu mă mai mîngîiați. Terminați odată. Pur și simplu nu vreau. N-am nici un chef. Sînteți prea bătrînă pentru mine. Probabil c-ar fi continuat să vorbească tot așa dacă femeia nu l-ar fi întrerupt.

— Doamne dumnezeule, zise ea, chiar nu simți nici o mîncărime, moluule ! Ești încuiat ca o fecioară. Ți-am oferit o poziție în care erai scutit să-mi vezi fața. După o pauză continuă : La anii tăi eram generoasă cu sentimentele mele. Lăsam pe oricine care mă mîngîia să mă pună jos. Din minciunile lor îmi construiam visele. Mai mult nu primeam ; nici fericire eternă, nici credință nestrămutată. Își făceau repede treaba în timp ce-mi împuiau capul cu vorbe goale despre eternitate și veșnicie. Voi băieții nu sînteți așa brutali, nu trebuie încă să dovediți că sînteți bărbați.

În timp ce femeia vorbea, băiatul își imagină despărțirea ei de America. Ea merge peste

mare. Poartă chiloți de staniol. Statuia libertății e o coloană de sare. Umblă desculță și cîntă un cîntec despre zeița cartierelor nevoiașe. Pe țărm zornăie cutii de conserve în pubele de tablă. Ea umblă peste ape. Nu poposește pe nici o insulă. Pe vapoare convinge emigranții să se întoarcă imediat din drum. Evită țărmurile, plajele și urmează cursul rîurilor spre interiorul țării. În patrie se mărită cu un cultivator de flori care o tratează ca pe un cactus.

Cu voce tare băiatul spuse :

— Tanti, nu am cheia la colivia ta. O are acela de care te doare în cot. Nu-i mînca din palmă, scoate-i mai bine ochii, asta i-a ajutat pe mulți.

Nu l-a condus la ușă. Mai tîrziu n-a mai știut cum a părăsit locuința. Era să-și piardă echilibrul în cotiturile scurte ale treptelor în spirală. Ieși împiedicîndu-se în stradă și își dori aripi să zboare deasupra acoperișurilor. Tîmplele îi ardeau. Femeia s-ar fi lăsat omorîtă făcînd dragoste. Apoi văzu din nou în fața ochilor cartilajele de culoarea cernelii ce creșteau ca niște protuberanțe pe pulpele ei. Se simți otrăvit. Mergea de parcă ar fi avut călcîiele și degetele de ceară. Cînd traversa strada pe două cărări, subaprecia adesea viteza mașinilor. Coniacul amestecat cu sucul din stomac îi năvăli în gură. Își mușcă limba ; voma îi țîșni pe nări. Oameni întorceau capul după el. Nu îndrăznea să se întoarcă.

Trecu pe lîngă ferestrele deschise, din care emanau arome de mîncare ; în fundul camerelor

se auzeau zgomote de veselă. Asta nu-l făcu însă să meargă mai repede. Mesele regulate i se păreau un efort inutil. Nu puteau să-și închipuie cum poți fi flămînd la ore fixe.

10

ACASĂ, MAMA ERA OCUPATĂ cu spălatul vaselor. Detlev Richter frunzărea un ziar.

— Ăștia scriu numai prostii, zise el și citi mai departe, mișcîndu-și buzele.

Încetul cu încetul băiatul începu să se simtă ciudat. De ce se purtau ca și cum n-ar fi acolo ? Paginile ziarului foșniră. Era obosit de parcă s-ar fi culcat totuși cu femeia. Saliva sa avea un gust rînced. Șezu pe un scaun lîngă masă pînă i se împăienjeniră ochii. Hainele îi atîrnau pe el. La radio se auzea o melodie cîntată la țiteră. Mama începu să șteargă vesela.

— Ce scriu astăzi ? întrebă ea, fără să se oprească din lucru. Cînd citesc ziarul, nu mai înțeleg lumea. E vorba numai de politică și crime. Te apucă frica, dacă știi toate astea. Dar voi bărbații nu vă lăsați. Mereu supărați din cauza unor lucruri de care eu n-am habar. Nu reușiți însă să schimbați nimic prin asta.

Deodată, bărbatul aruncă ziarul într-un colț.

— De azi încolo, zise el, să binevoiești să te grăbești.

— Arăți ca dracul gol, zise mama și închise radioul. Toată lumea se holbează la tine. E groaznic să-ți vină băiatul acasă duminică

după-masa, în plină zi, beat mort. Nici nu vreau să știu ce gîndesc oamenii despre noi.

— Are voie să chefuiască doar cel care trudește șase zile din săptămînă, numai acela știe și se poate bucura de un sfîrșit de săptămînă, așa se cuvine, zise bărbatul. În afară de asta lipsesc jumătate din bani.

— Mai mult nu mi-a dat Krausmeier, spuse băiatul.

— Mai și minți ? întrebă bărbatul.

— E așa cum ți-am spus.

— O să te pun cu capu-n jos !

— Salutări de la domnul Krausmeier.

— Ce am de pe urma salutărilor ? strigă bărbatul. Te-ai lăsat înșelat.

— Trebuia să-i fi șterpelit de la nevastă-sa ? întrebă băiatul.

— Vreau să-ți atrag atenția să te ferești de ea.

— De azi încolo n-o să mai calc în casa nimănui, din cauza ta, spuse băiatul.

— Hei, țîncul se obrăznicește ! zise bărbatul. Fii cinstit, ți-ai însușit o parte serioasă din bani, nu-i așa ?

— Nu, spuse băiatul, Krausmeier n-a ieșit cu mai mult pe covertă. Poate că s-a supărat că nevastă-sa a trebuit să aștepte o jumătate de an ceasul. A știut cu siguranță c-ai fost la pîrnaie. Dacă tot nu mă crezi întreabă-l personal. Face drumul. Baba lui e ascuțită ca o lamă ruginită.

— Ptiu, porcule ! zise mama și scoase dopul de gumă din chiuvetă.

— Magda, nu te poți încrede în băiat. Dac-ar fi de treabă și-ar căuta de lucru.

— Am muncit, spuse băiatul.

— Las' că știu eu, zise bărbatul. Aproximativ o jumătate de an. Iar între timp ai trîndăvit.

Ai vrut să muncești, își spuse băiatul, și ai muncit într-adevăr. Ai făcut ore suplimentare gratuite, ai muncit mai mult decît ți-a cerut maistrul. Pentru el erai o comoară ieftină. Te-a plătit atît de mizerabil, încît abia îți ajungea la sfîrșitul săptămînii. Ai avut în permanență senzația că muncești în zadar. Și pentru că erai ucenic trebuia să faci cele mai grele și murdare munci. Și șleahta de calfe te-a exploatat. Nimeni nu-ți poate reproșa că într-o zi ți s-a părut că ești prea bun pentru tîmpenia lor. Numai mama s-a comportat de parcă s-ar fi prăbușit cerul.

11

BĂIATUL IEȘI CLĂTINÎNDU-SE din bucătărie. Efortul făcut echivala cu energia depusă pentru efectuarea unor exerciții la bară sau a unor genuflexiuni. S-a refugiat în camera amenajată de Detlev Richter ca atelier provizoriu. Încăperea era rece și goală. Dușumeaua și pereții aveau un iz de toamnă. Nu l-ar fi mirat pe băiat să vadă frunze rostogolindu-se de pe plafon. Luă ciocanul de pe etajeră și se lovi încet în frunte, înainte de a-și lua avînt și de a lovi zdravăn. În spatele peretelui cranian se frînse un ecou. Ochii îi ieșiră din orbite. Dinții

i se smuciră din maxilare. Coarde de harfă tăiate cu ferăstrăul. Norii găureau cerul. Băiatul scoase un urlet. Căzu lîngă ușă, își lovi fața de prag. Coada unei comete pîrjoli o turmă de miei. Se rostogoli rîzînd în fața ușii casei, în ploaie, sub stropii bășicați. Aruncă pămînt pe zidurile umede și se bucură că multe lucruri, chiar dacă nu toate, îi erau perfect indiferente. Și dacă s-ar zice că e nebun, dement ? Atunci, se gîndi el, o să bați mai puțin la ochi. Numai sudoare și pîine distrug pînă la urmă orice minte. Ce vreți voi oare, șopti el, referindu-se la întreaga lume, ce vreți voi, de exemplu, cu judecata de apoi ? Inversează ea legile, orînduirea, făcîndu-i pe bogați săraci, iar pe cei slabi puternici ? Asta-i numai un zvon biblic. Noi trăim acum și nu abia după moarte.

Simți deodată niște degete-n păr ; ceva îl trăgea, făcîndu-l să stea în genunchi. Cineva îl certa ca mama lui, cineva îl lovea ca Detlev Richter. Băiatul simți pumnii în ochi, pe nas, pe buze, și se lăsă să cadă pe spate.

12

N-AI REZISTAT. Nu ești o stîncă în vîltoare, te lași bătut de grăsan, în loc să-l lovești la boașe. I-ai permis acestui pușcăriaș să facă tot ce vrea din tine. Ce face el cînd se stinge lumina și trosnesc elementele caloriferului ? Ce povestește el tovarășilor de celulă ? Vorbește despre mama și despre mine ? Dacă da, atunci

ce ? Spune oare : Nu mai fac ? Aș vrea să-l văd cînd plînge, cînd își înghite haleala, cînd se gîndește la ce-i aici și nu mai știe încotro s-o ia. O să-și pună fotografia de pașaport a mamei pe buric, zicîndu-și : Ai suportat tu războiul, ce-i aici trece repede. Tăcerea e aproape întotdeauna salvatoare.

— Pe ăsta l-a mîncat spinarea, zise bărbatul, a meritat din plin bătaia. O chelfăneală zdravănă n-a omorît încă pe nimeni. Auzi, să se așeze în fața casei, să-nceapă să se vaite !

— Totuși ar fi trebuit să aștepți, zise mama. Poate și-ar fi revenit de la sine. Nu mai era conștient. E încă așa de tînăr.

— E destul de mare.
— Poate că e gelos.
— Pentru asta e prea leneș.
— Nu ai voie să gîndești așa.
— Dar asta-i părerea mea.
— A dus o viață grea.
— Nu mai e copil. Se preface.
— Dumnezeule, băiatul ăsta...
— La dracu' cu el.
— E fiul meu.
— Tocmai.
— Să-l las pur și simplu să zacă așa ?
— O să reziste și o să-și revină, zise bărbatul. O să țină minte și o să mediteze. Să-l lăsăm unde este.

Băiatul zăcea în bucătărie, pe divan ; își pipăi buzele acoperite de cruste și trase cu urechea. Vorbeau unul cu altul ca și cum el ar fi plecat

sau ar fi adormit, surd, scufundat în vise negre. Era uimit că mai reușise o dată să scape.

De ce, se întrebă el, n-ai un lanț de bicicletă, un box, o măciucă de plumb, un brici ? Sau pumni pietroși ? Ochii sînt ușor de scos, testiculele și tîmplele nu opun rezistență mare. Un smoc de păr smuls îl face pe orice taur să tresară. Cu puțină dexteritate ai putea zdrobi încheieturi și membre ca pe niște paie. În marile orașe există cursuri de carate : acolo frămîntă mingi de tenis, crapă cu muchia tare a palmei grinzi de stejar de grosimea unui țol. Ai putea să-l faci de rîs pe orice fanfaron.

Își dădu singur răspunsul : Și pînă la urmă aterizezi la închisoare și ești mai neputincios decît acum.

Auzise vorbindu-se despre bătăile din celule, buncăre de arest și maratoane de onanism ; au povestit cei care trecuseră prin asta, avînd toate șansele să se întoarcă acolo — bețivi lăudăroși care se mîndreau cu șezutul pe o bucă și cu alte jocuri obscene de pușcăriași. Noi studiem știința întemnițării și teoria gratiilor, ziceau ei ; de fapt învățau doar să se opună făcînd pe mielușeii. Afară, în așa-numita libertate, se purtau ca niște porci sălbatici. Și apoi dispăreau din nou, cu lunile sau cu anii. Iar în cele din urmă nu se mai descurcau deloc, îi doborau bătrînețea și grijile.

Odată și odată tot trebuie să te decizi.

E prea devreme.

Sau prea tîrziu.

Lucrurile o să se aranjeze.

Dar nu de la sine.

13

ERA DUPĂ-MASĂ TÎRZIU sau seara devreme și probabil tot duminică. Buzele sale se ridicau treptat și stranii din fața dinților ; din cînd în cînd amintirea împungea în răni ; își pusese mîinile sub șezut ca să nu-și mai atingă crusta de pe buze. De pleoape îi atîrna o greutate apăsătoare. Reuși să le întredeschidă cu mare efort.

Mama și Detlev Richter ședeau îmbrăcați de plecare pe scaunele de lîngă masă. Mama se juca cu cutele fustei. Bărbatul își ținea brațele încrucișate și le sprijinea pe burta pe care abia o cuprindeau pantalonii.

— Ai aiurat, zise el, am crezut că ai pățit ceva.

— Trebuie să te speli pe față, băiete, zise mama.

— De ce ? întrebă el cu obrăznicie.

— Am hotărît să mergem la circ, zise bărbatul.

— Și tu ești invitat să ne însoțești, zise mama.

— Aș fi doar invidios pe înghițitorul de flăcări, spuse băiatul. Mi-ar plăcea să știu să scuip foc. Zic și eu că merită ! Așa talent !

Mama și Detlev Richter rîseră cu chef.

— E plăcut să ai un artist în familie, zise mama.

— Hai, zise bărbatul.

— Hai să ne împăcăm, zise mama.

— Nu, zise băiatul. Voi rămîneți așa cum sînteți. Eu am să mă schimb. Fiecare vrea să

fie stăpîn pe ogorul lui ; de aia nu acceptați nici o schimbare. La orice pas, drumul se bifurcă.

Bărbatul era de mult în picioare, gata de orice.

— Gata, urlă el. Te bat pînă sună apa în tine.

— Dragă tată, spuse băiatul, de ce nu-ți aduci niște spectatori, care să plătească și intrare ? Iar mama face pe arbitrul. Bineînțeles că tu o s-o mituiești. Ar fi mai frumos ca la circ.

— Munca îmblînzește, zise bărbatul. Mîine îți vei găsi o slujbă.

— Sau ?

— De astă dată nu mai există nici un „sau".

— Ci ?

— Ernsti, zise mama. După școală, trebuia să mă duc la țărani și să muncesc cît un bărbat în toată puterea, uneori numai pentru masă și casă. Mi-a ajuns ce-am învățat. Pentru muncă n-ai nevoie de minte.

Băiatul știa că în tinerețea ei a trebuit să doarmă pe saci de paie, în cămăruțe din pod în care zăpada pătrundea printre crăpăturile țiglelor, iar pereții înghețau bocnă. Vara era trezită la patru dimineața, iarna cu o oră mai tîrziu. Pe vremea aceea iarba se mai tăia cu coasa ; ca să-ți potolești setea ți se dădea un ceai slab, care avea același gust searbăd ca și mîncarea.

14

ÎN SFÎRȘIT DETLEV RICHTER a încetat tărăboiul. Mama i-a mai dat băiatului pe ascuns niște bani, făcîndu-i conspirativ cu ochiul la despărțire. Apoi au plecat. Băiatul se sculă și lăsă apa să curgă în palmele făcute căuș. Își stropi fața pînă cînd îl trecură fiori. Simți tensiunea paralizantă din el. Îl durea cu adevărat. Se dezbrăcă. Cu mîinile ude se lovi de cîteva ori peste burtă. Se gîndi : ajung pînă la orizont, și tot ce-mi stă în față mă va primi cu convulsii și opinteli. Femeile își vor părăsi bărbații pentru mine. Tremura la fiecare pas care îl apropia de fereastră, cu toate că mergea în vîrful picioarelor. Rămase neobservat în spatele ferestrelor decolorate.

Afară, în grădină, în amurgul timpuriu, o vecină întorcea cu sapa bulgări de pămînt argilos de pe straturi. Nu știa nimic altceva despre ea, doar că era necăsătorită. Era durdulie, asemenea amorașilor de piatră de pe mormintele copiilor. Cînd s-a aplecat, i-a văzut carnea dintre ciorapi și chiloți.

Cu ani în urmă, o văzuse cum a vrut să otrăvească șobolanii aciuați în șopronul de lemne din curte. Împrăștiase deja praful și-i spusese că mîncîndu-l lighioanele se vor umfla în găurile lor.

Era mai tînără decît maică-sa. Din spatele perdelelor băiatul se arătă spatelui ei aplecat, se oferi dosului ei tremurător, își vedea mîinile sub fusta ei. Sub greutatea lui, ea întinerea. Își închipui dulci delicii pe care le aprecia ge-

mînd. Femeia îi povestise cum se amestecă cioburi de sticlă în grăsime pe care apoi o pui în fața găurilor șobolanilor. În timp ce mănîncă, cioburile le găuresc intestinele ; sîngele îi face agresivi pe semenii aceleiași specii.

Îi făcu semne cu mîna murdară.

Ea pășea apăsat printre straturi adunînd pietricele. Femeia era un produs nereușit al grădinilor de varză, ale căror șiruri de verze mărgineau orașul, înfrumusețate uneori de cîmpuri de căpșuni. Era una din acele femei bărbătoase, asudate și înfierbîntate care merg cu bicicleta în seri prevestitoare de furtună, cu stropitoarea fixată pe portbagaj. Îi vedea formele prin stofă, burta îndesată sub șorțul înflorat. Bulgării de pămînt de pe pantofii ei se fărîmițau. Locuia în casa alăturată. Comis-voiajorii poposeau adesea necuviincos de mult la ea. Se vorbea că le dă mai mult decît comenzi.

Își sprijini capul pe pervazul ferestrei. Dacă ar vrea numai, gîndi el, i-ar pune o basma pe față. Probabil că miroase a sudoare ca un animal istovit. Dădu frîu liber fanteziei. În sere spumegă ape mari, plante carnivore înghit perechi de miri, buchete nupțiale putrezesc, împletite în coroane, în smîrcuri mlăștinoase. Se vedea aruncînd organe genitale în grădină ; auzea propriile aplauze.

Doamne, ar zice mama lui, băiatul ăsta este apt pentru procreație, dar nu e demn de asta.

Rîse și se îmbrăcă. Și așa femeia din grădină nu l-a văzut. Dacă l-ar fi văzut însă, ar fi fost indignată, sau poate l-ar fi măsurat cu privirea, calculînd și cîntărind, sau i-ar fi spus că nu necinstește băieți. Îi veni apoi în minte că n-ar fi putut nici măcar s-o sărute din cauza basmalei de pe față și a crustei de pe buze.

15

MAMA SA ȘI DETLEV RICHTER s-au întors de la circ destul de tîrziu noaptea. Se așezară la masa din bucătărie, mîncară pîine cu cîrnați, povestiră despre parade și dresuri, îl instruiră, făcînd apropouri jignitoare despre exemple de supunere din lumea animalelor, îl plictisiră cu pinguinii în frac, făcînd aluzii la aspectul său neîngrijit. Atunci îi părăsi pur și simplu și fugi pe stradă.

În apropierea casei îl acostă un bețiv.

— Pe vremuri eram altfel, zise el.

— E mult de atunci, spuse băiatul.

— Pe atunci mai aveam și eu mîndria mea, zise bețivul. Acum pătrund otrăvuri în popor : nicotina, alcoolul, sifilisul, munca în acord, într-un cuvînt toate cele care distrug muncitorii. Mă înțelegi ? Nu numai războiul ne-a nenorocit. Și pacea e dură. Tu trebuie să muncești și eu trebuie să muncesc. Și toți vrem să trăim.

— Uneori nu, spuse băiatul.

— Doar n-ați luat libertatea în arendă.

— Bădăranule, spuse băiatul.

— Pentru voi ne-am pus în joc capul !

— Dosul vostru ar fi fost la fel de bun.

— Deci nu vrei să fii prietenul meu ? întrebă bețivul.

Băiatul nu catadicsi să răspundă. Se propti în bărbat și-l împinse spre bordura trotuarului ; cînd bărbatul își pierdu echilibrul, băiatul îl împinse și sări în lături. Bețivul se poticni și căzu în genunchi.

— Ai înțeles ? întrebă băiatul.

Hangiii puseseră cepul la butoi. Oamenii dormeau, așteptînd ziua de luni. Orașul îi aparținea în exclusivitate. Parcurile păreau niște cimitire. Merse în toate felurile care-i veniră în minte, șchiopătă, se răsuci și-și azvîrli picioarele, păși țanțoș, își tîrșîi picioarele, schimbă permanent partea străzii, bătu din tocuri, lipăi în vîrful degetelor, născoci fugind noi pași pentru a se amuza. Apoi se întoarse.

Detlev Richter îl așteptase în bucătărie. Nici nu clipi, cînd începu să-l scuture ; se lăsă smucit încoace și încolo, nu se apără, își lăsă corpul moale între loviturile care-l izbeau dintr-o parte și alta, aplecîndu-și indiferent capul.

— Într-o zi o să se întîmple o nenorocire, urlă bărbatul, trîntindu-l pe băiat jos și încercînd să-l lovească cu piciorul ; băiatul se ghemui lîngă lada de gunoi ca și cum ar fi vrut să se încălzească. Fața-i părea făcută din mucava. După un timp reuși să formuleze în gînd niște propoziții pe care le putu apoi exprima cu voce tare.

— Pentru asta o să te îneci în ghips, spuse el, și o să mucezești în pansamente. O să gemi, omule, ți-o jur. Sînt în stare să suport și mai mult.

După aceea, zăcu mult timp treaz. Își trăsese plapuma peste cap iar duhoarea îl izola de tot ceea ce-l înconjura.

N-ar fi fost greu să-i rupă oasele sau să-i jupuiască pielea de pe carne. În această privință nu era o excepție. Cu toate acestea se simțea ca un iz străin în toată această serbezeală. Nu putea fi savurat. Provoca repulsie. Nu-i rămînea altceva mai bun de făcut decît să muncească, să se maturizeze la fabrică, iar în pat să rămînă un copil.

Somnul era ca un munte uriaș. În vis, băiatul nu urlă ; își căuta cuvinte.

16

HAIMANALELE ȘI VAGABONZII veneau cu trenul sau cu autostopul ; hoinăreau sau șterpeleau biciclete, erau mereu pe drumuri, de la un oraș mare la altul. În sate și în localitățile mai mici făceau doar haltă ; acolo populau jalnica lume interlopă. Toamna, bolta cerească era peste tot aidoma unui coviltir găurit, prin care bătea ploaia cu măzăriche, iar în șoproane stăteau de veghe cîinii de curte. Unele haimanale ar fi vrut să intre la închisoare, altele să se ducă acasă, lucru care nu le era prea clar în minte, unii mureau sau dispăreau fără urmă ; majoritatea însă numărau în azile de noapte bănuții agonisiți, cerșind de mîncare. Alții acceptau munci de ocazie sau aveau noroc să se aciuască pe la văduve. Nicăieri nu prindeau rădăcini multă vreme. Hoinărind își pierdeau

amintirile. Filozofia lor consta în supraviețuire. Erau considerați scursori, epave aruncate la țărm, erau manevrabili asemenea păpușilor ; puteau să obțină doar adăpost și hrană. Direcția lor era stabilită de locul unde era ceva de găsit. În orice clipă priveau în ochiul de sticlă al morții. Mila era singurul lucru la care nu puteau renunța, caritatea, căci datorită ei își duceau existența.

Băiatului i se păreau niște eroi. Voia să trăiască ca ei, în beție, departe de realitate, să mănînce și să doarmă între timp, și dacă se putea să lucreze scurt timp, în nici un caz prea mult sau mereu. Dorea să se supună de bunăvoie traiului acesta modest ; acest fel de sărăcie i se părea mai suportabil.

Dimineața așteptau în fața cîrciumilor pînă cînd hangiii le deschideau. Băiatul li se alătură pur și simplu, în aburul acru, printre bucățile de flegmă pe care le scuipaseră pe trotuar. Privi cum își răsuceau țigările din resturi de mucuri, tremurînd de oboseală. Unii fluierau după fiecare femeie, plescăiau zgomotos din buze sau își băgau degetul mare între cel mijlociu și cel arătător, lovindu-se cu un nechezat peste coapse, scărpinîndu-se fără rușine sau dînd nerușinat din fund.

Părul ne crește ca o coamă,
Săpunul devine un obiect străin,
Nu ne spălăm pe dinți
Și nu ne primenim.
Ude ne sînt hainele,
Adesea stomacul e gol.
Din bere și vin, din păcate,

N-a mai rămas nici un strop.
Plescăie apa-n pantofi și șosete,
Noroiul ne sare-n urechi ;
Unicul lucru uscat e gîtlejul
Și umorul nostru sec.

Un tip, puțin mai în vîrstă ca el, îi vorbi băiatului. Părul fără cărare, unsuros, îi atîrna în jos, lațe cînepii se răsuceau deasupra stratului de jeg de pe gulerul cămășii. Sub braț avea o pungă de pîine și cîrnați.

— Hei, zise el, ești spionul din cătun ? Ai o privire cam perversă.

Grupul de bărbați începu să chicotească. Băiatul rînji doar.

— Întotdeauna am crezut, continuă tipul, că-n provincie îi linșează pe cei de teapa ta.

— Mă confunzi, se vede, zise băiatul. N-am nimic contra voastră, dimpotrivă.

Mai dură cîtva timp pînă ca hangiul să apară-n ușă și să declare cîrciuma deschisă. În spatele lui se îmbulziră cei care așteptaseră. Din mers, băiatul își luă un ziar de pe tejghea ; apoi îl urmă pe tip la o masă. Era puțin jenat, de aceea ținu ziarul în fața feței cît timp citi. Pe prima pagină stătea scris cu litere groase „Ucigașii de porumbei“. Burghezii se revoltaseră, asociația pentru protecția animalelor oferea o recompensă pentru prinderea făptașilor. Suma era modestă. Băiatul împături ziarul și-l puse pe scaunul neocupat.

Cîrciuma avea forma unei cutii de chibrituri. Tavanul era placat cu panouri de lemn afumate. Perdelele erau vopsite în cafeniu. Mirosea

a fum stătut. Vopseaua se scorojea de pe pereți. Într-un colț se afla, în bătaie de joc, un pian. Pe el era așezată, în chip decorativ, o scuipătoare, destul de des utilizată. Mai de mult, bodega fusese un local frecventat de burghezii înstăriți ; acum toți o ocoleau, considerînd-o un lăcaș al pierzaniei. Nici unui om cumsecade din oraș nu i-ar fi trecut prin minte s-o frecventeze.

Tipul de la masă tăcea cu încăpățînare ; nici nu comandă nimic. Băiatul îi făcu semn hangiului.

— Două cești de cafea, spuse el.

— Nu-i de ăsta, zise hangiul morocănos.

— Dar ceai ?

— Lichior de mentă, zise tipul.

Hangiul nu se grăbi. Umplu însă paharele pînă la margine. Băiatul îl observă pe tipul din fața lui, văzu cum își clăti gura cu licoarea tare și dulce, sorbind-o printre dinți, lăsînd-o să alunece pe gît, înainte ca să o înghită cu capul lăsat pe spate, o grimasă de scîrbă întipărindu-i-se pe față. Apoi tipul își frecă cu vehemență ochii.

— Mă cheamă Leopold, zise el.

— Ernst, spuse băiatul.

— Ești de pe-aci ?

— Da.

— Vrei s-o ștergi ?

— Poate.

— Nu rentează să vagabondezi pe șosele. Te saturi destul de repede să trăiești din pomeni, e o mare porcărie, te distrugi.

— Nu știu.

— Poți să mă crezi, tot rahatul ăsta nu face decît să te îmbolnăvească.

Băiatul se simți brusc istovit. Nu mai simțea nevoia arzătoare de a se explica.

— Muncești ? întrebă el.

— În momentul de față nu fac chiar nimic.

— Ca mine.

— Să pui umărul alături de alții e altfel, micuțule, spuse Leopold. De exemplu eu am muncit toată noaptea la demontarea circului, în timp ce tu, mai mult ca sigur, ai tras un pui de somn.

— Am vrut să particip și eu la demontare, spuse băiatul, dar n-au vrut să mă primească. E imposibil să-ți găsești o muncă care să-ți și placă.

Circul, prin urmare, a plecat mai departe, gîndi el. Totul trece în goană prin viața ta, iar tu nu poți prinde nimic, nu poți să te fixezi nicăieri. De ce n-ai auzit roțile mașinilor rulînd, de ce nu te-ai trezit, de ce n-ai sărit din pat ?

Bărbații de la mese beau ; unii dormeau, clătinîndu-se pe scaune. Cine nu adormise încă se îmbulzea în jurul automatelor de joc atunci cînd o grămadă de bănuți zornăia prin fanta de bani. În scrumiere țigări uitate, berea se trezea, spuma scădea în pahare.

Băiatul privea în jur ca și cum ar fi visat. Puse banii pe masă, nu-și dorea decît speranță, dorea să audă pur și simplu că fiecare om trăiește mai departe, într-un fel sau altul, și că poți să evadezi. De ce oare întîlnea numai oa-

meni care nu puteau să-și rezolve problemele ? Întreaga viață i se părea ca o gară în care toate macazele erau puse greșit. Pierdeai întotdeauna despărțirile, întîrziai mereu sau luai biletul de tren în sens invers ; fiecare călătorie se termina pe o linie moartă.

— Trebuie să lucrez, spuse băiatul, am nevoie de o slujbă. Bătrînul mă trimite la dracu' dacă apar în fața lui fără să am serviciu. Nu știi nimic potrivit pentru mine ? Cu tine vorvesc. Spune ceva !

— Pentru asta îți stă la dispoziție serviciul brațelor de muncă, zise Leopold.

— Nu vreau ceva permanent, spuse băiatul. În afară de asta nu am nici un fel de meserie.

— În hîrtiile mele n-ai să găsești decît goluri.

— Poate că ar fi fost mai bine dacă aș fi rezistat în perioada de ucenicie, spuse băiatul.

— Bătrînul meu zicea că munca îl înnobilează pe om. Cu zicale din astea a răzbit prin viață. A murit din cauza pensiei sale mici. A început să bea cînd a observat pe lîngă cîte trecuse. În fabrică nu a aflat niciodată că în timpul zilei în alte locuri se trăiește.

— Ascultă, spuse băiatul, am chef să merg cu tine. Zău că da. O să am grijă să nu-ți devin o povară, dar pentru început am nevoie de cineva, care să mă inițieze. Cu siguranță, n-am să-ți fac greutăți. Mi-e greață să stau aici, mă-nțelegi ? Dacă nu plec ajung ca Hänsel și Gretel.

— Ești un naiv, zise Leopold. E ca și cum un naufragiat ar vrea să se salveze pe o coajă

de nucă care se scufundă. Ai uitat ce-am spus la început. Norocul se află într-o casă de bani și nu pe stradă. Trebuie să știi să spargi o mașină, să ai un clichet, atunci nu mai există piedici pentru cei de teapa noastră. Atunci posezi ceva cu ajutorul căruia poți ajunge repede la obiect.

— La vîrsta mea nu-s capabil de astea, spuse băiatul. Nici măcar n-aș ști cum se pornește o mașină.

— Atunci fă ce ți se permite și înghite-ți mai bine limba, zise Leopold, apucîndu-l brusc pe tînăr de braț și trăgîndu-l ca pe un sac peste masă către el. Acum fii atent, șopti el, și ascultă-mă bine. Vreau să fiu cinstit cu tine. Sînt, pentru moment, prea epuizat pentru visele tale. Eram mai mare decît tine cînd am ajuns în societatea asta. Aveam cîteva idei fixe-n cap și ce aveam pe mine ; cu atît eram echipat.

Băiatul își smulse brațul din menghina dureroasă și spuse :

— Dacă ne povestim aici istoria vieților noastre, atunci vom da ortul popii la această masă.

— Și tipii din jurul tău, zise Leopold, sînt fără excepție niște corbi. Se reped să te înșele de îndată ce te-ai înhăitat cu ei. Fac speculă și cu acele de gămălie. Și-ar trimite și propria mamă să facă trotuarul. Doar cei slăbănogi fac pe sfinții. Ceilalți au nevoie de tot, de aceea nimic nu este în siguranță cînd sînt ei de față. Dac-au pus mîna pe tine, nu te mai lasă. Pot fi întîlniți peste tot unde există slujbe pe care oamenii mai buni le consideră ca fiind ne-

demne de ei. Iar cînd au bani, sărbătoresc imediat evenimentul. Trăiești de fapt pentru nimic. Dacă dispari, nu se face caz. Se face doar loc liber pentru un nou-venit și gata ! La noi nu poți să iei nici o hotărîre.

— De ce nu-i abandonezi ? întrebă băiatul.

— Nu poți mereu s-o iei de la capăt, zise Leopold, atent la zgomotele din corpul lui. Îmi chirăie mațele ca și cum aș fi mîncat paie.

Comandă o farfurie de supă. Strigătele sale adresate hangiului îi treziră pe cei adormiți.

— Te-am întrebat ceva, spuse băiatul.

— N-am nici un răspuns, zise Leopold.

În ochii săi pluteau lumini mohorîte. Își băgă limba în paharul gol, lingîndu-l apoi.

Cînd hangiul îi aduse supa, zise :

— Vreau să vă vînd un pont la amîndoi. În spatele coloniei se construiesc case. Acolo au nevoie de brațe de muncă. Ce vă spun stă scris în ziar. Am citit cu ochii mei. De curînd.

— Mda, zise Leopold, ar putea ieși ceva din asta. În construcții nu se zgîrcesc niciodată. Micuțule, avem baftă ; ăsta va fi cadoul nostru de Crăciun.

Băiatului i se păru că Leopold își înghite lingura, așa de repezit și lacom își turna supa-n el. Aburul, ridicat din farfurie, îi scoase broboane de sudoare pe frunte.

— Mereu aceeași haleală, zise el. Cine mănîncă asta recunoaște că e flămînd, mărturisește că se ține la suprafață cu steluțele de grăsime, se bucură de un bob de orez, se entuziasmează în fața unui tăițel. Supa e doar pîine înmuiată. Poftă bună.

17

LEOPOLD, NICI FLĂMÎND, dar nici sătul, își curăță farfuria ; băiatul achită nota de plată. Afară, soarele strălucea palid și mohorît pe cer. Nu încălzea ; vîntul mușca rece prin haine. Pe băiat îl cuprinse amețeala.

— O vreme ca-n martie, îl auzi pe Leopold spunînd. Băiatul își îndreptă privirile asupra unui stol de păsări, care se învîrtea deasupra acoperișurilor. Se obișnuise ca lumea să-l privească, în astfel de cazuri se uita pur și simplu în altă parte. Leopold, dimpotrivă, îi uimea pe gură-cască, salutîndu-i ca pe niște bune cunoștințe. Pe pod, vîntul bătea în rafale, ca și cum ar fi vrut să-i tîrască sub piloni. Băiatul privi suprafața cenușie, învolburată a apei care inundase poienile și arăturile ; avea senzația că era pe mare, sub el aflîndu-se grădini scufundate. Apoi văzu macaralele din spatele coloniei de străini. Erau mai înalte decît pinii scheletici de la marginea pădurii, dînd impresia unor platforme de foraj marin. Leopold se aplecase peste balustrada podului și citea nivelurile de pe miră. Nu se mai vedea decît partea superioară a scîndurii gradate.

— Mai e încă mult de mers ? întrebă el. Băiatul se feri să răspundă și păși mai departe. Leopold îl urmă gîfîind de la o oarecare distanță.

Se opriră în fața unicului monument al orașului. În spatele lui, șoseaua se ramifica într-o intersecție. Monumentul fusese sculptat dintr-un bloc de granit provenit din cariera de

piatră din apropiere. Reprezenta un pescar gol, cu tonsură, a cărui nuditate era abia schițată. În plasa sa se prinsese un pește, care privea încruntat printre ochiuri. Ambele figuri, în mărime naturală, erau acoperite de solzi ca și cum artistul, în marele avînt al creației, ar fi confundat în permanență peștele cu pescarul. Pe postament se aflau cochilii de melci, tot din granit. Băiatul găsi în buzunarul jachetei o țigară ruptă ; lipi găurile din foiță cu salivă și-l lăsă pe Leopold să tragă cîteva fumuri. Fumul umed pătrundea arzînd în plămînii răciți.

— Ce fel de păpuși sînt astea ? întrebă Leopold și arătă spre intersecție. Băiatul privi în direcția indicată. Pe micul refugiu pentru pietoni stăteau, după cum putu să recunoască printre automobilele care goneau, Liesie Kowanda și fiica ei. Le făcură semne cu mîna ; femeia mai în vîrstă le strigă din răsputeri : Lăsați-ne și nouă ceva ! Apoi o luă la fugă printre două mașini. O mașină mică claxonă pătrunzător, șoferul opri, coborî geamul lateral, își vîrî capul prin deschizătură și urlă : N-aveți ochi în cap ? Data viitoare n-am să mai frînez, neamuri proaste ce sînteți !

Fără să se întoarcă, Liesie Kowanda se bătu cu mîna peste fund.

Fiica ei trecu în fugă prin intersecție și trase cu sete din muc. Leopold își suflă cîteva fire de scrum strălucitor de pe unghia degetului mare.

— Te unge pe suflet, zise mama pufăind ultimul rest de tutun și strivind filtrul ars de plasa pescarului.

Leopold nu știa ce să creadă despre cele două. De aceea se uită întrebător la băiat, care dădu din umeri pe furiș. Băiatul le cunoștea pe mamă și fiică numai din auzite, circulau fel de fel de zvonuri pe seama lor. Se spunea c-ar fi de obîrșie țigănească și c-ar fi fost alungate din șatră. La nașterea fetei, mama ar fi rămas în oraș, stabilindu-se aici. În curînd amîndouă au ajuns vagaboande. Se mutaseră într-o baracă din afara orașului, departe de ultimele case ; toamna lunecau pe frunzișul ud, iarna rămîneau înzăpezite, primăvara se plîngeau de degerături, care ardeau ca urzicile, iar în nopțile de vară scormoneau în pantalonii bărbaților, care nu se temeau să bată drumul pînă la ele. Mama și fiica găseau ce doreau. Mama îi voia pe cei tineri, iar cei bătrîni pe fiică. În bucătăria barăcii erau serviți și țăranii și orășenii ; era greu de găsit un bărbat prin împrejurimi care să nu se laude c-ar fi avut de-a face cu mama sau fiica, ba chiar cu amîndouă. Uneori apărea poliția ; atunci conul de lumină al lanternei îi urmărea în desiș pe pretendenții speriați.

Bucle negre, grele se încolăceau în jurul feței mamei, care pe vremuri trebuie să fi fost de o frumusețe sălbatică, agresivă. Acum chipul îi era distrus de nopțile petrecute cu bărbații, care nu puneau nici un preț pe el. Nu avea nimic viciat în el ; fusese pur și simplu distrus, jupuit de bărbi nerase, ros de alcool. Băiatul se împotrivi senzației că răsuflarea Liesei Kowanda mirosea probabil a bărbat. Nici nu îndrăzni să-și închipuie ruina exterioară și inte-

rioară a trupului ei. Părul bogat, falnic al fiicei îi dădea încă un aer angelic. Tinerețea o ferise pînă acum de decădere. Băiatul o simți cu toate fibrele trupului ; imaginea ei îl copleși.

— Ni se pare că sînteți cam singuri în doi, zise Liesie.

— Drăguț din partea voastră, zise Leopold.

— Asta e fiica mea, Kati. Nu vorbește prea mult pentru că se bîlbîie.

— Trebuie să mergem, spuse băiatul, altfel fac ăia pauză de prînz.

— Știți, noi vrem să lucrăm, adăugă Leopold, pe un ton ce se voia glumeț.

— Venim cu voi doar așa, zise Liesie, dacă vă dau un avans.

— Okay ! zise Leopold. Prietenul meu Ernst face pe ghidul. Binevoiesc doamnele să ne urmeze ?

Băiatul auzi pașii lor în spate. Cînd se întoarse la un moment dat, observă că în spate de tot mergea Kati. Era decepționat și hotărî să nu se mai întoarcă. Începu chiar să alerge într-un trap ușor. Nu dorea să se dea de gol ! Se prefăcea că nu-l interesează fata. În cele din urmă opri un camion. Au putut să se urce cu toții. Kati a trebuit să se așeze în poala lui. Cauciucurile brăzdau pămîntul noroios, azvîrlind smocuri de iarbă pe margini.

Băiatul nu știa ce să facă cu mîinile. În oglindă văzu fața fetei și se rușină de dorința care-l cuprinse. Simțea ceva asemănător dragostei ; în această situație nu vru însă să cedeze. Fata ședea nemișcată. Poziția deveni incomodă. Simți cum îl pătrunde căldura trupului ei. Scrîșni din

dinți, pentru a nu fi obligat să geamă. Simțea nevoia să curețe fata prin sărutări de sudoarea și praful și murdăria iubirilor trăite, să lingă de pe carnea ei delicată toată rușinea pe care a trebuit s-o suporte în vremurile trecute. Nu voia s-o molesteze cu poftele sale. Îi era și așa aproape insuportabil să intuiască experiențele ei nefericite. Se străduia să rețină impulsurile nobile. Există numai puține momente în viață, se gîndi el, în care devine foarte limpede că trăiești. Cel mai mult ar fi dorit s-o întrebe dacă nu-i repugnă faptul că el o place. Răspunsurile, gîndi el, sînt ca zahărul într-o supă prea sărată. Voia să creadă că ea ar putea să vorbească cu sufletul, fără cuvinte, așa mută cum era ; o lăsa să spună : Nu sînt liberă, și nici tu nu ești. Dragostea nu se hrănește singură. Nouă ne aparține aerul, și asta e prea puțin ca să trăiești, e nimic pentru fericire. Cînd doi săraci se adună, apare mizeria. Nu ne putem da nimic unul altuia, fiindcă nu avem nimic. O bancnotă e mai importantă ca un cuvînt bun.

— Numai grangurii bogați își construiesc vile pe aici, zise șoferul. Am cinci copii și trei camere drept locuință. Aici se construiesc castele, vă spun eu, curți domnești, dar nu pentru noi. Și sărăntocul de mine nici măcar nu mă pot îmbăta cu meseria asta a mea.

Lovi cu pumnul în claxon. Apoi frînă. Băiatul deschise ușa, fata se cățără pe treaptă, de unde sări pe pămîntul argilos.

— Șopronul de colo e biroul șantierului, zise șoferul ; apoi porni cu zgomot, stropind cu noroi.

Aici sus vîntul șuiera și mai dubios. Orașul rămăsese undeva în depărtare. Arăta ca și cum acoperișurile ar fi fost lipite de pămînt.

Băiatul mergea din nou în față, trecînd pe lîngă construcții. Țevile schelelor zăbreleau fațadele, scări în găurile fundațiilor, roabe pe grinzi unsuroase așezate pe prundiș. Muncitorii dispărînd în spatele uneltelor lor. Încotoșmănați, de nerecunoscut. Băiatul avea impresia că doar peisajul se mișcă, dezolat.

Biroul șantierului era o cabană grosolană de scînduri, mirosind a rășină din cauză că era încălzită. Liesie zise : O să vă așteptăm !

Leopold bătu în ușă. Dinăuntru cineva strigă prost dispus : Intră !

Băiatul se strecură după Leopold. În cocioabă era o căldură insuportabilă încît începu să transpire imediat. Pe pereți erau îngrămădite acte ; în spatele biroului ședea un tip cu părul roșu, tuns perie. Cu un gest brutal îl pofti pe Leopold să ia loc pe unicul scaun. Leopold îi mulțumi cu exuberanță. Apoi susținu că-i place orașul și că ar dori să se stabilească și să lucreze aici și nu în altă parte, pentru ca în viitorul apropiat să-și poată întemeia, eventual, o familie.

— Din partea mea, zise tipul plictisit, sînt de acord, n-am nimic împotrivă. Mîine dimineață la ora șase vă prezentați la mine. Mai avem nevoie de cîțiva muncitori care să pregătească mortarul.

— Și eu ? întrebă băiatul.

— N-ai decît, zise tipul.

Băiatul îl măsură din ochi cu atenție ; tipul i se părea cunoscut de undeva.

— Ascultă, spuse el ; apoi remarcă o mică cicatrice la rădăcina nasului, la mijloc între ochi.

Fulgerător își aduse aminte : demult, înainte de cursul de confirmare, alergase după cineva în curtea școlii, care avea părul roșcat ca o vulpe. Cel urmărit urla de frică. Din plină viteză, băiatul sărise în spatele celui care urla trîntindu-l la pămînt. Atunci învățase băiatul să-i rîdă în nas pastorului înfuriat. Totul părea o petrecere nevinovată în timp ce-i sucea urechile victimei care se zvîrcolea. Dojana pastorului îl enervase însă atît de tare încît administră, așa desculț cum era, un picior în fața plîngăreață a celui trîntit la pămînt, făcîndu-i o tăietură de-a curmezișul rădăcinii nasului. Sîngele îi dădea un aspect grav, dar rana era inofensivă.

— Ești ranchiunos, spuse băiatul. Astăzi n-ai mai scăpa așa ușor. Fii atent, să nu te tîrăsc afară din chițimia asta a ta și să te-nnod în bătaie în fața tuturor oamenilor.

— Micuțule, zise Leopold, ce te-a apucat ?

— Lăsați-l să trăncănească, zise individul. De data asta eu sînt în avantaj.

Băiatul își scoase mîinile din buzunar. Leopold îl apucă de braț.

— Fii rezonabil, micuțule, zise el, nu vreau să țin nimănui aici partea.

— Nu te băga, zise băiatul, pe ăsta îl fac praf !

Tipul smulse cu grabă receptorul din furcă și vorbi :

— Alo, poliția ? Trimiteți imediat un funcționar....

— N-a format numărul, îi șopti Leopold și ieși afară.

— Alo ? strigă băiatul. Da, un anumit Ernst Krauter...

— Acum eu am pîinea și cuțitul, spuse băiatul. Lasă prostiile. Mă angajezi sau nu ?

— Trebuie mai întîi să-l întreb pe șeful meu, zise individul.

E într-adevăr ridicol să fii astfel înșelat, gîndi băiatul. Ce mai putea să-i spună ? Golitor de coșuri de hîrtii ? Ascuțitor de creioane ? Avea oare fricosul ăsta, în poziția sa sigură, un loc vulnerabil ?

Băiatului nu-i veni nimic în minte.

— Am destule necazuri, spuse el, spre norocul tău. Aproape rușinat, așteptă un răspuns în speranța ca măcar atunci să-i vină ceva în minte ; așteptă însă în zadar. Individul tăcea. Și cu asta totul s-a terminat. Băiatul o luă spre ușă, o închise în urma lui.

Afară, ceața se prelingea pe povîrnișuri ; valea se învălui în aburi. Leopold ascultase la ușă. Oftă și își luă o mină de profundă compătimire.

— Nu te mai prosti, spuse băiatul. Apoi fugi înainte, spre pădure, fără să se uite înapoi. Ar fi dorit s-o poată șterge discret de acolo.

18

DIN COPILĂRIE BĂIATUL știa că în apropierea șantierului se află o peșteră. Înainte vreme fusese folosită de o fabrică de bere ca depozit ; de cîțiva ani însă stătea goală. Era apărată în exterior de un morman de grohotiș. Fusese adesea acolo pe vremea cînd era puști. Pe atunci se formaseră în fiecare cartier bande de copii care se băteau între ele cu orice ocazie. Cea din care făcea el parte își amenajase peștera ca ascunzătoare și loc de adunare. Din lădițe de fructe și carton ondulat își făceau foc de tabără în jurul căruia se așezau în cerc. Fiecare se simțea legat de celălalt ; formaseră o ceată conspirativă, în care orice pradă era împărțită cu echitate. Cînd cei mai mari au început să viseze la prietene, banda înregistră primele fisuri și se fărîmiță în haite mici, instabile. În cele din urmă, cei mai mari și-au adus prietenele în peșteră, gonindu-i pe cei mai tineri. De atunci, băiatul a început să se simtă singur.

Îi auzi pe Leopold, Kati și Liesie Kowanda venind în urma lui. Merse mai repede, o luă printre tufișuri, pășea peste rădăcini acoperite cu mușchi și trăgea cu urechea la șoaptele din spatele lui, care în liniștea din jur răsunau ca un ecou încet. Spinii i se agățau de haine ; îi ducea cu plăcere o bucată de drum, înainte de a lăsa ramurile să revină la loc, ca niște bice țepoase. La un moment dat se așeză pe vine și aruncă o privire furișă spre spate. Leopold tocmai o pipăia pe Kati. Pe băiat îl durea că

fata nu se împotrivea. Încercă cu disperare să înțeleagă de ce se comportau așa. Cînd se sculă din nou în picioare simți că se excită și acest lucru îl supără. Tulburat, merse mai departe. Tot felul de resturi se întindeau ca o limbă de ghețar în desiș, murdăria brăzda tufișurile, iar gunoaiele se înălțau pînă la ramurile inferioare. Băiatul se sprijini de un trunchi de copac și se odihni puțin. În fața lui, printre troace, șerpuia o cărare bătătorită. Din apropiere auzi brusc rostindu-i-se numele ; scurt timp după aceea răsunară rîsete. Apoi aruncară cu pietricele după el. Își opri respirația adînc în plămîni și merse repede peste terenul acoperit cu gunoaie. Înainte de a pătrunde în grotă se întoarse. De la distanță fețele de dincolo de grămada de gunoi păreau niște măști minuscule cu gurile deschise. Băiatul coborî pe bîjbîite treptele alunecoase și dispăru în întunericul călduț, mucegăit.

Aprinse jos un chibrit ; flacăra abia licărea. Găsi cîteva mucuri de lumînare, pe care le lipi cu ceară fierbinte de colțul unei stînci. În partea din fund a încăperii se afla o saltea pe jumătate putrezită. Fragmente din fascicule de comicsuri zăceau alături de sticle goale de rachiu și grămezi de fecale descompuse. În fiecare crăpătură putrezeau mucuri de țigări. Un prezervativ folosit plutea în conținutul în fermentație al unei cutii de conserve.

— Acolo în față e o rază de lumină, spuse Liesie în beznă.

Băiatul era decepționat că i-au dat de urmă. Chiui ca o stafie în întunericul din care ei se iveau clipind.

— Hopla, adăugă Liesie, cuibul ăsta nu-l știu !

— Domnilor, aici e hotelul „În iad“ ! strigă băiatul pe tonul unui vînzător din piață. Diavolul va baricada imediat ușile !

— Asta ne convine de minune, zise Leopold și îmbrățișă energic fata. Băiatul se simți bătrîn văzîndu-i. Nu făceau abstracție de el, îl luau cu asalt. I se părea că e aidoma unei oi puse să păzească o haită de lupi.

— Micuțule, zise Leopold, îmbrățișînd-o și mai strîns pe Kati, cu patru persoane nu e nimeni a cincea roată la căruță.

— Există și căruțe cu trei roți, spuse băiatul.

— Dacă vrei... singur, noi ne uităm în altă parte, zise Liesie.

— Poate îți place altfel, adăugă Leopold.

— Vorbiți aiurea, spuse băiatul. Pupați-vă din partea mea. Afecțiunea voastră începe să mă calce pe nervi. Plecați odată ! Mă deranjați !

— Cîrtiță, spuse Kati bîlbîindu-se.

— Așa să fie oare ? întrebă băiatul.

Ar fi preferat să se facă mic de tot și să se strecoare într-o crăpătură, să se afunde în măruntaiele pămîntului. Visa cu ochii deschiși. Acolo jos, cerul ar fi făcut din stînci, uneori ar ploua cu humus din norii de piatră, ochii săi ar degenera, n-ar mai exista multe lucruri de văzut, fapt care i se părea cel mai promițător din cîte a trăit vreodată.

— Papă-lapte e îndrăgostit de ce-și face singur ! spuse Liesie exagerat de tare și rîse.

Băiatul luă lumînarea și se îndreptă clătinîndu-se spre ieșire. Pe drum flacăra se stinse. Urcă treptele tîrîndu-se în patru labe. Petecul de lumină care se apropia îl readuse în simțiri.

19

AFARĂ, PEISAJUL i se păru atît de străin, încît din nesiguranță salută fiecare vrabie. Pe ogoare, ciorile săreau din brazdă-n brazdă croncănind, bătînd din aripi, căutînd viermi. Muncitorii terminaseră. Veverițele făceau gimnastică pe barele schelelor. În oraș, coșurile fumegau. Apele umflate clipoceau înghețate, valurile foșneau ușor. Arcul podului părea să se legene de felinarele de pe balustradă. Nu l-ar fi mirat dacă brusc ar fi trebuit să înoate în ceață. În cartier copiii cărau spre case plase și coșuri pline de sticle.

Acasă trebui să sune și să aștepte pînă cînd mama îi deschise ușa.

— Salut ! spuse el.

— Vrea să vorbească cu tine, zise mama. E în atelier. Hai, du-te.

Băiatul se îndreptă spre ușa în spatele căreia Detlev Richter stătea la pîndă și puse mîna pe clanță. Mama îi dădu un ghiont. Cînd deschise ușa, bărbatul aruncă în el cu carcasa unui ceas deșteptător. Băiatul nu se feri nici cînd bărbatul aruncă și mecanismul care se lovi zornăind de fața lui. Se lăsă pe spate ; mama îl

ținea strîns. Se afla în brațele ei. Apoi simți în față pumnul păros al bărbatului.

— Ai fost văzut, zise el, cînd ai dispărut cu stricatele alea în crîng. Nimeni nu-și tocește pingelele degeaba.

— Nu încerca să ne convingi că nu ți-a convenit, zise mama.

— În loc să găsească de lucru, zise bărbatul, individul își caută muieri. La vîrsta lui abia cunoșteam diferența dintre sexe. Iar el își folosește întreaga energie pentru asta. După cum stau lucrurile, pare prea leneș ca să ne urmeze sfaturile. Închipuiește-ți că n-ai avea pe nimeni, nici pe mine, nici pe maică-ta, pe nimeni în viață care să te îngrijească și să-și facă griji din cauza ta. Închipuiește-ți unde te-ai afla acum. Deci, ce-ați făcut acolo ?

— Nimic, spuse băiatul.

— Femeile costă bani. Tu numai bogat nu ești. Trebuie să renunți la amor. Banii sînt mai importanți.

— Nu s-a întîmplat nimic, spuse băiatul.

— Vreau să știu ce-ați făcut. Trebuie să-mi răspunzi la întrebare. Deci ? Ce s-a întîmplat ? Și să nu îndrăznești cumva să mă minți din nou. Am dreptul să aflu cu cine umbli.

— N-am făcut nimic.

— Și ceilalți ?

— Aia nu te interesează.

— În loc să mă ajutați vă certați, zise mama. Dacă n-aș fi eu, de mult v-ați fi omorît unul pe altul. Din muierile cu care ai fost în pădure, cea bătrînă a făcut de petrecanie unuia ; asta trebuie să știi. Nu s-a putut dovedi nimic. În

afară de asta se trag din țigani. Alea sînt stricate și pline de boli. M-ai auzit ?

— Nu ascultă de nimeni, zise bărbatul.

— Numai vagabonzii hălăduiesc în barăci, urlă maică-sa.

— Ei, și ? întrebă băiatul. Asta de aici ce e ? Tot un grajd ! Doar că-i făcut din piatră. Iarna ne facem nevoile în vadră, deoarece closetul îngheață, cînd plouă zeama fecalelor se revarsă în antreu, iar noaptea șobolanii rîcîie pe la uși. Hai, fiți mîndri !

— Dacă nu-ți place aici, zise mama, atunci ia-ți tălpășița ! Noi nu te oprim. Mereu cîrîi și te cerți de parcă noi am fi de vină de tot ce faci tu pe dos. Nu sîntem dornici să te ținem sub tutelă. Dar aici, între acești patru pereți, nimic n-are să se schimbe de dragul tău, chiar dacă te-ai pune în cap !

— Orașul ăsta nu-i destul de mare ca să dispari în el, spuse băiatul.

— Ascultă-l numai, strigă bărbatul, ce vorbe umflate. Se poartă de parcă ar avea în față o ceată de cretini, stricatul ! Ai un fiu cam vesel !

— Își bate joc de noi, zise mama.

Băiatul nu știa cu exactitate dacă zîmbise într-adevăr ; simțise numai că i se strîmbă fața. Își privi cu atenție mîinile ; își mișcă nehotărît degetele, apoi se aplecă și începu să adune piesele mecanismului ceasului. Bărbatul îl ridică cu brutalitate și-l împinse pe un scăunel. Cînd băiatul se apără, bărbatul îl apucă de umeri, scuturîndu-l.

— Acum vorbesc eu, zise el, iar tu o să asculți. Pe mine soarta m-a lovit crunt. Am fost în război, asta m-a dezrădăcinat ; de pe cîmpul de luptă am ajuns în orașele în ruină, un om sfîrșit în orașe distruse ; au urmat apoi întorsături nefavorabile, dar, în ciuda tuturor înfrîngerilor, am dat năvală înainte, uneori în patru labe. Nu am putut fi oprit pentru că urmăream un scop precis. Ia exemplu și fă bine și te adaptează. Nu din plictiseală îți dorim binele. Odată cu vîrsta omul trebuie să se poată sprijini pe copii. Mie nu-mi pare rău de nimic, dacă în felul acesta te aduc pe calea cea bună.

Băiatul închise ochii și se văzu înotînd în ape mari și întunecate. Își arătă burta albicioasă cerului ; în jurul său se răsturnau plute fosforescente, animale de circ dădeau din labe, gheare și brînci pentru a-și salva viața ; spuma valurilor îl orbea. Paradisul era trecut prin foc și sabie, îngerii ardeau mocnit și se carbonizau într-o cenușă unsuroasă. Adam și Eva pozau unor fotografi libidinoși. Semănau perfect cu Kati și Leopold. Dumnezeu își dădea obștescul sfîrșit în chioșcul din grădină din cauza hranei dată de pomană.

— De ce nu spui nimic ? întrebă bărbatul.

— De ce ții ochii închiși ? întrebă mama.

Băiatul se surprinse zicînd cu voce tare :

— Mîine mă duc la oficiul de plasare al brațelor de muncă.

— Asta am fi vrut să-ți recomandăm și noi, zise mama.

— Mîine dimineață mă duc direct acolo.

— Altceva nici nu-ți rămîne de făcut, zise mama.

— Am să fiu primul.

— Destul de tîrziu, zise bărbatul.

Băiatul își mușcă limba și ieși din atelier. Afară deschise larg gura ; ar fi vrut să-i cadă limba, să-i alunece afară, sau să se încurce în maxilar pentru a rămîne pe veci mută.

20

ÎNCĂ ÎN PAT se blestemă pentru promisiunea făcută. Lăsă să-i reînvie în cap urletele cîntăreților favoriți, strigătul puternic care îți pătrundea pînă-n măduva oaselor, îți făcea să-ți fiarbă sîngele în vine, mai impresionant decît muzica, o tînguire sălbatică care anihila cauza durerii, oscilînd între extaz și desfătare. De cîte ori nu murmurase și nu suspinase : *They can't take away our music* sau *Shout and Shimmy...*

În timp ce încerca să adoarmă din nou, capul i se părea o bucată ciudată de corp. Se simțea lăsat pradă capriciilor naturii. Gîndurile erau ușor de prins cînd le exprima în cuvinte. Gîndurile rostite îl puneau de cele mai multe ori în încurcătură. Se apăra doar cu ceea ce prindea la întîmplare. Noțiunile îi blocau creierul, cu limba le azvîrlea afară pînă cînd începeau să alunece de la sine, iar atunci nu mai avea nici un rost să închidă gura.

Voia să treacă cu capul prin zid. Prin lume. Dar nu izbutea. Își propuse să se schimbe,

ceilalți însă îl doreau ca atare. Ceea ce ei nu puteau, trebuia să-i reușească lui. Ceea ce ei n-au făcut, trebuia el să facă.

Prea multe resturi satură și ele.

Spre dimineață se visă cățărat într-un foișor de vînătoare la marginea pădurii. Banca pe care stătea ghemuit era acoperită cu mușchi ; sub el, pe un ogor nearat maică-sa aduna pietre într-un coș, golind apoi coșul plin în saci. Detlev Richter lega sacii și-i ducea la un car cu boi care pășteau. În timp ce băiatul privea de sus, se simțea ca un rival. După muncă Detlev Richter o sprijini pe maică-sa de car. Apoi biciul pocni, roțile scîrțîiră, prima stea apăru deasupra pădurii. De atîta privit băiatul uită să tragă.

21

TREMURA DE FRIG cînd se trezi. Ar fi vrut să fie bolnav, legat de pat, să existe ceva care să-l poată feri, căci pentru pretexte era de acum prea tîrziu. Regretă din nou promisiunea făcută și se simțea ca și cum și-ar fi băgat de bunăvoie funia în belciugul din nas.

Cînd îl trezi mama, raza subțire de lumină care cădea pe pat prin crăpătura ușii i se păru ca o greutate. Dintr-odată noaptea trecuse. Abia își mai amintea de ziua de ieri. Era obișnuit să doarmă în chiloți și maieu, să ia ziua cu el în pat, de aceea sculatul și îmbrăcatul au mers destul de repede.

— Închipuiește-ți, o auzi pe maică-sa zicînd, tatăl tău a fost angajat la cariera de piatră. Aia de acolo au venit singuri la el și i-au oferit slujba pentru că au nevoie de oameni. Și el a plecat imediat. I-au spus să înceapă chiar acum. Păi, fleac e asta ?

— Bineînțeles, spuse băiatul.

Precaut atinse jetul de apă rece ca gheața. Renunță să se mai săpunească ; își tamponă fața. Îi era groaznic de frig. Pur și simplu nu se putea încălzi, nici măcar atunci cînd sorbi puțin din cafeaua cu malț, luînd apoi o înghițitură aburindă. Îi veni să vomite și de nevoie mușcă din pîinea cu margarină.

Traiau mereu din aceleași lucruri. Surplusul altora le revenea lor. O pungă cu resturi de cîrnați de la măcelărie era prilej de sărbătoare. Alteori turnau bere și un suc de culoare albă într-un ulcior de piatră emailată și sorbeau spuma dulce al cărei gust acidulat îți umplea gura. Delicatese de felul ăsta picau de obicei la sfîrșit de săptămînă, cînd radioul zbîrnîia, iar Detlev Richter lipsea sau era încă treaz. Era o mîncare la care fiecare îmbucătură avea un alt gust ; adesea varietatea specialităților de cîrnați avea ceva excitant. Îți luai un capăt de cîrnat și-l cojeai ca pe un ou.

— La ce oră deschide oficiul brațelor de muncă ? întrebă mama.

Băiatul se prefăcu că-nghite.

— Cînd îți pleacă trenul ?

Băiatul se grăbi să-și ducă ceașca la gură.

— De ce nu răspunzi ?

— Nu cumva și-a lăsat țigările acasă ? întrebă băiatul. Vreau să fumez, altfel nu rezist.

— Mai ai cumva și alte dorințe ?

— Mă simt ca un slugoi. Știu că vă fac pe plac vouă, dar nu mie. Chiar dacă cîștig bani nu mă aleg cu nimic. Mă vînd, ca voi să nu mă hrăniți pe gratis. Nici n-am voie să mă gîndesc la asta. Important e să fiți voi mulțumiți, nu-i așa ?

— Copile, zise mama, nu fi așa de nedrept. Doar nu sîntem milionari. Munca n-a omorît încă pe nimeni. La urma urmelor omul trebuie să facă ceva ca să poată trăi.

După o pauză continuă :

— Dar am vrut să spun altceva. Trebuie să-ți fac o confidență. Odată și odată tot ai să observi.

— Iarăși ? întrebă băiatul.

Privirea ei era blîndă și rămase așa în ciuda bădărăniei lui. El își rodea unghiile.

— Asta e, zise mama cu glas subțire, trebuie să-i dau drumul. Cred că sînt gravidă. Deși sînt la menopauză. Farmacistul mi-a făcut proba de urină. Pe doctor nu l-am întrebat încă, ăsta o să-mi dea lovitura de grație. Trebuia să-ți spun, deși eu însămi nu pot să înțeleg. Ăla micu' o să mă facă să-mi simt vîrsta. Sper să nu-mi spună bunică. Știu ce vrei să mă întrebi. Tatăl tău nu știe nimic. Nu-i al lui. Dar poate că totul e doar o greșeală. Poate fi doar o graviditate aparentă.

Zîmbi scuzîndu-se ; băiatul o privea fix. Îi dori să nu fie adevărat, poate că la laborator încurcaseră eprubetele.

— Cui datorez această surpriză ? întrebă el.

— Asta n-am s-o spun nimănui, răspunse ea.

Se gîndi cine ar putea fi tatăl, dar nu-i veni nimeni în minte. În timp ce Detlev Richter era la închisoare, nu a adus acasă pe nici unul din partenerii ei ocazionali. Pe de o parte o admira pentru lipsa ei de considerație ; în același timp îl umplea de uimire.

— O să se aranjeze, spuse el, să nu-ți fie frică.

— Nu trebuie să crezi că sînt ușuratică, dar nu pot trăi fără bărbat, chiar dacă eu trag ponoasele, zise mama. Cum facem un pas greșit, cum ne frîngem gîtul. Eu m-am ales cu un plod. Și cînd te gîndești că totul n-a fost decît un foc de paie.

Băiatul își aduse aminte de bebelușul care odată stătuse trei zile într-un coș de rufe pe rotile. Era mult de atunci. Asta-i sora ta, spusese mama, și o pusese goală pe mușamaua unde începu să scîncească și să horcăie. Era prea slabă ca să dea din picioare, transpira și o scuturau frigurile cînd i se usca transpirația. Era vară ; totuși mama făcuse focul. El aștepta moartea, pentru că simțea că nu mai era nici o speranță ca fetița să fie salvată. Luase un puf din pernă ca să măsoare respirația pruncului. De fiecare dată îi tremurau mîinile. De aceea nici nu observă cînd muri.

— N-am experiență în acest domeniu, spuse băiatul, dar există ceva asemănător avorturilor.

— N-o să mă las ciopîrțită cu vreo andrea, zise mama, eu nu. Nu merită. Mai bine să vină pe lume și să nu supraviețuiască nașterii.

22

ÎN DRUM SPRE GARĂ, gîndurile i se fărîmițau de îndată ce se gîndea la viitor. Era bucuros că mama îl înșelase pe Detlev Richter, dar urmările erau previzibile. Bărbatul care vroia să-i fie tată avea să-și revină de pe urma acestei lovituri și să strîngă și mai tare șurubul. O să încerce să facă cu toată forța din copil ceea ce nu e el. Și asta regreta băiatul. Avea să fie obligat să asculte mustrările și beșteleala pentru care el devenise, încetul cu încetul, prea mare. Mama lui va face un copil ; el, fiul ei, va avea un frate sau o soră, iar bărbatul, Detlev Richter, nu era tatăl.

— Asta-i problema, spuse băiatul tare ca și cum s-ar fi întreținut cu cineva. I se părea că îi apasă direct pe șolduri capul, ca și cum trunchiul n-ar fi existat.

Gara, o clădire în formă de cutie, era zugrăvită într-un verde închis de loden și mînjită cu praf de cărbune. Zăcea ca o cetate greoaie în fața dealurilor împădurite de la orizont. În spatele fațadei huruiau trenurile. Să pleci cît mai departe de aici, gîndi băiatul.

În sala de bilete pereții erau acoperiți cu faianță pînă la plafon. Mirosea a aer îmbîcsit, a exhalații stătute care se formează în timpul așteptărilor și care te întîmpină în fața ușilor batante. Tabelele colorate cu mersul trenurilor se desprindeau strident în monotonia pereților.

Pe banca de lemn din fața cușetelor poștale zăcea un bețiv. Vomase și repeta întruna :

— Am cancer ! Dădea din brațe ca și cum ar fi vrut să-și arunce mîinile. La spital au vrut să mă bage-n camera mortuară.

Cei din jur zîmbeau dezorientați. Cînd bărbatul vomă fiere, cineva care arăta ca un țăran merse la poartă ; nu mult după aceea se întoarse cu un supraveghetor. După ce aruncă o privire superficială bețivului, supraveghetorul se duse la ghișeul de bilete și telefonă la poliția gării. N-a durat mult pînă cînd băiatul văzu o mașină oprind în fața ferestrei. Geamurile erau zăbrelite. Coborîră din ea doi oameni în halate albe.

— E într-adevăr bolnav, zise unul din ei. Apoi îl conduseră pe omul care se clătina spre mașină.

Trenul plecă la timp. Compartimentul în care ședea băiatul mirosea a banane răscoapte ; pe calorifer zăngănea o cutie de bere, o fereastră întredeschisă vibra. Un verde anemic, umbrit de păduri cenușii de foioase, trecea prin fața ochilor. Din cînd în cînd se intercala cîte un sat, ale cărui case păreau lipite de orizont. Vagonul se legăna încoace și încolo. Băiatul avea sentimentul că gîndurile i se rostogolesc în cap. În gălăgia roților începu să fredoneze o melodie pînă ce zgomotul și tactul se armonizară.

Trenul trecu peste un pod intrînd în oraș. În centru casele se înălțau ca niște turnuri. Din coșuri cobora în jgheaburi un abur gălbui. Pe străzi, circulație agitată. În intersecții polițiștii vîsleau cu brațele asemenea celor care se îneacă. Aceasta era reședința regiunii. Aici se

aflau toate instituțiile ; de asemenea și oficiul brațelor de muncă. Trenul își încetini mersul. Cabine centrale de manevră și indicatoare feroviare se perindau alene ; în sfîrșit, vagoanele se opriră cu o smucitură.

În drumul de la gară spre oficiul brațelor de muncă băiatul începu deodată să alerge ; cu chiu cu vai reuși să ajungă la un closet public. Avea o diaree vehementă. După aceea îi păru rău pentru banii pe care fusese nevoit să-i sacrifice.

Oficiul brațelor de muncă se afla într-o fundătură și era o clădire cu mai multe etaje, un templu modern făcut din blocuri dreptunghiulare de gresie. Primul etaj se sprijinea pe niște trunchiuri de beton grosolan striate ; dedesubt erau parcate automobilele angajaților. Geamurile albăstrui de filtrare de pe fațadă semănau cu o colecție de ochelari uriași de soare sau cu fațetele unei insecte extraterestre. Clădirea arăta ca monumentul funerar al șomerului necunoscut ; tristă și greoaie se înălța deasupra acoperișurilor caselor dimprejur.

Mai demult, băiatul fusese aici împreună cu mama lui, și anume la centrul de orientare profesională. Cum pe vremea aceea se cereau zugravi, se făcu și el zugrav. Nimeni nu-i propusese altceva, nici nu-i testase aptitudinile. Ceea ce mai tîrziu a fost luată drept hotărîrea lui, nu a fost nimic altceva decît o tranzacție încheiată peste capul său.

Cînd a călcat pe ștergătorul de picioare din fața ușii, aceasta s-a deschis fără zgomot. Co-

vorul îi înăbușea pașii. Forfota din coridoarele lungi îl umplu de neliniște. Bărbații și femeile care intrau și ieșeau prin nenumăratele uși cu dosare sau tăvi cu micul dejun erau îmbrăcați sobru. Îmbrăcămintea lor era atît de diferită de echipamentul său. În fața privirilor lor își coborî ochii. Se îndreptă spre „Oficiul brațelor de muncă pentru tinerii de sex masculin fără calificare". Deoarece pe banca din hol nu ședea și nu aștepta nimeni, bătu imediat la ușă și intră.

Dădu cu ochii de o doamnă cam plăpîndă, care tocmai fuma o țigară. În timp ce-i măsura din priviri vestimentația, clătină din cap reprobator, după care băiatul își descheie scurta de piele, arătîndu-i cămașa încrețită pe care mama o numea la fiecare spălat o nenorocită de zdreanță. Doamna îi privi cu atenție cizmele.

— Cu ce vă pot fi de folos ? întrebă ea, privindu-l deodată cu severitate, încît lui îi pieri aproape graiul.

— Caut de lucru, spuse el și i se păru că e ridicol.

— Ce ați făcut în ultimul timp ?

— Nimic.

— Și mai înainte ?

— Am fost zugrav, dar nu prea mult timp.

— De ce nu ați rămas în această meserie ?

— Nu am suportat să stau pe scară, spuse băiatul, fiindu-i indiferent dacă minciuna sa va fi crezută sau nu.

Doamna se ridică în picioare și învîrti ceva la calorifer. În timp ce-i întorcea spatele, băiatul făcu un pas spre birou și băgă în buzunar

pachetul ei de țigări. Îl cuprinse un fel de bucurie răutăcioasă. Cînd doamna se așeză din nou la locul ei, începu să scormonească în compartimentele sertarului ei. Apoi sună telefonul. Doamna vorbi o bucată de timp despre ceva ce băiatul nu înțelegea ; tonul ei îi amintea de fostul său meșter.

Du-te la biserică, doarece e dăunător să stai duminică în pat și să gîndești. Cu viața pe care o vei duce, poți renunța liniștit la creierul tău. Satură-te de somn după serviciu, căci în meseria noastră fiecare zi e o zi grea. Ești încordat și eu știu de ce. O să ajungi în cele din urmă ce sînt eu acum. Cu o febră musculară ca lumea îți trece de la sine pofta de gagici. Să nu te izbești de ceva cu scara, mai ales de nori. Vei înțelege cu timpul că niciodată nu știi destul.

— Nicăieri nu veți fi purtat pe brațe, zise doamna.

— Dar totdeauna călcat în picioare, spuse băiatul.

— Vreți să începeți o nouă ucenicie ?

— Nu, spuse băiatul.

— Atunci trebuie să intrați într-o fabrică.

— Mi-e totuna.

— Acolo veți învăța să mînuiți o mașină.

— Îmi este perfect indiferent.

— Asta o spuneți acum. Mai așteptați.

Băiatul stătea acolo ca opărit ; țigările șterpelite îi atîrnau tot mai greu în buzunarul pantalonilor. Elementele de calorifer trosneau. De emoție, palmele începuseră să-i transpire. Își trase în sus cureaua, își încrucișă brațele

și tuși pentru a-și controla fermitatea vocii înainte de a vorbi :

— N-am toată ziua la dispoziție. Terminați odată cu mine, aș vrea să plec.

Doamna zîmbi visătoare ; buzele-i erau albastre ca porumbele.

— Cu lacunele din actele dumneavoastră, zise ea, trebuie să prindeți o uzină care pune puțin preț sau chiar deloc pe o adeverință de muncă. Nu există multe firme de acest fel, și dacă, atunci numai în anumite branșe. La asta trebuie să vă așteptați.

— Mă aștept, spuse băiatul.

— Da, da, zise doamna, îl întrebă ziua de naștere și domiciliul și completă cu un scris rapid o fișă de plasare. Băiatul o luă și o studie.

— Știți unde se află fabrica ? întrebă doamna.

— O să mă descurc, răspunse el.

— Să sperăm că veți avea noroc, zise doamna.

Băiatul rînji trist. Nu se simțea dator să-i mulțumească. La despărțire, cînd dădu ușor din cap, parcă ar fi fost un artist obosit.

23

BAIETE, ÎȘI ZISE EL, ajuns afară în coridor, oameni ca tine găsești pur și simplu peste tot. Lumea e prea plină de ei. Ar trebui să fim presați în șabloane. Ai aici o hîrțoagă care-ți hotărăște soarta viitoare, un petic de hîrtie care-ți dă dreptul la muncă grea. Uneori

ar fi mai sănătos dacă ai fi deja mort. Munca e o invenție a indivizilor care vor să se îmbogățească pe spinarea noastră. Sîntem mutilați și ne lăsăm dați gata de frica unor chinuri. Sîntem atît de inteligenți, încît nici nu ne mai dăm seama ce înseamnă prostia. Din piatră seacă nu crește nimic, asta e. E rău cînd păgubașii nu-și dau seama că sînt învinși. Aici ai să bați mereu pasul pe loc. Aici plutesc vapoare, zboară avioane, gonesc trenuri și mașini, iar tu nu poți să le ajungi din urmă. Iar tu n-ai vrea altceva decît să pleci undeva de unde să nu te întorci niciodată.

Dacă ai fi cu cîțiva ani mai tînăr, te-ai pune pe plîns ; fața uscată e semn de maturitate și bărbăție. Du-te numai la fabrică, du-te numai, prefă-te. Du-te, învață să nu iei în seamă zilele și să-ți înfrumusețezi nopțile cu gînduri țigănești. Sosesc, oameni buni ! Iar spaima mea e un avertisment, cu rugămințile mele am să vă ameninț, dorințele mele o să vă umple de uimire.

O luă pe un coridor care se înfunda și se sprijini de un perete format din dreptunghiuri de sticlă lăptoasă. Fumă acolo pînă simți junghiuri în stomac. Degetele-i tremurau. Zdrobi mucul cu tocul pe covor. Gestul necivilizat îi făcu plăcere. Apoi părăsi clădirea. Cumpără dintr-un bufet o cutie de bere pe care o goli dintr-o sorbitură. Avea prea puțini bani ca să poată comanda cel mai ieftin fel de mîncare de pe lista de bucate. Printr-o crăpătură a perdelei, băiatul observă o bunică trupeșă care tîra un cățel spre rigolă. Javra era foarte bă-

trînă și abia înainta șchiopătînd. Femeia îl bătu cu lesa. În sfîrșit, cîinele urină slab; proprietara lui se holbă scîrbită într-o parte.

Din nou pe stradă, în drum spre fabrică, băiatului îi veni în minte tabloul care acasă — ce străin îi răsuna acest cuvînt în cap, ca și cum ar fi fost într-o altă limbă — atîrna deasupra capului. Îl înfățișa pe Isus Hristos ca păstor printre miei. Pe pășune nu se vedeau nicăieri urme de fecale. Isus Hristos părea crescut dintr-un bloc de piatră; sandalele lui erau parcă acoperite de mușchi. Cu părul lui mătăsos și barba-i delicată făcea impresia că tocmai a ieșit dintr-o baie mirosind a săpun de violete.

Băiatul se mai minuna încă de ideile sale cînd se pomeni în fața fabricii. Coșurile, care se înălțau ca niște coloane, păreau să susțină norii otrăviți. Cerul era mînjit. Băiatul aruncă încă o dată o privire asupra fișei și-și dori să se fi înșelat. Dar totul era corect. Ajunsese la destinație. Terenul uzinei era format din hale joase cu acoperișuri de tablă ondulată. Un zid de cărămidă acoperit cu cioburi înconjura o suprafață pătrată. În spate, garduri de sîrmă despărțeau străzile de beton de spațiile verzi. Clădirea administrației semăna cu un zgîrie-nori minuscul.

În ghereta portarului un invalid citea ziarul. Băiatul bătu în geam și-i înmînă fișa printr-un oblon. Portarul nici nu se uită la ea și arătă cu mîna spre turnul birourilor zicînd:

— Te prezinți jos în hală.

Un pitic se îndrepta strecurîndu-se spre uriaș.

Băiatul avu voie să se așeze într-un fotoliu și să aștepte aproape o oră. Apoi fu întîmpinat cu fraze alunecoase, se manifestă interes pentru colaborarea lui, fu informat asupra salariului pe oră și asupra regulamentului pe care trebuia să-l respecte ca oricare altul. Printre altele era interzisă orice activitate politică în uzină, nu numai în pauze, contraacțiunile se sancționau cu concedierea fără preaviz; împotriva consumului de alcool însă nu existau obiecții. Băiatul dădu din cap ca un cerșetor căruia i se dă de pomană. Apoi putu să-și ia rămas bun în calitate de angajat. Strînsul mîinii de la care nu s-a putut eschiva îl enerva. „Vopsele & Lacuri“ stătea scris pe o firmă la poartă. Și-o întipări în minte. Abia acum observă scrisul multicolor.

24

ÎN CĂLĂTORIA SPRE CASĂ numără orele care îi mai rămăseseră. Dori ca trenul să aibă întîrziere de o săptămînă. Muncitor necalificat Krauter, spuse el, ăsta e noul dumneavoastră titlul. De azi încolo trebuie să ascultați de oricine. Din acest moment veți asculta de orice ordin. Goliți-vă capul și uitați-vă părerile. Aici sînteți mica rotiță datorită căreia harughia merge o idee mai repede. Șeful nu e un canibal, dar nici mofturos nu e. Noi apreciem curajul sacrificiului, dorința de a presta ore suplimen-

tare, salariile tarifare, iar cel care face pe bolnavul sau chiulește de la lucru, acela ne dovedește incapacitatea sa și zboară. Acum știți cum stă treaba.

Gara înainta din ambele părți și prinse trenul între peroane. În fața unui automat de băuturi, călătorii se scormoneau în buzunare după mărunțiș. În tunel, sub șine, putea fi văzută o placă comemorativă, care era fixată într-o nișă.

La 23.2.1945 au murit
în acest
pasaj
al gării
datorită unui
îngrozitor
bombardament
300 de pasageri în tranzit
soldați
civili
și feroviari
ură dragoste
război pace
moarte viață
memento mori

Băiatul își aminti cum, copil fiind, bănuia în toate ruinele schelete îngropate, oase zdrobite de piatra care se rostogolea. Dintr-odată avu senzația că mîine avea să plece la război, pe frontul muncii.

Acasă, Detlev Richter stătea în bucătărie și înfuleca. Unsese o felie de tobă sîngerie cu un strat gros de muștar. Ochii îi lăcrimau. Muș-

tarul coroda grăsimea rece de pe buze. Bărbatul plescăia neîncetat și bea bere dintr-o sticlă. După fiecare înghițitură gîlgîitoare, lingea picăturile de pe gura sticlei. Coroana lui de păr era presărată cu praf de piatră. Pe sobă, într-un cazan, fierbea apa, umplînd încăperea cu vălătuci de aburi. Era înăbușitor ca-ntr-o saună. Încheieturile bărbatului erau brăzdate de crăpături ; unul dintre buricele degetelor era strivit și strălucea. Își stivuia bucățelele de mîncare pe limbă și respira pe nas.

Trăgînd din chiștoc zise în treacăt :

— Ei, bine ?

— Mîine, spuse băiatul.

— Ce-o să se bucure maică-ta !

— E plecată ?

— Avem o baftă porcească. La noi ocaziile se țin lanț acum. Dormeai încă cînd m-am dus la lucru, și abia întors, mama mi-a spus că a primit un loc de femeie de serviciu. Pe loc. În familia unui dentist, ca femeie cu ziua, la curățenie. Și tu te-ai angajat. În curînd o să ne meargă mai bine.

— Te lași atunci de ceasuri ?

— Cum adică ? întrebă bărbatul. La vară o să mergem cu cortul. Aș vrea să fac rost de motocicletă cu ataș. Poți să-ți închipui cum mă bucur. O să-ți dai și tu obolul. Unde te-ai angajat ?

— La „Vopsele & Lacuri“, spuse băiatul. O să învăț meseria de muncitor laminor. Salariul tinerilor este de fapt destul de mic, în schimb primești zilnic gratis un litru de lapte. Rămîne de văzut dacă are vreun efect împotriva otrăvii, în orice caz, rezultatul e secret.

— Povestea asta e fumată de mult, să faci gură înainte să te fi apucat de treabă, zise bărbatul. Mie nu mi-a căzut nimic în poală și n-am mai făcut mutre.

— Nici n-ai fi putut să faci, spuse băiatul. E o mare deosebire dacă-i invidiezi pe granguri pentru banii lor sau dacă-i urăști fiindcă sînt puternici.

— Nu mai face atîta pe deșteptul, zise bărbatul, și așteaptă pînă o să muncești. Atunci socotelile dau în plasă. Întotdeauna știți voi totul mai bine. Cei bătrîni să tacă, nu-i așa ? V-ar conveni. Așa deștepți ca voi sîntem de mult.

Puse apoi fundul de lemn și tacîmurile în chiuvetă. Tăcut, lăsă să curgă apa rece în cazanul de rufe. Apoi își trase cămașa peste cap și își spălă cu mîinile săpunite sudoarea de pe bust. Băiatul măsura cu privirea spatele muncit, cocoașa osoasă dintre omoplați, fleica de carne care se revărsa peste cureaua pantalonilor. Nimic nu se mișca sub piele. De acest spate au atîrnat ranița și pușca, poate femei, uneori ; acești umeri s-au frecat de gratii, astăzi chiar de blocuri de granit. Acest dos, pe care se reliefa coccisul, a șezut peste tot.

— Să știi, zise omul, că n-am nimic împotriva bogaților. Și eu aș vrea să am bani mai mulți și să muncesc mai puțin. Cu un loz cîștigător aș putea deveni independent, să pun bazele unui mic magazin, să vînd bijuterii, fiindcă e bine să ai valori în casă, iar tu ar trebui să-mi pictezi firma magazinului. Proprietar : Detlev Richter.

— Bați cîmpii, spuse băiatul. Toată viața o să joci după cum o să ți se cînte. Parveniții au un alt trecut. Eu în nici un caz n-am să lucrez pentru televizorul vostru sau pentru vreo garnitură de fotolii.

— Dar pentru ce ?

— Cel mult pentru ca să nu fiu obligat să cerșesc fiecare amărît de bănuț. Banii trebuie cheltuiți. Cînd am să fiu bătrîn, vreau să-mi fi trăit viața.

Soneria răsună strident în antreu. Bărbatul se duse să deschidă.

— Tot timpul trebuie să dai ceva, zise el întorcîndu-se.

Așeză pe masă o părăluță din plastic. Ca și cum cîțiva bănuți ar putea ușura mizeria, adăugă el. Ai putea să te duci și să aduci niște lemne. Băiatul aduse lemne din hambar și cărbuni din pivniță. Bărbatul ațîță focul în atelier și lăsă vorbă să nu fie deranjat. Mama veni tîrziu. Băiatul repetă ceea ce-i spusese deja bărbatului. Vorbind mereu despre muncă și fiind obligat să se gîndească la ea, se simți de parcă ar fi muncit.

— Bine ! zise mama, părînd mulțumită. În timp ce mătura și deretica îi descrise în amănunțime instalația ușor de întreținut cu care era înzestrat cabinetul dentistului. Era fericită că poate să aducă cuiva laude. Găti apoi o supă cu ceapă și bărbatul mai mîncă o dată cu ei. Amîndoi se sfătuiră ce avantaje nesperate putea oferi un triplu cîștig. Ședeau acolo ca-ntr-un castel blestemat.

Băiatul se simțea ca un magician neîndemînatic. Doar pentru că întreaga familie avea de lucru, cei doi îl scoteau odată cu lumea din țîțîni.

Se duse la culcare primul.

25

PATUL LUI ERA UN BASM. Rămase treaz, căci după somn avea să înceapă imediat dimineața. Se împotrivea întunericului, fiindcă îi era frică de trezire. Tresărea mereu din somn. Nu voia să fie luat pe neașteptate, nu voia să fie surprins în somn și obligat să caute pe pipăite, ca un orb, hainele reci.

Suferea din cauza bucuriei mamei. Se ura pe sine, pentru că dintr-odată începuseră să-l considere un băiat cuminte. Nu trecuse încă vremea în care își povesteau basme.

Fugea și voia de fapt să scape de sine. Dacă îi restrîngeai libertatea, se învîrtea în cerc. În pauzele impuse era copleșit de epuizare.

Prin visurile sale treceau vagabonzi drogați în drum spre India. În șanțuri ei cîntau despre o libertate pe care o cunoșteau numai după nume. Nu mai puteau suporta viața îmbelșugată. Narghilelele îi dădeau gata. Părăseau realitatea și mulțumeau lui Dumnezeu pentru bunătatea lui și pentru păduchii care se înmulțeau în părul și hainele lor.

Cînd mama îl sculă, se trezi într-un abis. Ea aprinsese lumina ; cu toate acestea abia o putea zări. Se simțea secătuit și-și aminti că a

dormit agitat. Părul îi stătea vîlvoi. Clipind din ochi tuși pentru a-și curăța gîtlejul.

— N-ai auzit ceasul ? îl întrebă mama cu o voce răgușită.

— Bineînțeles că vrei să întîrzii din prima zi, zise bărbatul, haide, ieși afară din pat !

Nu le stătea în obicei să se spele de dimineață. Se frecau la ochi cu cîteva picături de apă, își clăteau gîtlejul cu ceai de secărică și mestecau cîteva îmbucături de pîine cu marmeladă în timp ce semințele fructelor li se înțepeneau între dinți. Nici nu se așezau la masă. Era o ceremonie istovitoare. Se împiedicau unul în picioarele celuilalt în timp ce-și adunau lucrurile. Femeia ungea o stivă de felii de pîine, bărbatul se încuiase în closet. Nu-și permiteau mișcări inutile. Băiatul avea impresia că se mișcă ca niște automate, dresate să vorbească puțin. Băiatul pierdea vremea, nu era obișnuit să se îmbrace cu oboseala în oase. Mama și Detlev Richter aveau rutină. Nu-și mai puneau de mult întrebări asupra sensului și scopului treburilor lor. Executau pur și simplu ceea ce făceau dintotdeauna. În curînd băiatul se simți ca un intrus. Hîrtia pergament foșnea, sadviciurile cu unt erau băgate în servieta care emana un miros neplăcut de piele sintetică. Mama îi mai vîrî în servietă un pantalon vechi și o cămașă. Fermoarul se bloca. La radio răsuna muzică populară ; la anumite intervale se dădea ora exactă.

Detlev Richter porni primul.

— Vezi, să nu pierzi trenul ! zise el înainte de-a pleca. Făcu cîțiva pași și dispăru.

— Cum ajunge la cariera de piatră ? întrebă băiatul.

— Are un autobuz care îl ia și-l aduce înapoi, răspunse mama.

Băiatul șterse geamul aburit. Acum vedea și mai clar întunericul.

— Trebuie să pleci, zise mama. Să fii harnic. Și politicos.

— Îți promit c-o să-mi fac temele, răspunse băiatul.

— Cum te-ai îmbrăcat iarăși ? Nici un om nu se duce așa la muncă.

— Bineînțeles, doar unul, și ăla sînt eu, spuse băiatul.

— Am uitat de tot să-ți dau bani de bilet. Intenționat n-ai cerut ?

— Iar ți se năzare, răspunse băiatul.

— Cu tine nu se știe niciodată.

— Nu mă mai învinui, spuse băiatul. Pune mai bine spioni pe urma mea, altfel n-ai să mă crezi, deseară, că am fost în fabrica aia de rahat.

— Hai cară-te, zise mama.

— I-ai spus ceva de copil ? întrebă băiatul.

Mama își strînse juponul, cămașa de noapte și capotul la piept și-l pironi cu o privire severă, ca și cum s-ar fi purtat indecent.

— Oricît de tîrziu i-aș spune-o, tot o să fie prea devreme, zise ea, dîndu-i servieta.

Băiatul o apucă cu vîrful degetelor. Bătălia de o zi îl aștepta. Își primise echipamentul. Ar fi dorit să mîngîie alinător pîntecul crescut al mamei, necazul ei ; incertitudinea era grija principală. În spatele lui, ea începu să monologheze. Inventa scuze, pe care urma să le creadă Detlev Richter ; se exersa în îndulcirea dezastrului. Nu putea ține nici un secret.

Abia ajuns în prag, băiatul se zgribuli de frig. Făcea pași mari, nu numai din cauza frigului. Siluete ca niște umbre, aidoma lui, se îndreptau spre gară. Abia acolo, în lumină, căpătau brusc chipuri. La chioșc era mare îmbulzeală. Fiecare pășea în lături cu un ziar în mînă. Vînzătoarea părea epuizată. Băiatul își cumpără țigări, înainte de a-și lua bilet de la ghișeu. Apoi dispăru în valul de navetiști. Aerul mirosea a somn pierdut.

În tren nu găsi loc. Fuma și se lăsa legănat. Uneori vedea lumini șuierînd în goana trenului. Tot timpul avu impresia că trenul gonea vîjîind printr-un tunel. În sfîrșit se auzi răsunînd sub roți podul care duce spre oraș ; balustrada era cît pe ce să zdrelească geamurile. Tot mai mulți oameni năvăliră din compartimente în coridor, spre el. Îi percepea ca pe niște măști spongioase. Majoritatea erau încă cherchelіți, cu privirea sticloasă, nu aveau nimic de dat ci, din contră, cu atît mai mult de încasat. Visele și spaimele atîrnau ca ciulinii de ei.

În timp ce trenul își încetinea mersul, băiatul împinse ușa, călcă pe scară și sări jos. Servieta i se rostogoli pe prundișul peronului. În spatele lui oamenii îi înjurau nechibzuința. În drumul spre ieșire se simți ca un prizonier, în marș. Nu-i înțelegea pe oamenii care mergeau grăbiți alături de el, glumind sau vorbind despre seara trecută. Perechile mergeau de braț,

împărțindu-și soarta. Afară, pe stradă, totul părea sluțit, casele, oamenii, pomii, mașinile. Băiatul transpira. Mergea în pas alergător ca un cal cuminte, luînd-o din cînd în cînd la galop, căci trebuia să se grăbească, avea mult de mers și puțin timp. Un vînt înghețat zdrențuia ceața. Luna apuse.

Terenul fabricii îl întîmpină cu lumină. Întrîndurile de sticlă din pereții halelor semănau cu niște lampioane colțuroase. Vîntul era prea slab ca să-l ridice în sus și să-l poarte mai departe, dincolo de fabrică. Era prea tîrziu să mai dea o raită. Saliva îi era ca un nămol care făcea cocoloașe în gît. Băiatul înghiți în sec. Ura picioarele care-l apropiau din ce în ce mai mult de fabrică.

26

ÎN FAȚA LOJEI PORTARULUI își luă inima-n dinți și dădu bună dimineața. Portarul puse ziarul deoparte. Îl conduse la vestiare; acolo îi arătă un dulap îngust. Între dulapuri mirosea a stătut și a lenjerie de corp. Băiatul își schimbă hainele și își pieptănă spre spate părul în fața unei oglinzi pătate.

— Astăzi nu-i nici un concurs de frumusețe, mormăi portarul.

Băiatului îi păru bine că portarul s-a enervat.

Se privi cu dispreț. Pe corp, numai zdrențe. Pantalonii îi erau prea strîmți, cămașa prea largă. Se simțea desfigurat. Îmbrăcămintea asta reprezenta o punere la punct; după ea vedeai

ce era și unde-i era locul. Își închipui că prin ea avea ceva de ispășit. Îi schimba sentimentele; se simțea în ea ca într-o cămașă de forță, neajutorat.

Apoi portarul îl conduse prin niște coridoare lungi. În spatele pereților era gălăgie; zgomote înfundate, scrîșnitoare.

— Tura de noapte face ore suplimentare, zise portarul. Locul lui de muncă se afla în spatele unei perdele negre de cauciuc, care se bălăbănea, greoaie, și aruncă valuri dure cînd portarul o împinse la o parte și trecu prin ea. Mașinile stăteau înșiruite, monștri lipsiți de viață de care se sprijineau niște bărbați. Miroseau acru a aburi chimicali. Băiatul înghiți în sec. Bărbații de lîngă mașini se uitară la el ca la o variație ce se repetă mereu. Unii erau încinși cu șorțuri. Deodată, ca la un ordin secret își traseră mănușile de plastic pe mîini. Apoi undeva zbîrnîi o sonerie ascunsă. Oamenii apăsară pe butoane, mașinile porniră. Gălăgia se năpustea asupra timpanelor. Capul băiatului intră în rezonanță. I se încreți pielea. În gălăgia care domnea, portarul îl prezentă maistrului; își dădură superficial mîna; după aceea maistrul le întoarse spatele și urlă, punîndu-și mîinile pîlnie la gură:

— Asta-i ăla nou. Îl cheamă Ernst.

Puțin mai tîrziu băiatul se afla deja lîngă mașină. Țipînd maistrul îi arătă cum se manipulează mașina. Manevrele erau simple Dintr-un hîrdău de fier pe roți trebuia să scoată cu un căuș o pastă vîscoasă și s-o toarne într-o pîlnie sub care se învîrteau cu o viteză ameți-

toare nişte valţuri. Cu ajutorul unei pîrghii putea să mărească presiunea şi să accelereze ritmul. Valţurile transformau pasta într-o masă fină ; aceasta era extrudată pe o tablă de captare cu margini formate din cuţite ascuţite. Fibrele sintetice se înfoiau ca nişte pînze de păianjen, zburînd leneşe prin aer. Cînd se lăsau pe haine erau ca o piele. Curînd băiatul ajunse să arate ca o scroafă multicoloră. Aburul de răşini sintetice îi învenina gustul şi-i provoca accese de ameţeală. La maşinilîe învecinate se deschideau primele sticle de bere.

Intr-o pauză scurtă, băiatul întrebă unde era cantina, closetul, se interesă de numărul de secţii şi de şefii lor ; unde se puteau fuma ţigări, care muiere era mai dezmăţată, că duşurile nu funcţionau şi cine a cîştigat pedala de argint cu ghidonul de aur. Situaţia sa nu se îmbunătăţea însă în acest fel. Era aici. Memoria i se anunţă cu planuri de evadare ; nu ştia însă nici pe ce drum ar putea ieşi din hală. Prin urmare îşi alungă închipuirile şi se puse pe lucru, îşi considera activitatea ca pe o luptă căreia trebuia pur şi simplu să-i facă faţă. Nu avea voie să gîndească, altfel era pierdut.

Nu avea prea mult de învăţat. Munca îl solicita doar fizic. În curînd începu să-şi simtă toate oasele. Îşi îndrăgea propria sudoare, fiindcă mirosea natural. O piesă de schimb pe nume Krauter, ăsta-i era numele. Era măsurat după puterea muşchilor. Se simţea de parcă ar fi fost conectat la un aparat care avea nevoie de puterea lui ca de curentul electric, Ţăcănitul valţurilor îi reteza nervii, îi pătrundea

pînă-n măduva oaselor. Durerea era constant aceeaşi.

După o oră sau două se duse la maistru, care arareori îşi părăsea biroul său antifonat. Băiatul inspiră cu mare încîntare mirosul de spray pe care maistrul tocmai îl pulveriza.

— Uite cum stă treaba, şefule, spuse băiatul. Mi-am uitat banii acasă şi de aceea vreau să vă întreb dacă mă puteţi împrumuta cu cîteva mărci pînă mîine.

— Ia te uită ! răspunse maistrul. Omul nostru chiar nu ştie că mîine e zi liberă. Dar noi avem încredere, aşa se cade, de aceea o să fim o dată altfel. Orice început e greu. Ai aici o bancnotă. Dar pe cuvînt de onoare !

— Jur, spuse băiatul şi mulţumi cu emfază. Cînd ieşi din birou îşi spuse că rentează să minţi. În timpul unei pauze de masă un muncitor preluă supravegherea maşinilor. Băiatul se foi încolo şi încoace. Muncitorii străini rămaseră în hală ; se înghesuiră pe o bancă sub care erau înşirate cutii cu vopsele uscate. Despachetară ouă fierte, mîncară pîine albă şi băură vinul care clipocea limpede şi dulce în sticlă. Băiatul o luă pe urma cozii formate de ceilalţi, care mergeau grăbiţi peste curtea asfaltată, evitînd camioanele de transport, îndreptîndu-se spre o clădire veche ; urcară tropăind o scară de lemn, îmbulzindu-se pe o uşă cu lemnul crăpat. Îl întîmpină o pală de aer viciat. Aerul de aici părea să putrezească. Mesele erau pline de firimituri şi stropituri ; în jurul meselor se adunase o gloată mohorîtă. Băiatul nu văzuse pînă atunci atîţia ologi adunaţi la un loc Palizi

ca nişte morţi răzuiau în castroanele de păstrat mîncarea caldă sau întindeau grăsime pe pîine. Băiatul se gîndi că aici este locul de valorificare, de exploatare maximă a deşeurilor umane, aici se obţinea bogăţia din membre ologite, chinuite cu brutalitate. Toţi beau ca apucaţii.

Spuse apoi vecinului care era cam de vîrsta lui :

— Asta-i încăperea pentru micul dejun ?

— E numai bună pentru cele cîteva pauze, răspunse cel căruia i s-a adresat. Îşi scutură şorţul, care-i ajungea pînă la glezne şi continuă : Pentru cei jegoşi nu există fotolii tapisate. Deveni apoi vorbăreţ. Te tîmpeşti, zise el. Cine stă la cîntar trebuie să înghită toată murdăria cînd scoate din saci cu lopeţile răşini şi coloranţi şi le amestecă cu malaxorul. Pe ăla nu-l vezi toată ziua, aşa prăfuit cum e. Şi ăla care pompează substanţele diluate din butoaie în canistre, ăluia i se macină oasele cu timpul fiindcă lichidul conţine plumb. De aceea cîştigăm ceva mai mult decît pîinea noastră cea de toate zilele. Poţi să faci asta cîţiva ani. După aceea cauţi o muncă curată. Nimeni nu moare aşa de repede din cauza picului de substanţă otrăvitoare.

Băiatul nu-i răspunse. Pînă-n primăvară, jură el, apoi basta ! Pînă atunci o să termin şi cu frica şi-o s-o dau dracului de fabrică. N-o să mă las abrutizat. Dacă-mi dau demisia acum, nu mă mai angajează nimeni în anul ăsta. Iarna o să rezist.

Apoi clopotul răsună strident. Cei zeloşi săriră în picioare imediat şi coborîră treptele înghesuindu-se, ca şi cum s-ar fi temut că localul ar putea zbura în aer. Băiatul se alătură acelora care nu se grăbeau, fumîndu-şi chiştoacele pînă la filtru, nelăsînd nici un strop în sticle, povestindu-şi încă o glumă şi coborînd treptele ostentativ de încet. Din curte putu să arunce o privire în stradă.

27

PÎNĂ LA PAUZA DE PRÎNZ mai erau încă trei ore. În stomac berea începu să fermenteze. Trebui să-şi demonteze maşina şi să decapeze fiecare piesă cu leşie. Maistrul îi puse în mînă nişte ochelari protectori ; în timp ce băiatul freca cu o perie aspră la jgheabul de spălat crusta de vopsea muiată, ochelarii i se aburiră. În fundul ochilor îi explodau puncte viu colorate. Era cît pe ce să vomite ; duhoarea caustică îl rîcîia pe esofag ca un os crestat. Pentru un moment se văzu zăcînd în zeamă, ciuruit, terminat, plutind apoi umflat la suprafaţă. Acidul îi crăpa porii, îi măcina sîngele. Îi scormoneau trupul cu cîrlige de măcelar, pînă cînd rămîneau din el numai zdrenţe sfărîmate.

Montă apoi din nou maşina, ca un specialist, cum zise maistrul. Lauda îl făcu să se ruşineze. Maşina mergea din nou şi emana o căldură care pătrundea prin piele. Setea era de nepotolit. Plămînii îl înţepau ; nici tuşitul nu-i aduse alinare. Cînd se ivea o ocazie, băiatul se aşeza

sub clapeta de ventilație. Afară era un parc. Cîinii hămăiau, goneau peste gazonul mărginit de tufișuri, amușinau tufele reci, umede sau vînau vrăbii, care țopăiau în iarbă. Uita mereu unde se afla de fapt. Apoi se speria și controla dezorientat presiunea valțurilor și viteza de rotație. Observă că munca însingurează. La un moment dat, o fată trecu în fugă prin hală. Bărbații de la mașini răcniră și fluierară după ea ca și cum ar fi vrut pe loc s-o pună jos și s-o încalece unul după altul. Fata părea mîndră de vorbele deocheate.

Cu puțin înainte de prînz se arseră toate siguranțele. Dintr-o dată se opriră toate mașinile; liniștea bruscă era asurzitoare. Peste tot pasta se scurgea pe pămînt. Bărbații stăteau în jurul băltoacelor, înjurau și ar fi vrut să plece acasă. Cînd totul a fost curățat, veni maistrul și ceru foile de muncă. Băiatul îl duse cu vorba, nu voia să-i arate încă cîteva zile foile albe. Din cînd în cînd apărea un om în alb de la laborator și lua o probă pentru testare. Tocmai cînd băiatul începu să numere secundele maistrul se opri din nou lîngă el.

— Cînd o să lucrați singur, zise el, și asta se va întîmpla foarte curînd datorită îndemînării dumneavoastră, atunci o să vă trec la schimbul de noapte. O să aveți un spor la salariu.

— Mulțumesc, spuse băiatul.

În pauza de prînz se duse și-și luă ca toți ceilalți punga cu lapte, care se afla într-un dulap din fața biroului maistrului și se așeză pe banca muncitorilor străini. Acolo înghiți la lapte pînă i se făcu rău. Alergă la closet și

vomă. După aceea se simți plin de avînt. Se trată apoi cu bere. Unul din muncitorii străini scoase dintr-o ascunzătoare de sub bancă o sticlă cu țuică uleioasă; plin de recunoștință băiatul o apucă și dădu pe gît o dușcă serioasă. În același moment ochii i se umplură de lacrimi. O căldură nimicitoare îi arse corpul. I se tăiase glasul și doar cu chiu și vai își înfrînă un acces de tuse.

— Bun, spuse el după o pauză.

— Țuică turcească, ziseră în cor toți cei de pe bancă.

— Clasa întîia, spuse băiatul.

Vecinii săi se bucurară ca niște copii.

— Munca-i un rahat, spuse el.

De astă dată îi dădură dreptate ezitînd.

— Toți niște tîmpiți, spuse el.

Dădură din umeri.

— Toți frînți de oboseală, spuse el.

Ei tăcură.

— Toți bolnavi, spuse el.

Răspunseră dînd din cap.

— Fabrica rea, spuse el, după care nu-i mai veni nimic în minte.

Era fericit să stea aici. Auzea zumzăind cuvinte într-o limbă străină și putea să gîndească fără să vorbească și să tacă fără să audă. Așa înțelegea el colectivitatea. Se simți obosit și gol, dar nu-i displăcea această stare.

Ceasul, de obicei așa de istovit, nu mai putea fi oprit. Cu cît arătătoarele se apropiau de sfîrșitul pauzei de prînz cu atît mai rar reușea băiatul să-și desprindă privirea de la el. În cele din urmă se uită ca vrăjit la el. Mașinile îl

așteptau ca un șir de dușmani. După masă fu transferat la încărcarea camioanelor. Cartoanele grele erau cît pe ce să-i smulgă brațele din corp, marginile cartoanelor îi izbeau șoldurile ; apoi fu obligat să gonească cu o liză între lagărul de expediere și rampa de încărcare. Cînd abia se mai putea ține pe picioare trebui din nou să vîre cu șpaclul vopseaua bolovănoasă, vîscoasă în mașină, să spele hîrdaiele de fier. Se disprețui și se insultă. După ce epuizase toate înjurăturile, punînd în ele întreaga sa slăbiciune, fluieră plin de înverșunare pînă cînd îi interzise maistrului. Se gîndi că dacă vrei să îmbătrînești, aici ar fi locul cel mai potrivit. Cu timpul nici nu ți-ai mai da seama cît de des te-ai îmbătat. Aici ai toate șansele să devii un exemplu tipic, un om care nu se mai respectă pe sine, care nu mai are nimic sfînt și care, deși poate spune că-și cîștigă existența prin muncă grea, e prea slăbit ca să mai fie mîndru de ea. În fiecare por ți se crestează o cruce, fiecare picătură de sudoare este înnobilată printr-un sac de aur, iar dacă vrei să te plîngi ți se pune călușul în gură printr-o strîngere de mînă ; din țepii lor picură doar miere. Cu cît ești mai tîmpit cu atît se simt ei mai bine. I se păru că e în joc chiar propria-i viață ; voia să trăiască, dar nu în modul și stilul ăsta. Arătătoarele se mișcau sacadat ca și cum ar fi vrut să sară înapoi, pentru ca ziua să înceapă din nou. Imploră ceasul să meargă mai repede. Se duse afară în curte, pentru a lua o gură de aer curat, dar portarul îl amenință că-l reclamă.

În hală începuse între timp curățenia. Mașinile își făcuseră pentru azi datoria. Maistrul îi aminti băiatului datoriile lui și le ură tuturor petrecere plăcută. — Ne revedem vineri cu eternul elan, zise el și se retrase în biroul lui. Lăsați singuri — și asta era reconfortant — muncitorii băură în cinstea zilei libere. Stăteau toți grămadă și discutau ușurați. Băiatul li se alătură.

— Ai băgat repede la cap, îi spuse unul din ei.

— Vineri, ortacule, îți plătești aldămașul, zise un altul.

— Vinerea trebuie să bem ca lumea.

— Atunci toată lumea poate să ne pupe-n c...

— Ești din afară ?

— Ca și ăia, spuse băiatul arătînd către grupul de muncitori străini, care stăteau mai la o parte.

— Mîine, după ce mi-a trecut damful, zise al treilea o să-mi iau baba la întrebări. Cum scrie la carte, fără prezervativ.

— Ei, Mohamed, striga altul, nu cumva iubita ta e vreo stea de cinema ? Intercală o pauză artificială, în care rîse și trase cu ochiul către ceilalți, apoi continuă : Are un uger de capră și un dos ca un cal de povară.

— Eu Ali, zise turcul căruia i se adresase. Numele meu nu e Mohamed.

Băiatul nu rîse cu ei.

— Lăsați-l în pace ! spuse el.

— Voi turcii sînteți cu toții la fel. Cinci neveste, cincisprezece copii și vă purtați de

parcă nici usturoi n-aţi mîncat, nici gura nu vă pute.

— Gluma a fost cam nesărată, spuse băiatul.

— Tu arăţi ca un homosexual, spuse din nou un altul. Ca o fecioară preacurată care e de fapt o mare tîrfă.

— Îţi lipseşte doar instrucţia cazonă, adăugă un muncitor mai în vîrstă.

— Sînteţi tîmpiţi la cap cu toţii, spuse băiatul.

— Nici n-ai venit bine şi te şi obrăzniceşti ! zise muncitorul mai în vîrstă.

— Nu pricep, spuse băiatul, de ce să ne facem viaţa mai grea la slujbă. Doar nu sîntem propriii noştri duşmani. Ţineţi un pic unul cu altul, pentru a putea fi consideraţi un tot.

— N-avem nevoie de tine ca să dai din gură, zise muncitorul mai în vîrstă enervat. Ia mai tacă-ţi fleanca. Dacă mă mînii o să rămîi fără nici un fir de păr.

Băiatul aşteptă, căutînd din ochi cea mai apropiată bucată de fier. În lada cu scule zăcea deasupra un cleşte ; îl scoase, îşi curăţă cu el unghiile şi spuse în treacăt :

— Cei mai supuşi sclavi sînt mereu aceia care trebuie în permanenţă să dovedească că sînt propriii lor stăpîni.

28

ÎN SFÎRŞIT SONERIA SUNĂ STRIDENT. Băiatul nu se putu abţine să nu scuipe pe maşina la care a trebuit să robotească toată

ziua. Plecă ultimul din hală, ar fi vrut să-l fotografieze cineva, aşa de uşurat străbătu perdeaua neagră de cauciuc plină de amprente colorate. Ca un pierde-vară păşi agale afară. Îşi acordă singur aplauze la spălător, unde în faţa robinetelor se formaseră cozi. În vestiar era aşa o îmbulzeală şi înghesuială încît trebui să-şi facă drum cu coatele spre dulapul său. Bărbaţii emanau un miros de nedescris. Sărind într-un picior, îşi îmbrăcau pantalonii sau îşi încurcau capul şi braţele în cămăşile de schimb. În îngrămădeală băiatul fu de mai multe ori călcat în picioare ; nu toate loviturile erau accidentale. Cînd se pieptănă în faţa oglinzii, auzi nişte observaţii răutăcioase. Nu-şi scoase bine o ţigară din pachet că cineva urlă :

— Aici fumatul este interzis ! Apoi fiecare alergă la ceasul de pontaj. Afară, portarul se sprijinea de barieră. Fără ziar părea şi mai inactiv.

— „Vopsele şi Lacuri“ citi băiatul.

Firma era în faţa porţii. Se simţea uşor ca un fulg. Strada era moale — ca o pernă pneumatică. Pîlcuri de muncitoare invadară alimentarele din împrejurimi ; pentru ele începea seara de muncă. Bărbaţii lor o luau spre cîrciumi. Băiatul păşi alene, savurînd fiecare pas. Aşa se îndepărtă de fabrică. Doar gîndurile lui aveau nevoie de mai mult răgaz. Se simţea în acelaşi timp îngrozitor de bătrîn şi nou născut.

Gura îi mirosea urît. Părul îi atîrna ca şi cum n-ar fi fost al lui. Avea impresia că în el fusese pompat aer stătut. Pierdu trenul, dar

nu-i păsa. Cu o detașare inexplicabilă așteptă următorul.

În compartiment domnea o atmosferă însuflețită. Oamenii se arătau amabili, familiari. Mîine vor ști cum să trăiască. Trenul ducea cu el o încărcătură fericită. Toți se comportau de parcă s-ar fi aflat în pragul unei eternități minunate, ca și cum ar fi uitat ce repede trece o zi liberă, mai ales atunci cînd investești în ea atîta dor și speranță. Apoi băiatul intră în rînd, sări pe peron, fu depășit, ieși din formație, lăsînd mulțimea să treacă înainte. În pasajul subteran, contemplă încă o dată placa comemorativă din nișa din perete. De astă dată citi inscripția altfel :

Astăzi
în acest pasaj
datorită unei date roșii
din calendar
nenumărați navetiști
muncitori
funcționari
oameni ai muncii
au suferit
cu toții
de bucurie
un colaps.

29

ÎN ATELIER ARDEA LUMINA. Detlev Richter se întorsese de acum. Băiatul se mira că după munca într-o carieră de piatră, cineva mai putea să meșterească la ceasuri, ocupație

care și așa nu-i aducea un cîștig prea mare. Deschise ușa.

Fără să salute, bărbatul zise dînd din cap spre masa unde se aflau niște ceasuri deșteptătoare :

— Alea sînt pentru tine, pleacă imediat. Dacă n-aș fi atît de obosit le-aș duce chiar eu oamenilor. Cum a fost munca ?

— Rahat, spuse băiatul.

— Prima zi e întotdeauna așa. Dar nici ceilalți nu mor din asta. Față de carieră orice fabrică e un paradis.

— E păcat doar că nu te alungă nimeni din el, spuse băiatul.

— Ce înseamnă asta iarăși ?

— Știu că n-o să mă puteți întreține la infinit. Tu lucrezi de dimineața pînă seara tîrziu ca să poți împodobi cocioaba asta dărăpănată sau să pleci în concediu în satul învecinat, pe cînd mie toate astea mi se par ridicole. De ce nu umblă oamenii desculți ? Pielea bătătorită e mai bună decît tălpile de cauciuc. De ce unii oameni preferă să trăiască în peșteri sau sub bărci răsturnate ? Pentru că nu au nevoie de prea multe lucruri. Voi, dimpotrivă, vă chinuiți pentru orice fleac, iar eu să vă ajut, să mă pretez să cîștig pentru voi o motocicletă cu ataș sau un tembelizor. Ce credeți, cu cine aveți de-a face ? Probabil cu un tîmpit ? Din partea mea, ceasurile tale amărîte pot să zacă aici și o sută de ani. Eu unul nu mai pun mîna pe ele.

— Ai înnebunit ? întrebă bărbatul. Cine ți-a permis de fapt să behăi așa ?

— Eu!
— Îţi sînt cumva duşman?
— Nu, doar o simplă piedică.
În acest moment sună. Băiatul merse să deschidă. În faţa uşii stătea maică-sa, tremurînd din toate mădularele; ţinea cheia în mînă. Nu izbutise s-o bage în broască.
— Ce-ai păţit? întrebă băiatul.
— Cine a venit? strigă bărbatul în spatele lui. Mama bîigui ceva, el nu înţelese; apoi începu să plîngă cu sughiţuri. O scuturau friguri de parcă ar fi avut febră mare. O luă de mînă, o trase peste prag şi o conduse în bucătărie. Bărbatul îi urmă la fel de dezorientat ca şi băiatul. Pentru că nu contenea să tremure, îi turnară ţuică pe gît; ea înghiţi vitejeşte.
— M-a dat afară dentistul, zise ea, cînd se mai linişti puţin, m-a concediat fără preaviz, numai pentru că nu le-am permis copiilor să se obrăznicească cu mine. Obiceiul de a contrazice nu se plăteşte, mi-a spus el. Porcii. Alde noi sîntem la cheremul lor. Habar n-au că sîntem oameni. Ne fac să simţim ceea ce cred ei despre noi.
— Ei bine, nici nu valorăm mare lucru, zise băiatul. Oameni ca noi sînt cu duiumul.
Bărbatul gîfîi din greu la auzul acestor cuvinte şi zise:
— Vorbăria ta cretină nu ne ajută la nimic. O să mă duc la împuţitul ăla cu diplomă şi o să-i spun cîteva de la obraz. Atunci o să reflecteze dacă vrea sau nu să piardă o femeie aşa de bună.

— Amîndoi aveţi dreptate, zise mama.
Apoi părăsi împreună cu bărbatul bucătăria. Păreau gata să adoarmă în drum spre pat, atît de covîrşitoare le era oboseala.
Băiatul făcu foc la plită. Căldura îl umplea de lene; renunţă să se spele ca lumea. De îndată ce se gîndea la mîncare i se făcea rău. Îşi fierse un ceai şi-l bău foarte dulce. Altfel i se socotea fiecare linguriţă de zahăr. Se învioră, îşi puse picioarele pe masa de bucătărie şi se strădui să pară indiferent. Deşurubă sticla de ţuică; cu ochii împăienjeniţi de lacrimi văzu deodată siluete de femei goale pe pereţi. Îşi băgă mîna în buzunar ca şi cum s-ar fi jucat cu o armă. Rînjind rece, se văzu păşind în cîrciumi rău famate, pline de bătăuşi, băgînd mîna sub fusta fiecărei femei. De la tonomat răsuna un concert de orgă. Smulgea lămpile şi comanda lumînări. Se legănă pe scaunul din bucătărie pînă i se slăbiră picioarele din spate, apoi se culcă pe sofa, înfigîndu-şi vîrful cizmelor în perna uşor murdară. Apăru maistrul cu tubul său de spray împrăştiind asupra lui nori de parfum greu. În chiuvetă erau vase nespălate.
Apoi îşi văzu mama; fugea bălăngănindu-şi braţele peste un ogor secerat. Un vînt dezlănţuit dinspre nord biciuia pomii şi smulgea iarba de pe culmile dealurilor. Mama alerga repede, spre un şopron peste al cărui acoperiş se întindea o pînză de cort care foşnea în vînt. În şopron aştepta o umbră. Împreună ridicară

un stîlp și-l puseră în fața ușii. Printr-o gaură de mărimea unui pumn rămasă în locul unui nod al scîndurii, băiatul asistă la lumina unui felinar la propria lui concepere. Din paie se ridica praf.

Mai tîrziu deschise radioul și îl dădu mai încet de îndată ce prinse postul de emisie al armatei americane; mama și Detlev Richter erau de părere că muzica de jazz nu merită consumul electric.

Before I sink
into the big sleep
I want to hear
the scream
of the butterfly. *

Băiatului îi veni în minte sertarul din dormitorul maică-sii în care se aflau o mulțime de pilule; erau suficiente pentru a transfera întreaga familie din viață în moarte.

But in the bitter end
this wildness brings me rest
I sleep in the eye of the storm
and in the startling end
blue whiteness makes me calm
I dream in the eye of the wind. **

---

* Înainte de a mă scufunda / În marele somn / Aș vrea să aud / Strigătul fluturelui *(engl.)*

** Dar în amarul sfîrșit / Această sălbăticie îmi aduce liniștea / Adorm în ochii furtunii / Și în sfîrșitul neașteptat / Albeața albăstrie mă liniștește / Visez în ochiul vîntului *(engl.)*

Apoi crainicul anunță cu urlăturile obișnuite numerele următorului sfert de oră. Băiatul ascultă ROLL WITH IT, WILD THING, SOUL DESERT, SAND OF TIME, I'M FLYING și ARE YOU READY *; la ALL OR NOTHING ** nu mai rezistă, apăsă vehement pe clapă și stinse lumina.

Poarta de fier forjat a unui cimitir se deschise în fața lui, întunericul îl împinse într-o groapă. Căzu pe o coroană în putrefacție, îngropată pe jumătate în argilă. Se agăță de ea ca de un colac de salvare; apoi pieri sub o ploaie de pămînt și o grindină de flori. Detlev Richter trăgea cu însuflețire de frînghia clopotelor. În groapa alăturată, mama se ruga ca fiul ei să se culce lîngă ea. Băiatul se sculă și căută o groapă în care se afla un patefon.

30

VOIA SĂ EVADEZE, să fugă, să plece pur și simplu și să ajungă altundeva, fără o destinație anume, căci oriunde ar fi putut fi în anumite privințe mai bine decît aici. Acolo voia să zăbovească cîtva timp. Voia s-o ia pe urma păsărilor care zburau spre căldură, își dorea să înghită praf pe străzi fierbinți care aveau iz de străinătate. Iar vîntul ar trebui să bată de jos în sus și să-l ridice deasupra orașelor, spre înălțimi, în azur și verdeață. Aici

---

* Rostogolește-te cu mine, Lucru sălbatic, Deșert sufletesc, Nisipul timpului, Zbor, Ești gata? *(engl.)*

** Totul sau nimic *(engl.)*

totul era lipsit de culoare, stricat din cauza umbrei, ofilit. Aici totul era planificat și reglementat. Legăturile se desfăceau numai atunci cînd se împleteau noi funii sau cînd se născoceau noduri mai bune. Fiecare călărea, ca pe un căluț șchiop, pe propriile-i experiențe. Lui nu i se putea lua nimic, deoarece nu avea nimic de dat. Pentru el avantajul și dezavantajul erau ca niște gemeni de nedeosebit.

Primul lucru pe care-l observă cînd se trezi era faptul că dormise în țoalele sale. Tălpile cizmelor aveau găuri, blugii jegoși erau formați din cute șifonate și margini zdrențuite, scurta sa de piele de culoare verde ca otrava era tocită, iar căptușeala tăiată. Încercase mai de mult, prin această costumație, să exprime o anumită apartenență. Dar tipii din gașca sa, care erau cu toții mai mari decît el, nu-l pofteau niciodată cu ei cînd plecau în satele cu garnizoane ca să se ia la bătaie cu negrii din armata americană. Avea voie să facă doar pe mascota lor, se așeza pe botul unor rable și adresa cuvinte jignitoare unor gură-cască. Drept răsplată avea voie să bea pe cheltuiala indivizilor ; ei știau că nu rezistă la prea multă băutură. Într-o noapte văzu, fără să-i pese prea mult, cum lichidaseră un polonez. Tipul se oprise doar în fața cîrciumii, ca să facă rost de o țigară. Gașca l-a înconjurat, toți își scoseseră pachetele cu țigări, limbi de foc țîșniră, fiecare se arăta binevoitor, apoi, cînd polonezul întinsese mîna după pachet, i-au ars buricele degetelor. De atunci, băiatul îi ocolea.

Nu regreta acele vremuri. Mirosise cu cine avea de-a face ; astăzi, cei mai mulți dintre eroii săi schimbaseră macazul, devenind cetățeni cumsecade, cu neveste și copii. Mergeau în fiecare zi la lucru, iar seara își băteau plozii și noaptea nevestele, se întîlneau cîteodată cu polițiștii și își povesteau despre vremurile petrecute la gherlă ; duminicile riscau o escapadă într-un stabiliment dintr-un oraș mare din apropiere, arătau membrilor bandei mobila din locuință, chitanța de salariu, fotografii pornografice colorate, cecuri și alte lucruri de același fel. Numai puțini decăzuseră cu adevărat sau își cîștigau existența ca proxeneți, ținîndu-și îngerașii din scurt. Băiatul nu mai putea înțelege cum de i-a putut invidia pe vremuri.

Se întoarse pe o parte ; dangătul clopotelor de la biserică îl alungă de pe sofa. În locuință nu se mișca nimic. Cineva se chinuia să cînte la acordeon, undeva prin apropiere. Se îndreptă cu pași nesiguri spre masa din bucătărie. Acolo se afla un bilet, mîzgălit cu scrisul tremurat al mamei lui.

„Dragă Ernst. Am plecat într-o mică drumeție. Am luat cu noi și ceasurile deșteptătoare. Mîncarea trebuie să ți-o pregătești singur. Ne întoarcem spre seară. Părinții tăi."

Părinții mei, se gîndi el.

Plita mai era caldă. Băiatul bău restul unei cafele călduțe, apoi mîzgăli pe dosul biletului.

„Eu, Ernst Krauter, am luat hotărîrea ca mai bine să mor decît să muncesc veșnic. Dacă

aș avea voie să-mi doresc un lucru, atunci aș vrea un luminiș în care să se afle o colibă, care să fie numai a mea. Acolo aș dori să bîntui gol prin împrejurimi, nutrind sentimente prietenești atît față de oameni, cît și față de animale. Aș dori să nu-mi mai fie frică de vremurile care-l slăbesc pe cel tare. Am auzit că înainte de a-ți tăia brațul, trebuie să-l pui în apă fierbinte. Cum pot să aflu ce trebuie și ce vreau să știu și oare de la cine? Nimeni nu mai poate spune adevărul, deoarece fiecare l-a uitat."

Rupse biletul și își luă o nouă foaie de hîrtie. De astă dată pictă literele, pentru că urma să fie o scrisoare.

„Dragă Kati, doresc să-ți scriu ce am citit într-o carte."

Șterse ce scrisese.

„Dragă Kati, îmi placi foarte mult și cred că-ți regreți viața pe care o duci."

Rupse hîrtia în bucățele minuscule.

Nu mergea. Era furios pe prostia lui. N-avea inima în cap. O bucată de timp se jucă cu bucățelele de hîrtie, după care le aruncă de pe masă. Era o prostie să creadă că mîzgăliturile lui ar putea s-o înduioșeze. Ar rîde doar și ar spune: E un cretin, care vrea să facă dragoste cu litere.

Închise ochii, dar imaginea ei nu apăru.

Își închipui că se află în drum spre ea cu un buchet de flori în mînă. Se jucă cu gîndul să-i trîntească în pat o bancnotă pe burtă și să-i spună: Dacă asta a fost dragoste, atunci mi-e milă de omenire. Își oferi apoi un dejun rapid, întinse margarină și untură de porc pe un colțuc de pîine și turnă ketch-up și muștar deasupra. Încoronă totul cu puțină maioneză cu mirodenii care să-i taie asprimea, îmbunătățind gustul de untură. Știa să se descurce cu astfel de lucruri. Se îndopă; fiecare îmbucătură era un mic deliciu.

31

CENTRUL ÎL OCOLI. Din cînd în cînd soarele se arăta printre norii zănatici; strălucirea lui fumurie lumina murdăria udă de pe străzi. Oamenii pe care îi întîlnea aveau întipărită pe chip o expresie de mulțumire. Erau îmbrăcați de duminică și mergeau uimitor de încet la plimbare, aveau timp pentru trîndăveală. În dialectul lor grosolan discutau despre fleacuri. Toți făceau o impresie penibilă de curățenie, ca și cum ar fi fost stropiți cu dezinfectante. Cel mai ales mergeau perechi, arareori în grup. Copii de toate vîrstele alergau în fața sau în spatele lor de parcă nu le-ar fi aparținut.

Vremea coborîse din nord și nu plecase mai departe. Aglomerări de aburi umezi mărgineau malurile inundate. Dinspre rîu se scurgea un curent rece în aerul aspru. Acolo unde în ano-

timpurile secetoase păşteau caii şi poneii, se înălţau din lacul puţin adînc şiruri de sîrmă ghimpată de culoarea maronie a ruginei. Era frumos să vezi puţin şi să presupui multe.

La un moment dat băiatul văzu nişte guzgani înotînd. Trecătorii îi bombardau cu o grindină de pietre. În jurul animalelor apa împroşca în toate părţile. Băiatul era bucuros că nimeni nu-i nimerea. La o distanţă sigură guzganii se căţărară pe uscat ; vînătorii ieniră dezamăgiţi.

— Ăla de colo n-a aruncat deloc, strigă un copil arătînd plin de reproş spre băiat.

— Poate că-i prieten cu lighioanele, zise tatăl băiatului.

— Pe guzgani trebuie să-i urăşti, zise copilul.

— Lăsaţi băiatul în pace, zise mama copilului.

— Pe lumea asta ar trebui exterminaţi mult mai mulţi, îi răspunse bărbatul.

— *Mister,* zise băiatul cuprins de ameţeală din cauza emoţiei, spuneţi-i ţîncului dumneavoastră să-şi ţină gura.

Copilul se aplecă după o piatră şi se postă între părinţi.

— Pe vremuri ăştia d-alde voi erau gazaţi, zise bărbatul.

Copilul rostogoli piatra la picioarele băiatului ca şi cum ar fi aruncat o bilă. Aceasta făcu un zgomot hidos. Băiatul ridică piatra şi o aruncă în apă.

— Dacă mai repetă figura o să zboare şi el după piatră.

Se răsuci pe călcîie ; îşi puse întreg dispreţul în această răsucire. I se părea că plouă cu gunoi. În timp ce se îndepărta îşi simţi cu

acuitate spatele neocrotit. Vîntul era năprasnic. Nu se întoarse ; se lăsa împins de rafalele de vînt şi se îndrepta spre unica bombă a cartierului. Cîrciuma avea faimă proastă la locuitori. Aşa de proastă, încît îi aţîţa pe toţi să participe la conjuraţia băuturilor de duminică dimineaţă. Cine avea curajul să vină aici la miezul nopţii să dea pe gît o cinzeacă devenea starul oricărui cerc de băutori de soi. Aceste mostre de curaj deveniseră un obicei. Şi poliţia îşi făcea în bombă capturile ei ; golanii pe motorete din satele învecinate şuşoteau despre ea ca despre un loc al viciului. De fapt nu era vorba decît despre o bombă decăzută, transformată într-un bufet oarecare. În mijloc se putea dansa printre mese, fără să valsezi însă.

La sfîrşitul săptămînii veneau entuziaştii în grupuri. Atunci locurile de sub coarnele de cerb din restaurantele onorabile erau aproape goale ; drojdia societăţii era onorată să agaţe cîte o minoră fugară dacă se oferea ocazia. Toţi se îmbătau criţă şi ţineau discursuri grandilocvente şi lungi pînă cînd, înghiontiţi, cădeau de pe taburet şi-şi murdăreau sacourile bune, cu sînge şi sudoare de spaimă. Nu existau niciodată divergenţe şi discuţii, obişnuiţii localului treceau direct la bătaie. În ziua următoare costumele luau drumul curăţătoriilor.

Băiatul cunoştea cîteva din figurile din baraca tapetată cu staniol de mai multă vreme. Tonomatul mergea din plin. Feţele de masă erau decorate cu găuri provocate de arsuri. Pe tavan erau prinse-n cuie beţe de bambus şi rogojini de rafie. Încăperea fierbea. Se eli-

beră un scaun. Băiatul se așeză. Locul era încă fierbinte de la dosul celui care șezuse pe el pînă atunci.

Cînd băiatul comandă o halbă de bere, pe masă, în fața lui, se rostogoli o țigară. Aproape instantaneu apăru și cel care o aruncase, trăgîndu-și în urma lui scaunul de spătar.

— Așa tîmpit ca tine nu arată decît unul care s-a ars, zise el, așezîndu-se. Apoi se lăsă servit cu foc de către băiat. O barbă deasă îi acoperea obrazul supt. Avea părul țepos ca o perie de dușumele. Ochii-i erau plini de somn. Jacheta sa, după colorit, părea croită din materialul unui drapel exotic. Arăta în ea ca un papagal, și nu ca unul care-și are obîrșia într-unul din cătunele din vecinătate, cu găini în curte și o autostradă lîngă pîrîul satului. Tipul era cherchelit ; pocnea din degete și plescăia apreciativ cînd cineva băga fise în tonomat. Din cînd în cînd îi făcea semne băiatului ca și cum ar fi stat la mese diferite.

— Nu știu de ce, zise el, dar îmi placi.

— O fi existînd vreun motiv, zise băiatul.

— În orice caz îmi placi cel mai mult dintre toți.

— Asta nu-i mare lucru, spuse băiatul.

— În prezent fac pe ajutorul de expozant la bîlciuri, continuă tipul. Sînt într-un cătun din apropiere. Trebuie să aștept pînă mă uită cîțiva tipi de acasă. Altfel n-aș face asta niciodată. Să construiești, să încasezi, să repari, să demolezi de primăvară pînă-n toamnă. Singurul divertisment sînt gagicile care se lasă pîrlite, dacă pot să se plimbe cu caruselul pe gratis.

La nevoie orice măsură se potrivește. Nu crede tot ce-ți spun. Sînt afumat ; de aceea sînt guraliv. Bineînțeles că vrei să afli de ce-am luat-o la sănătoasa de-acasă. Asta n-o spun oricui. Ție însă am să-ți spun. Este vorba de nevasta primarului. Nevestei primarului din orășelul meu natal îi plăcea în mod deosebit tinerii.

— Grozav, spuse băiatul.

— Povestea vieții mele continuă. Într-o zi cînd am urinat... Aveam mîncărimi și arsuri, că fiecare strop urinat era un chin. A trebuit să mărturisesc medicului de la Asigurări de la cine mă molipsisem. Am aruncat, cum s-ar spune, piatra în baltă. Am primit o mulțime de scrisori fără expeditor. Mulți oameni, numai personalități cunoscute, se culcaseră cu doamna primar. Deodată voiau cu toții să-și salveze onoarea, iar eu eram trădătorul. Medicul, care era obligat prin lege să păstreze secretul profesional, a difuzat mărturisirea mea. Am zburat de la școală etc. etc. Bătrînii mei care aveau un mic magazin și-au pierdut clientela. Și iată-mă prin urmare aici. Dar nici aici n-am să stau.

— Ce sminteală, omule, spuse băiatul.

— Trist, zise tipul. Soția primarului a fost ponegrită ca o vrăjitoare nimfomană, iar eu ca o pușlama ademenită. Un preot m-a luat la întrebări. Voia să afle amănunte, să afle totul despre fiecare obscenitate. Bătrînii mei mi-au pus întrebări care trădau de fapt curiozitatea vecinilor. Mulți din acești burghezi erau la fel de întinați ca și mine. Și-au recîștigat bunul lor renume prin minciuni. Oile negre au rămas în

umbră, cu excepția mea. Atunci am șters-o. Mai tîrziu am aflat că nevasta primarului, la divorț, a fost declarată vinovată, iar apoi s-a sinucis. Primarul a ținut mai mult la scaun decît la ea.

— Cu ăștia nu te poți pune, spuse băiatul.

— Ba da, zise tipul. N-am să mai tolerez una ca asta a doua oară. M-au tratat ca pe-un păduche. Și femeia e moartă. O să plătească. Pe unul din ei trebuie să-l dobor.

— O să te închidă.

— Ei și ? Ea e moartă !

— Ești deștept, asta se poate vedea, spuse băiatul, și știi o mulțime de lucruri, dar țicneala ta amoroasă te face inofensiv. Ai putea să-mi fii frate.

— Mulțumesc, zise tipul. Acum e rîndul tău. Povestește-mi despre tine. Poate mă fac mai deștept. Ai fost grozav cînd ai tăcut.

— Am lucrat ieri într-o fabrică.

— Și mîine probabil o să faci la fel.

— Nu știu încă.

— Ai necazuri ?

— În permanență.

— Vino la noi. Avem nevoie de oricine.

— Am vrut să plec cu un circ. Dar mi-au spus că-s prea tînăr.

— La noi nici dracu' nu se interesează de acte. Important e să ai doar o mutră bătrînă.

— Tatăl meu vitreg o ține pe mama din scurt, spuse băiatul. O s-o încolțească așa de tare, încît o să-mi pună sticleții pe urme.

Începu să se bîlbîie și făcu o pauză, care deveni atît de lungă încît nu mai putu să vor-

bească nimic. Avea senzația că pe individ îl cunoscuse cu cîteva zile în urmă, într-un moment și așa pierdut. Muzica, muzica frumoasă și tare îi bubuia puternic în tîmple. Nervii i se încordau, părul i se ridica vîlvoi.

„Ladies and Gentlemen", striga Jerry Lee Lewis și cînta GREAT BALLS OF FIRE *.

— Rareori avem noroc, zise tipul. Pentru asta sîntem prea proști sau prea puțin vicleni. Dacă vrem să trăim din plin, mergem la cinematograf unde eroii o duc mai bine decît noi, la sfîrșitul filmului, în orice caz. Ne-am pierdut pe noi din ochi. Pipăim în jurul nostru ca niște orbi. Habar n-avem unde ne aflăm.

Băiatul îl înțelegea numai pe jumătate.

— Pe tine se vede, zise tipul, că ești terminat. Nu privi cu ușurință lucrurile grele, îmi spun mereu. Mîine totul se poate sfîrși. Azi mai avem timp și ocazia să ne îmbătăm, să umblăm cu femei și să-i batem măr pe toți cei care sînt mai slabi decît noi sau să-i punem pe picioare. Cine-și ține gura n-are nimic de spus. Trebuie să te miști, chiar dacă ai nevoie de putere. De aceea nu mi-aș face niciodată singur felul, chiar dacă ar fi unica soluție. Las pe seama statului înlăturarea mea. Această societate este și așa aproape de prăbușire. De la prima suflare ești otrăvit. Nu mă mir dacă cineva își bagă sub limbă o fiolă de heroină sau se aruncă pe fereastră cu decizia de pensionare. Doamne dumnezeule, ce pilit sînt !

Tipul puse o bancnotă pe masă și zise :

---

* Doamnelor și domnilor ! Mingi mari de foc *(engl.)*

— Dă-i drumul, o facem praf, asta ne scoate din încurcătură. Dacă nu ne mai ajută limba, putem vorbi și cu ochii.

Apoi se îndreptă spre tonomat ; se strecură pur și simplu printre oameni. În fața aparatului începu să se legene ca un păun și să lovească la întîmplare clapele.

Muzica rock și beat îl transpuse pe băiat într-o dispoziție melancolică. Sporovăieli sacadate se amestecau în sunetele care răsunau de parcă ai fi ciupit și lovit niște cabluri electrice întinse. Fiecare nerv era biciuit și sfîșiat. Băiatul se deschise, inspira din plin ; fiecare sunet îi intensifica extazul. Iubea vocile agresive ale cîntăreților, îi plăcea să viseze, ascultînd această muzică, la bombe fumigene, instrumente sfărîmate și dansatori care se răsucesc zvîrcolindu-se. Fiecare strigăt era divin. În timp ce disc după disc se potrivea zornăind sub ac, tipul gonea chelnerul după bere. Mai tîrziu își scoase jacheta, ca un steag, o fîlfîi cu brațul întins și strigă :

— Trăiască ce e mort ! Apoi se prăbuși pe scaun și zise : Sînt plin !

Băiatul își plimbă limba prin spuma berii și se simți indestructibil. Cel mai mult ar fi dorit să îmbrățișeze tonomatul. Soiul ăsta de viață era pe gustul lui.

— Fii atent, zise tipul, mă cheamă Toni și vreau să mergem acum împreună la toaletă.

Se sculă în picioare clătinîndu-se, trăgînd băiatul după el. Cînd se așezară din nou la masă Toni comandă o ceașcă de cafea și coca-

cola. Afară, în fața ferestrelor, casele erau înecate de un întuneric cețos.

Cafeaua nu se putea bea. De la coca-cola îi apucă sughițul. Nu făcură nici un efort să-și stăpînească rîgîielile.

— Știi, zise Toni, mai de mult mă interesa anarhismul. Aici totul e stricat. Fac ceva pe flori, dacă pămîntul pe care înfloresc nu-mi aparține. Pînă acum bunele mele sentimente mi-au provocat doar deziluzii. Aici fiecare adevăr devine înșelăciune. Dorințele mele sînt o eroare. Fiecare vrea să parvină, să pună mîna pe un post, să nu poată fi dat afară, fiecare dorește să devină indispensabil, să-și asigure slujba, să-și mențină poziția. Toți năzuiesc spre putere. La ce-mi folosesc mintea și puterea musculară împotriva gorilelor cu care se apără cei ce domnesc ? Ar fi ca și cum ai încerca să muști un cîine de vînătoare. În zilele noastre fără pușcă ești lipsit de apărare. Nu pot săruta oamenii care mă scuipă-n ochi. De azi încolo lipsiți-vă de mine ! Trebuie să fii viclean, din partea mea chiar perfid, trebuie să plătești cu aceeași monedă. Trebuie să fii atît de liber, încît de frică să poți deveni violent. Celor care domnesc trebuie să le crestezi slănina, pînă cînd varsă sînge și-și recunosc vina. Fericirea nu trebuie să mai fie un simplu hazard. Numai cel ce gîndește pierde miza. Nu vreau să mă mai las escrocat. Și dacă e cazul. atunci vreau să mor rîzînd. Vreau să fiu o povară Asta e poziția mea. Ai și tu o părere ?

— Ești mai în vîrstă decît mine, spuse băiatul.

— În curînd am să plec, zise Toni.
— Dar mai ești încă aici.
— Hai cu mine !
— Mai bine aștept circul.
— Ai fi mai potrivt ca țintă într-o tarabă de tir, zise Toni, fiindcă lumea ar dori cu orice preț să te nimerească.
Băiatului i se învîrtea capul. Era o binefacere pentru el să asculte gîfîielile obosite ale lui Toni, care slăbeau continuarea discuției. Băiatul se uită la clienți și se compară cu ei ; deodată i se părură străini. Observă lacunele din gîndirea lui. Dacă voia să gîndească drept, cădea în ele și nu se mai putea orienta. Nimeni nu exersase cu el. Era un temerar, care se izbea de tot ce-i ieșea în cale.
— Hai cu mine, zise Toni. Agățăm femei și continuăm petrecerea în rulotă. Șeful meu are un somn adînc. Ne culcăm cu sticlele în pat ; să vezi ce zgomote vesele o să facem. Hai, zi da !
— Nu, spuse băiatul.
— Ești un om de nimic.
— Nu m-ar ajuta decît în noaptea asta.
— Mai ai multe de învățat.
— De la cine ?
— Nu de la mine, zise Toni sculîndu-se. Se ridică cu mișcări șerpuitoare. Neputînd să stea ca lumea în picioare rînji și spuse patetic : Acum poporul migrator se pregătește de drum și evadează din inima orașelor, căci corturile le-a luat vîntul. Împodobiți cu colane și mărgele de sticlă, îmbrăcați în zdrențe multicolore o să pornim spre locurile de distracții, acolo

unde uleiul picură pe buzele oamenilor, iar săruturile au gust de ceapă neagră. Tu însă poți să te dai cu caruselul pe gratis. Ține coada sus !
— Ei, spuse băiatul, nu m-ai înțeles, ești beat. Dacă vrei poți dormi tu la mine.
— Mă descurc și singur ! strigă Toni. Adăugă apoi mai încet : Îmi pare rău, dar la mine totu-i răsturnat cu fundu-n sus. Nu te disprețuiesc. Ciao, *brother !*
Apoi se îndreptă spre ușă. Spatele său era aidoma unei mări de culori deasupra căreia se vălătuceau aburi și fum. Făcu cîțiva pași și dispăru pentru totdeauna.

32

BĂIATUL ÎȘI GOLI PAHARUL ; observă prea tîrziu cum de la masa alăturată un bărbat își trimise însoțitoarea la el. Femeia ținea în mînă un pahar plin, umplut cu un terci vîscos format din flegmă și scrum de țigară.
— Aruncă-i labagiului zeama în mutră ! strigă bărbatul. Băiatul apucă prea tîrziu s-o lovească pe femeie peste picioare ; își aruncă paharul în direcția mesei alăturate. Clienții săriră la o parte, cînd cioburile zăngăniră. Bărbatul își azvîrli mîinile în sus și sări în picioare ; abia acum băiatul observă ochelarii de soare pe care-i purta individul. Muierea mușca și zgîria. Băiatul încerca să stea în picioare ; abia reușea. Din cîteva salturi bărbatul ajunse la masa lui și începu să-l lovească. Băiatul se lăsă în genunchi ; își acoperi capul cu

brațele încrucișate, pînă cînd o lovitură în șale îl făcu să se prăvălească. Nu mai simțea aproape nimic, doar gulerul lipicios în ceafă. Apoi se ridică din nou în picioare, pereții se dădură la o parte, se apropiară din nou și începură să se rotească. Îl uimi cel mai mult faptul că nu se prăbuși din nou. Ca și cum ar căuta sprijin se rezemă de peraete și spuse :

— Încetează, te rog ! Imediat după asta îl lovi cu toată forța pe individ în testicule. Apoi își pierdu echilibrul și căzu. Ca prin ceață îl văzu pe bărbat tîrîndu-se sub masă ; individul se încovoia de durere. Băiatului i-ar fi plăcut să fie și Toni de față. Poate că ar fi scos o vergea de oțel și ar fi pus capăt nebuniei cu spirala șuierătoare. Și o legătură de chei ar fi fost bună. Cînd bărbatul își reveni, băiatul se transformă într-o păpușă fără articulații. Individul îl smulse de pe dușumea, îl trase de păr rotindu-l în cerc ; smocuri întregi de păr îi rămîneau atîrnate între degete ; băiatul avea senzația că cineva îi toarnă metal incandescent în cap. Dar nu se prăbuși. Găsea mereu un scaun sau o masă de care să se sprijine. Se împiedica, ca un orb, căutînd o portiță de scăpare ; cu ultimele puteri își smulse cureaua din găici și pocni cu catarama peste nasul și gura bărbatului. Băiatul văzu lacrimi, carne sfîșiată, sînge, colți ; apoi se așternu liniștea. Nu exista un învingător. Au cîștigat doar spectatorii.

Unii clienți îi oferiră băiatului o țuică, dar el refuză. Alții trebuiră s-o potolească pe femeia care voia să-și răzbune țiitorul cu orice preț.

— Asta-i un extremist de stînga ! urla ea fără întrerupere, un porc ordinar.

— Dați-i o țuică, spuse băiatul cu vocea spartă. Corpul începu să i se umfle peste tot. Fața i se umplu de pete. În oglinda din spatele tejghelei dinții săi străluceau purpuriu.

Mergea legănîndu-se. În ușă, aerul îi dădu lovitura de grație.

33

AFARĂ PLOUA ÎN ȘIROAIE mînate de vîntul venit din noapte. Capul băiatului vuia, pielea capului emitea unde. Acceptă ploaia ca pe un duș răcoros. Fiecare pas îl obișnuia cu durerile care îi scăpărau în trup ca niște luminițe rătăcitoare. În fața gării vomă ; senzația de rău îl frînse în două. Între accesele de sufocare strigă după ajutor. Orașul era întunecat. Era singur pe stradă.

— N-am făcut nimic, gîndi el, m-am apărat doar. Sînt slab, dar nu laș. Nu pot mereu să fac ocoluri. Fiecare își are drumul lui, eu merg poate pe partea cealaltă, dar nu pe cea greșită. Eu nu mă tîrăsc. Permit să mi se ia mult, dar asta nu înseamnă nici pe departe că am nevoie de puțin. Nu regret nimic, nu duc lipsă de nimic. Mi-am învins teama.

Mai vomă încă de cîteva ori ; erau pauze în care încet- încet își recăpăta cunoștința. Casele aveau un aspect dușmănos. Impresia era atît

de puternică, încît o luă prin rigolă. Își închipui ciuperci vineții crescute pe spatele zidurilor, pivnițe asemănătoare grotelor, scoici pe acoperișuri. Rigola se transformă într-un canal. Acasă, se tîrî în patru labe de pe o treaptă pe alta. Ajuns sus, se așeză în prag și-și sprijini capul de canatul ușii.

— Vino, zise mama în spatele ușii. Termină odată. Acum nu se poate, poate ne mai și vede.

— Cine știe pe unde e, zise Detlev Richter. Hai odată. Îl auzim noi cînd vine.

— Trebuie să fie chiar acum ?

— De ce nu ?

— În pat e prea frig, zise maică-sa.

— Atunci hai aici, spuse bărbatul.

Băiatul se ridică și lăsă să-i cadă mîna pe clanță. Cei doi se îndepărtară unul de celălalt. În bucătărie domnea o zăpușeală groaznică. Pe masă era o sticlă goală de vin de doi litri. Amîndoi erau ușor amețiți. Maică-sa chicotea.

Detlev Richter observă primul în ce hal ajunsese băiatul.

— Cine ți-a tras în sfîrșit ciomăgeala pe care de mult trebuia s-o capeți ? întrebă el.

— Ăla nu prea semăna cu tine, răspunse băiatul.

— Sper că te-a bătut zdravăn.

— Nu simt chiar nimic, spuse băiatul.

— Du-te mai bine să te culci înainte să vă ciorovăiți iar, zise mama. Mîine dimineață se termină și noaptea.

— Nu mă mai duc la fabrică, spuse băiatul.

— Ai vreun motiv ? întrebă bărbatul.

Băiatul dădu din cap afirmativ.

— Care ?

— Pe mine, spuse băiatul.

Bărbatul rîse ca de o glumă proastă. Zise apoi :

— Nu faci doi bani, dar de lucrat ai să lucrezi totuși.

— Nu în fabrica asta, spuse băiatul.

— Vrei cumva să vii cu mine la cariera de piatră ? zise bărbatul. Mie să nu-mi îndrugi verzi și uscate ! Te cunosc prea bine.

— Asta s-o crezi tu, spuse băiatul.

Mama încălzi apă pe plită. Băiatul își clăti părul și se spălă de transpirație și sînge. Din cînd în cînd trosnea cîte o bucată de lemn.

— Vin roșu din Tirolul de sud, zise bărbatul, silabisind eticheta de pe sticlă. Acolo sînt dealuri, de aceea vinul e atît de sec.

— A fost acru, zise maică-sa.

— E tare, zise bărbatul, crescut pe stîncă. O să mergem cu motocicleta acolo. Noi amîndoi. Tu în ataș. O să ne plimbăm toată ziua. De pe piscuri o să ne uităm în jos la lumea întreagă.

— O să fie minunat, zise maică-sa.

— Și seara o să mîncăm șuncă și gogoși.

— Și o să bem din vinul ăsta, zise mama.

Apoi Detlev Richter căscă, și ea făcu la fel. Se duseră la culcare, pur și simplu la culcare ; după o bucată de timp îi urmă și băiatul. În timp ce stătea întins în pat, mama veni lîngă el. Îi mîngîie fruntea cu timiditate și-i șopti :

— Dacă nu vrea să te ia și pe tine în Tirol, eu rămîn acasă. E un bărbat neastîmpărat, care

vrea să aibă imediat totul. Te sfătuiesc să te duci la lucru, ca cel puțin să te poți hrăni singur. Eu aș fi foarte bucuroasă dacă aș avea din nou o slujbă.

— Bine, bine, spuse băiatul.

Ultima liniște înainte de furtună a fost de durată prea scurtă. După ce mama plecă, încercă să expire nori pentru a se putea ascunde în spatelor lor. Se închipui departe, singur, într-o regiune prietenoasă în care soarele strălucea noaptea de dragul lui. Dar totul era inutil. În vis bătăușul din cîrciumă se apropie de patul lui, își ceru formal scuze, și-i oferi prietenia sa drept compensație pentru bătaie.

Ea zise : Dar n-am chef.

Bătăușul zise : Nici nu-i nevoie.

Apoi amîndoi rîseră de băiat.

Încercă să rețină femeia, dar mîinile-i alunecară de-a lungul trupului ei. Bătăușul regretă efortul zadarnic. Își fixase un bandaj între picioare.

34

SE AUZI UN ȚĂCĂNIT.

— Hop ! zise bărbatul. Nu-i curent ? Două umbre trecură, bîjbîind pe lîngă patul băiatului. Tălpile lor alunecau cu atenție pe dușumea, în întuneric. Lîngă ușă umbrele se ciocniră ; cineva rîcîia la canatul ușii.

— Nu văd nimic, șopti mama, nici măcar chibriturile.

— Poate știe băiatul unde sînt lumînările, zise omul intenționat cu voce tare.

— Sînt treaz, spuse băiatul.

— Astăzi ești iarăși deosebit de cinstit, zise bărbatul.

— Siguranță afurisită !

— În dulapul de vechituri se află o cutie cu podoabe de Crăciun, acolo sînt și lumînări, zise mama.

— Aici e grajdul din Bethleem, zise bărbatul.

— Băiatul clănțăni din dinți, în timp ce-și ridică pătura, lăsînd să se împrăștie căldura somnului. Corpul i se păru atît de greu de parcă oasele ar fi cîștigat în greutate. Ardea de sete. Se ridică cu greutate din groapa saltelei și intră în hainele-i reci, care se umeziră în contact cu pielea. Avea dureri de cap și încercă dacă poate spune cu convingere că e bolnav. Flegma îi îneca tusea.

— Ascultă numai ce face golanul, strigă bărbatul din bucătărie. Ai zice că acuma dă ortul popii.

Se prefăcuse că nu vede ezitarea băiatului, își unsese liniștit felia de pîine și aștepta în fața ceștii goale ceaiul pe care-l pregătea mama. Pe masă erau lipite lumînări. Bărbatul purta o căciulă rusească cu urechile lăsate în jos ; își înfășurase de mai multe ori în jurul gîtului un șal croșetat grosolan. Carîmbul cizmelor sale verzi de gumă îi umflau pantalonii sub genunchi. O haină impermeabilă de campanie din depozitele armatei tot de culoare kaki îi

întregea echipamentul. Oricum avea de dus un război cu vremea.

Bărbatul mestecа. Altfel, fața îi era imobilă. Băiatul rămase cu ochii pe ceașca aburindă, din care bărbatul sorbea în picioare, suflînd în ea înainte de a înghiți.

— Deci nu vrei să te duci la muncă ? întreabă el. Te-ai gîndit bine înainte de a lua această hotărîre ?

Băiatul înclină din cap deoarece nu reușea să spună da.

— Așa va să zică ! zise bărbatul.

Micul dejun părea să-i placă. Privi la ceas și zîmbi gînditor.

— Ascultă-mă ! zise el brusc.

Băiatul luă o poziție de apărare ; era versat în asta. Și după comportarea mamei observă că nu presimțea nimic bun.

— Dacă nu-mi dă acum asigurări că de azi înainte va munci regulat, vă părăsesc, zise bărbatul. M-am săturat să fiu singurul care să hrănească familia, în timp ce el arde gazul de pomană. N-am de gînd să car toată ziua la pietre și să repar ceasuri în timp ce el trăiește cum dă dumnezeu. Cînd eram tînăr ca el a trebuit să muncesc din greu, la vîrsta lui eu eram deja ajutor de rîndaș. Nimic nu mi s-a dat pe gratis. El de ce-și închipuie că ar fi o excepție ? M-am săturat de mult să-i tot interzic să frecventeze lumea proastă și să mă supăr de încăpățînarea lui. Poate să facă ce dorește, dar fără mine, cu mine nu-i mai merge. Magda, tu trebuie să alegi între mine și el. El sau eu. Geamantanele mi le fac repede ; vă jur. În

puterea iernii, pe un frig de crăpau pietrele a trebuit să strîng vreascuri în pădure, îngropat în nămeți pînă la brîu, iar infirmul ăsta nu rezistă în nici o fabrică. Sfeclă de zahăr am halit atunci. Trăgeam la jug, de dimineață pînă seara. El habar n-are, nu-i pasă !

— Detlev, zise maică-sa, nu ne împinge în nenorocire. Am fost alături de tine cînd ți-a fost mai greu, acum n-ai voie să mă dezamăgești. Trebuie să pleci la lucru. Și așa nu mai ajungi la timp. Curînd o să fie sîmbătă și duminică și o să avem timp de vorbit.

— Asta se hotărăște acum, zise bărbatul. Vreau să lamuresc imediat problema. Dacă mă duc la lucru, atunci pleacă și el cu mine. Altfel o să poți vedea Dolomiții doar în vederi. Uită-te bine la el. Nu scoase nici un cuvînt, nici un sunet ; îl mustră conștiința lui încărcată. Mi-a scris vreodată cînd eram la închisoare ? Nici un singur rînd n-am de la el.

— Ești mai rău decît o mașină, zise băiatul. În război nu te-au ucis, nici la gherlă și nici la muncă, iar acum crezi că ești un tip dur pe care nu-l poate învăța nimeni minte. Nu te învinovățesc. Dar pentru mine nu ești ăla care te crezi.

— Nu-s popă, nu înțeleg tot ce sporovăiești, zise bărbatul. Am observat însă că aici a început să crească o burtă. Ce e-n ea ? Ceva de-al meu ? De ce Ernst nu mi-a spus niciodată tată ?

— Pentru că nu ești tatăl meu, zise băiatul. Ce-i așa de greu de înțeles ?

— Nici tatăl tău adevărat n-a fost mai bun, urlă mama.

— Asta m-ar fi şi mirat, spuse băiatul.

Mama se repezi cu pumnii asupra lui. Răbdător, aşteptă atacul şi se lăsă lovit; oricum nu există bucăţică de carne care să nu-l doară. Rîse chiar de mai multe ori, pentru a-i arăta cît de obişnuit era cu astfel de întîmplări. În cele din urmă, mama încetă să-l bată şi începu să plîngă. Lacrimile inundau faţa jignită. Încercă să spună ceva, dar nu reuşi imediat, îşi spălă ochii la robinet şi suspină încă un timp în prosop.

— Poţi să pleci cînd vrei, îi spuse în cele din urmă lui Detlev Richter. N-am reţinut niciodată pe nimeni. Nu eşti nici primul, nici unicul. Eşti la fel ca ceilalţi. O să-ţi fac şi bagajele. Mi-e greu să stau între voi şi să vă împac mereu. Cel mult, mă băgaţi mai repede în mormînt. Nu zic, tu îmi dai banii ca să putem trăi, dar să ştii că eu nu mă las cumpărată, nici măcar de tine.

Băiatul văzu umbra bărbatului ridicîndu-se brusc lîngă fereastră; lipsa de zgomot îl sperie. Auzi o plesnitură sonoră şi scîncetul mamei. Sări în raza de bătaie o loviturilor bărbatului, căzu, se ridică din nou; de astă dată ripostă imediat. Loviturile sale nimereau orbeşte. Timp de o clipă o zări pe maică-sa care se ţinea de falcă neînţelegînd încă nimic; nu-l mai interesa ce se va întîmpla cu el. Se agăţă de bărbatul care se scutura din toate puterile. Căzură amîndoi, se rostogoliră pe duşumea; încet bărbatul îl birui.

— Porcule, repeta neîncetat băiatul, cu respiraţia tăiată.

— Ţi-a venit acum şi ţie rîndul, urlă bărbatul.

Băiatul simţi cum i se umflă ochii şi i se crapă buzele; gustul sîngelui îl înviora. Bărbatul îl lovea cu adresă şi prudenţă. Băiatul era mulţumit că reuşise să-l îndepărteze de maică-sa, care bătea cu pumnii în pereţi ca şi cum n-ar găsi uşa.

Brusc, bărbatul îl lăsă în pace şi se sculă. Tremurînd din toate mădularele căuta pretutindeni sprijin. Băiatul rămase întins pe jos.

— În cazul ăsta nu mai trebuie să număr pînă la nouă, amatorule? întrebă el. Te-ai săturat? Hai, unde ţi-e mîndria, sau vrei să te consider un ratat?

Detlev Richter intră împleticindu-se în dormitor, aruncă cămăşile în geamantan, înghesuind ciorapii şi lenjeria de corp deasupra. Peste cele două costume trase cîte o pungă de plastic. O cravată îi atîrna din buzunarul halatului. Cu capătul de lumînare lumină ici şi colo, ca să nu uite nimic, picură ceara topită şi lăsă urme de seu. Trecerile de la lumină spălăcită şi zori cenuşii, lumină pîlpîitoare şi luminozitate incoloră făceau ca mişcările sale să pară ireale. Nu mai scoase nici un cuvînt. Cînd termină de împachetat suflă în lumînare şi îşi luă tălpăşiţa.

35

BĂIATUL SE AŞEZĂ LA GEAM. Afară burniţa tare. Bărbatul mergea repede; nu se întoarse. Mergea cu gîtul ţeapăn, părînd că-şi

scutură vîntul care îl apuca de haine. Arăta caraghios în hainele lui de lucru. Băiatul fu cuprins de invidie, îl cuprinse dorul de a face schimb cu el. Pleca cine nu trebuie, rămînea cine nu trebuie.

Mama își părăsi locul din colț, de lîngă plită, se îndreptă cu pași obosiți spre sofa, își îngropă obrazul în pernele care-i înăbușeau plînsul. Băiatul o mîngîie neajutorat pe spate. Se simțea prost în fața disperării ei și își închipui c-o aude vorbind. Își era lui însuși o piedică, zicea ea, în toți anii lungi în care a zăcut în închisoare a trăit doar din visuri, iar libertatea nu i-a putut îndeplini dorințele. Peste tot o să fie obligat să se tîrască, negăsindu-și nicăieri un loc. Nu era decît o picătură în mare.

Băiatul îl văzu pe Detlev Richter trecînd de barieră, punîndu-și geamantanul pe peron, amestecîndu-se printre călătorii care așteptau, pipăind biletul din buzunarul pantalonilor, verificînd din prevedere încă o dată numărul peronului și ora de plecare, fumînd o țigară pentru a se calma. Se închipui apoi pe el, stînd la marginea șoselei, întinzînd degetul mare în sus. Regiunea se transformă într-o hartă ; gonea dormitînd în mașini luxoase peste cîmpii împădurite, peste poduri, care se înălțau pînă-n cer, prin trecători amețitoare, chiuind în curbele strînse. Pe autostradă nu vede decît numele localităților de pe indicatoare ; ele îi indică viteza de rulare. Cu cauciucurile fierbinți și motorul duduind depășește toate depărtările. Pe locul din spate sînt îngrămădite alimentele ; necesitățile și le face prin capota

rabatabilă ; trece pe lîngă mări și munți, pendulează între clădiri medievale și ruine de beton, își permite mici excursii la cruci de pe piscuri, alimentează mașina cu carburanți de avion și plutește peste polițiștii de circulație uimiți. Viteza îi devine armă ; gazele de eșapament șuieră cîntece funebre.

— Acum am rămas singuri cu mofturile noastre, zise mama deodată. Ce facem acum ? Dacă te ții de poala mea n-o să devii niciodată independent.

— E-n ordine, spuse băiatul.

— Cînd ești părăsită, continuă ea, trebuie în primul rînd să uiți c-ai mai putea să-ți amintești ceva.

— Dacă rumegi mereu același lucru, n-o să isprăvești niciodată cu el, spuse băiatul.

— Cu tine port o cruce cu mii de cuie, zise mama. Aș dori doar să știu cu ce te-am meritat ca fiu. Singurul bărbat care a lucrat a luat-o la sănătoasa, și tu, guralivule, faci pe grozavul cu lozincile tale, ca și cum ți-ar folosi la ceva, cînd n-ai bani și mîncare de pus pe masă.

— Nu uita că te-a lovit, spuse băiatul.

— Ușa e încă deschisă, zise ea, adăugînd : Singură mă descurc mai bine !

— Adu-ți aminte cine te-a ajutat.

— Am suportat și lucruri mai rele, zise ea. Am trăit cu tine din asigurările sociale, cînd mi se oferă ceva nu sînt în stare să refuz. Dac-ai deveni un bărbat ca Detlev Richter, ai putea să fii mîndru. Din cauza ta a plecat. Numai de tine a depins totul. Cu toții greșim, dar cel puțin regretăm după aceea. Ție nici

prin cap nu-ți trece așa ceva. Așteaptă numai pînă o să pun mîna pe următorul, atunci te-ai ars.

36

BĂIATUL MAI GĂSI CÎTEVA MĂRCI în buzunare și plecă să-și caute țigări. Ploaia i se prelingea prin păr, udîndu-i gulerul jachetei. Școlarii se înghionteau în jurul ultimelor castane; ghiozdanele lor săreau și se bălăngăneau ca șeile pe mînjii tineri. Își aduse aminte de fragilitatea tăblițelor de ardezie și de faptul că profesorii lui mai aveau voie să bată elevii cu bățul de bambus. Vlăstarele unor părinți de vază erau ferite de lovitul în palmă și peste fund. Loviturile nu-i atingeau decît pe cei mici și pe cei săraci. Cînd au fost aduși în clasă copiii polacilor începu să se lase cu bătaie. Erau sîcîiți, înjosiți, detestați, educați cu vulgaritate, categorisiți ca locuitori ai barăcilor pentru care ABC-ul și tabla înmulțirii erau inutile.

Geamul automatului de țigări era aburit. Băiatul trase un sertar gol — piedica nu era pusă. Înjură și mai introduse o monedă; apoi alese la întîmplare o marcă de țigări. Abia acum observă alături de automat, ușa larg deschisă a unei tutungerii. Se plînse vînzătoarei și ceru țigări de foi mai scumpe; cînd vînzătoarea se întoarse să scoată cutia de pe raft, băgă în buzunar o pipă care părea scumpă și ieși din magazin. În drum spre casă fu

împins iarăși și iarăși de pe trotuar de oamenii cu umbrele. Sări de cîteva ori în rigolă, dar în așa fel, încît împroșcă apa pînă la case, stropindu-i cu un jet puternic de apă și pe trecătorii de pe trotuar. Apoi cumpără un ziar, pe care-l plăti mai ieftin fiindcă avea hîrtia îmbibată de ploaie.

Își potoli setea într-o cîrciumioară unde se întîlneau pensionarii și bătrînii. Era un local liniștit. La masa din fața tejghelei ședea un bărbat care arăta ca un reprezentant comercial. Băiatul ceru o limonadă acidulată, pe care o bău direct din sticlă. Apoi comandă o bere; imediat se simți mai bine. Deschise pachetul de țigări și rupse în grabă filtrul. Cîrciumarul era un bătrînel încins cu un șorț alb ca neaua, care se unduia ca o trenă în fața burții sale.

— Ce mai scrie azi la ziar ? întrebă el.

— Nu l-am citit încă, răspunse băiatul.

— Minciuni, zise bărbatul care semăna cu un reprezentant comercial, numai minciunile se tipăresc. De exemplu că muncitorii sînt săraci pentru că există bogați și că delincvenții ar fi victime ale societății. Cine nu-și întemeiază o familie fiindcă-i prea leneș să muncească, se gîndește numai la fărădelegi. A sosit timpul să se introducă pedeapsa cu moartea. Un stat democratic în adevăratul sens al cuvîntului ar trebui să dea gratuit fiecărui cetățean de încredere o armă de foc. Numărul mare de derbedei care se-nvîrt prin țară făcînd pe grozavii instigă orice om cinstit.

— Asta e cu adresă la tine, șopti cîrciumarul băiatului.

— Știu, spuse băiatul.

Bărbatul îi aruncă o privire piezișă, înainte de a continua :

— Vremurile nu sînt sănătoase. Responsabilii sînt prea îngăduitori. La universități se învață numai anarhia și comunismul, iar sindicatele îi împing chiar și pe ucenici la grevă. Îmi vine să vărs cînd citesc ziarul.

— Clar, zise băiatul, așa se schimbă vremurile. Călăii au rămas fără lucru. Atentatorii la pudoare își fac de cap. Preoții predică în deșert. Animalelor de casă le merge din ce în ce mai bine. Femeile tinere nu vor să se culce decît cu bărbați bătrîni, care trebuie să mai fie și bogați. Viața își bate joc de ordine. Legile nu fac două parale. Armata nu e decît o asociație de gimnastică. Cu părerile întemeiate te împotmolești.

Rîse apoi ; bărbatul care arăta ca un reprezentant comercial încetă să dea aprobator din cap.

— Tu ești un exemplu elocvent al depravării tineretului de azi ! zise el. Încă un Hitler și vai de...

— Dumneavoastră sînteți bolnav, zise cîrciumarul.

— Sînt bine sănătos, zise bărbatul. Dar de ce-i luați apărarea golanului ăsta ? Aveți vreo relație cu el ? Se vede că bătrînețea prostește.

Cîrciumarul scuipă-n sîn și făcu semn spre ușă.

— Clociți-vă în altă parte ouăle stricate ! spuse băiatul.

Cînd bărbatul luă o poziție amenințătoare, punîndu-și mîinile strînse pumn pe placa mesei, cîrciumarul scoase de sub tejghea un baston de cauciuc.

— N-am folosit pînă acum acest obiect, zise el, și nu vreau să-l inaugurez pe spatele dumneavoastră. În localul meu oamenii vin să se distreze, nu să se bată. Oamenii care-mi frecventează localul au trăit mai mult decît vă puteți închipui. Ei știu unde se termină gluma și încep lucrurile serioase. Și acum ieșiți afară !

Băiatul privi cum bărbatul își achită nota și se minună de obiectivitatea cu care cîrciumarul netezi bancnota și numără bănuții. Aproape fără supărare îi rostogoli peste placa mesei. Bărbatul plecă fără să salute.

— SS și SA, zise hangiul.

Băiatul plăti, mai așteptă puțin ; apoi își băgă ziarul la subsuoară.

— Mulțumesc, spuse el.

— Pentru ce ? întrebă cîrciumarul.

Afară omul care arăta ca un reprezentant comercial stătea la primul colț și împărțea manifeste. Băiatul ridică un manifest pe care îl aruncase un trecător și citi că Germania ar fi în pericol. Comuniștii, socialiștii, extremiștii au avut numai de cîștigat de pe urma democrației ; bunăstarea trebuie apărată de flagelul roșu ; sindicatele vor să instaureze un stat al muncitorilor, să construiască o dictatură proletară. Toate acestea i se păreau băiatului exotice. În ultimul an de școală avusese un profesor care exemplifica istoria celui

de al doilea război mondial prin aventurile sale de tanchist în Africa, neavînd de comunicat despre cel de-al treilea Reich decît faptul că germanii au fost cei care au fabricat prima rachetă și au construit autostrăzi. Pentru cei din clasă fascismul a rămas doar un neologism. Băiatul își dădea seama de prostia lui, dar nu se considera vinovat. Cunoașterea era pentru el ca natura : jos, totul era plat, iar pe dealuri se aflau cetățile.

37

MAICĂ-SA SE ÎNCHISESE ÎN DORMITOR. O auzi rugîndu-se și bătu la ușă, dar ea nu-i răspunse. Se așeză în bucătărie și fumă țigară după țigară. Apoi luă o ceașcă în care turnă ceaiul rece lăsat de Detlev Richter. Mîncă și bucățile de pîine începute. Cînd puse ceașca goală în chiuvetă, îi sparse toarta. Băiatul deschise robinetul și lăsă toarta să alunece sub vasele din chiuvetă. La fabrică era acum pauză de prînz.

— De ce nu vorbești cu mine ? întrebă el. De ce-ți trimiți întrebările în aer ? Eu stau în bucătăria rece, tu îngenunchezi în fața paturilor în care de acum încolo vei avea mai mult loc. Într-o astfel de locuință nu se poate trăi decît în doi.

— Și să mori, o auzi pe maică-sa zicînd.

Fumă, stătu atîrnat de scaun trăgînd fumul în stomac și plămîni. Încetul cu încetul începură să se facă simțite ficatul și bila, apoi

inima ; valurile de transpirație îl slăbiră. Simți cum i se îngustează venele, cum sîngele lupta cu otrava. Cînd văzu negru înaintea ochilor, începu să-l cuprindă spaima și înghiți un calmant. Deodată mintea lui epuizată îl transpuse lîngă patul de moarte al mamei. Așternuturile erau îngălbenite, ochii ei dați peste cap priveau spre interior. Mai respira încă și zise : Mi se pare că totul crește peste mine. Nu vă mai bateți capul cu mine. Băgați-mă-n pămînt și gata. Amin. Am ajuns la capăt. Cu siguranță că am să fiu lăsată să trec dincolo. În curînd o să-mi fie mai bine. Așa de bine cum nu mi-a mers niciodată pînă acum. Locuința e curată. Vă las în ordine. Să nu mi se poată reproșa nimic. Întreaga mea viață a trebuit să curăț lucrurile străinilor, pe genunchi m-am tîrît, am frecat podele, am măturat, am spălat treptele din pivniță pînă-n pod. Am lustruit sticla și am scuturat saltelele. De dimineața pînă seara, stăpînii se uitau cu dispreț la mine, mirîndu-se de prostia mea. Mi-a fost rușine, m-am jenat tare mult, pot să spun, încît cu dragă inimă aș fi sărit în picioare și aș fi fugit. Acum trebuie să-și găsească o altă toantă. Sper ca în curînd să nu mai afle nici una. Dac-aș fi fost singură, fără angarale, nu le-aș fi permis nimic. Dar tu erai aici și voiai să trăiești.

Băiatul simțea nevoia de lapte și fructe ; întregul său trup tînjea după un gust sănătos. De aceea banii luați din portofelul mamei i se părură doar un împrumut pentru a cumpăra mîncare. Avu senzația că i se clatină

dinții. Se auzi zicînd cu voce tare: Nu mai ai nimic adevărat în oase decît aer stricat de cîrciumă, ești un infirm sfîrșit, un tîrîie-brîu.

Toate astea nu-i erau de nici un folos. Goli scrumiera în găleata de gunoi; apoi părăsi locuința. Mama parcă adormise. Și-o închipui cu mîinile împreunate, înghețată bocnă pe o pernă udă de lacrimi.

Cînd se află din nou în fața ușii locuinței, în mînă cu mere, struguri și o pungă de lapte și apăsă pe clanță, ușa era zăvorîtă. Își strigă mama; pașii ei se apropiară în spatele ușii, dar nu se auzi nici o cheie zornăind. Băiatul fu cuprins de o panică ușoară. Apăsă pe clanță cu timiditate.

— Pleacă, cară-te, pleacă, zise maică-sa, nu te mai las înăuntru. De astă dată e rîndul tău să procuri bani. Lucrezi sau cerșești; mi-e totuna. Important e să faci ceva. Nu vine nimic de la sine, asta știi și tu. Nu-ți dau drumul înăuntru. N-o să-ți mai încurajez lenevia. Nu te opinti că nu-ți deschid ușa. Dacă nu te pedepsește dumnezeu, am s-o fac eu.

— Ai nevoie de doctor? întrebă băiatul.

— Eu? Nici vorbă! strigă mama. Dar tu ar trebui să-ți faci un control la cap. La tine nu mai e nimic în ordine. Alți băieți de vîrsta ta au de mult prietene și bani. Devin independenți, tu, dimpotrivă, nu poți face singur nici măcar un pas. Aș vrea doar să știu ce dracu a intrat în tine. Coboară-ți în sfîrșit capul din nori. Dovedește-mi că vrei să-i iei locul, atunci am să-mi schimb și eu părerea.

Băiatul dădu cu picioarele-n ușă, dar zăvorul rezistă. Se așeză pentru cîteva clipe pe scară; treptele erau reci și-l făcură să se scoale din nou. Dintr-o dată, merele, strugurii, laptele își pierdură orice valoare. Le aruncă pur și simplu. Punga cu lapte se sparse pe loc; merele se făcură bucățele cînd încercă să le lovească în aer. Apoi zdrobi în picioare strugurii. Ceea ce făcuse semăna a păcat.

Îi era frig și-ar fi vrut să-l ia dracu. Se gîndi la o portiță de scăpare, trebuia să existe una. Auzise de mai multe ori de la niște chiulangii notorii că ar exista un medic în oraș, deloc zgîrcit cu certificatele medicale, avînd în vedere că prin acestea își sporea clientela. Du-te și anunță că ești bolnav, își zise băiatul, asta-i cea mai rezonabilă idee. Poate ești cu adevărat bolnav, fapt care ar simplifica și mai mult lucrurile. Își închipui cum ar putea să-i facă mamei o surpriză cu o motivare credibilă; ștampila și iscălitura unui doctor ar mulțumi-o, iar vechea problemă ar fi anulată pentru o bucată de vreme. Merse apoi la cea mai apropiată cabină telefonică și își notă adresa cabinetului medicului din cartea de telefon.

38

CAMERA DE AȘTEPTARE era supraaglomerată. Băiatul fu nevoit să stea în picioare. Pe pereți atîrnau tablouri reprezentînd animale și flori sub care erau scrise nume în latină. Paltoanele și șalurile de pe cuier miro-

seau a naftalină. Asistenta doctorului îi notă numele într-un carnet. Aerul pestilențial îi făcu rău. Fu asaltat de diferite discuții.

— Am stat un an în clinică.

— Am crezut c-o să mor.

— Cînd văd sînge, leșin.

— Am avut niște dureri de nesuportat.

— De la narcoză am rămas cu amețeli.

— Tumoarea mea este iradiată.

— De aici trebuie să mă duc la dentist.

În sfîrșit, din interfon se auzi ca un orăcăit numele lui. Merse în cabinet și lăsă lucrurile să se desfășoare de la sine. Medicul se ridică din spatele biroului, îi dădu mîna și-l rugă să ia loc.

— Ei, zise el, în altă parte v-ar tăia acum în bucățele. Ce vă doare ?

— Ceva nu-i în ordine cu mine, spuse băiatul.

— De exemplu ?

— Nu știu cum să vă spun. Lucrurile stau cam așa ; sînt lăudat pentru spinarea mea dreaptă, atunci cînd mă simt încovoiat și cocoșat. Dacă sînt bolnav, mi se admiră sănătatea. Cam confuz, nu-i așa ? Îmi lipsește privirea de ansamblu. Faptul că nu știu niciodată ce trebuie să fac mă îmbolnăvește, credeți-mă. Uneori mi se face frică de felul meu de-a fi. Pentru mine, toți oamenii din cercul meu sînt creaturi crunt exploatate. Mie nu-mi place ce fac ei, ce permit să li se facă, iar lor nu le place ce fac eu și ceea ce nu permit să mi se facă. Ei bine, ieri am băut prea mult. Cînd sînt amețit pot cel puțin să-mi spun părerea

fără să-mi pese de urmări. Nu pot să mănînc nimic, dacă nu mi-e foame, dar să beau fără să-mi fie sete, asta pot. Pe fiecare îl cred capabil numai de rău, și asta nu e bine. Aș dori să trăiesc, dar în condițiile mele de viață e mai simplu să mori. Poate că sînt încă prea tînăr.

— Pentru numele lui dumnezeu, zise doctorul, ai nimerit la medicul nepotrivit. Dumneata ai nevoie de cineva cu care să poți discuta. Nu pot trata sufletul sau firea. Ai oasele sănătoase. Iar șira spinării se mai formează încă, băiete.

— Cel mult se încovoaie, spuse băiatul. Eu aparțin categoriei vidanjorilor. Pe mine se descarcă gunoiul. Toate cunoștințele încearcă să mă lămurească că munca e unicul și adevăratul leac atot-tămăduitor. Ea mă poate elibera de concepțiile mele ciudate. Îmi permiteți să vă mai spun ceva ? Maică-mea e probabil rgavidă și a fost concediată, tatăl meu vitreg a șters-o, iar eu m-am îndrăgostit în zadar în această săptămînă și azi am chiulit de la muncă.

— Cel puțin nu ești incurabil, zise doctorul. Apoi controlă tensiunea băiatului.

— Tulburări de circulație, zise el. Reduci băutul și fumatul, mult somn, mai multe vitamine, mai puține calorii, să gîndești mai înțelept, tinere prieten. Trebuie să înveți să înțelegi mai mult. Sună cam savant dar e foarte simplu. Nu poți înota prin pustiu. Îți dau opt zile. Trebuie să-ți ajungă pentru a fi din nou în ordine. Iată certificatul de incapacitate de muncă și o rețetă pentru pilule de bună dis-

poziție. Ai nevoie de ele. Ne vedem peste o săptămînă, sper, într-o altă stare de spirit.

Băiatul își cumpără într-o farmacie pilulele ; apoi merse să se schimbe. Mergea repede, ca să se încălzească. Un vuiet îndepărtat îi răsuna în spatele tîmplelor. Putea să se gîndească la o muzică și se simți în mare siguranță. Toate zgomotele veneau de departe, ca și cum prin aer ar fi plutit vată și fulgi. O greutate căzuse de pe el. Fără să mintă își prelungise perioada de grație. Ți s-a întins un pai, gîndi el, de care să te poți agăța în viitor. Dar într-o săptămînă, exact peste opt zile, o să fii din nou pe muchie de cuțit. Deci, potolește-ți entuziasmul. Deci e foarte bine să nu faci nimic și totuși să primești niște bani, ceva mai puțini decît cei sănătoși care trebuie să muncească, dar oricum... Asta însă nu va ține o veșnicie. Un lucru amînat nu înseamnă că-i și anulat. Trebuie să te gîndești la ceva, altefel s-a zis cu tine. Oamenii ar trebui să meargă de două ori mai mult la școală, ca să învețe cel puțin jumătate din ceea ce trebuie să știe.

În magazinele pe lîngă care trecea era îmbulzeală mare. Oamenii se pregăteau pentru sfîrșitul de săptămînă. Pretutindeni sacoșe și femei încărcate ca niște cai de povară. Spre norocul lui îl întîlni pe Slippuchin, care se întorcea de la muncă. Slippuchin lucra la drumuri și șosele ; cizmele-i erau pline de lut, mîinile negre de păcură, părul îmbîcsit cu praf de prundiș. Era mic de statură, un pitic puternic. Tatăl lui era polonez, iar mama rusoaică. Era cherchelit ca de obicei.

— Ei, coadă murdară, zise el vesel, iar ai avut treabă cu vreo fată ?

— Bătrîne potlogar, de cînd există tîrfe aici ? spuse băiatul scoțînd din buzunar pipa pe care o șterpelise în tutungerie. Cumpără-mi obiectul.

— F... mama ta, zise Slippuchin în poloneză.

— Omule, e nouă, veritabilă. Hai dă-i drumul, nu fi nasol, dă-mi cîteva mărci.

— Trebuie să plătesc pensia alimentară, zise Slippuchin. Sună cam chinezește pentru tine, sau ?

— Oprește-te !

— Îmi plac mult nemții săraci.

— Iar mie polacii bogați.

Apoi rînjiră unul la altul.

— De ce nu te-ai mai arătat pe aici ? întrebă Slippuchin. Am putea să mai bem împreună o sticlă, ce zici ?

— Bineînțeles, spuse băiatul, cînd o să ies la liman o să dăm o sticlă pe gît.

— Pipa-i din spumă de mare ?

— Nu știu.

— Dă-mi mîna, prietene, zise Slippuchin și băiatul simți frecîndu-i-se în palmă niște monede tari și reci.

— Iată-i, dragă porcule, adăugă Slippuchin.

— Și așa n-ai pușculiță, spuse băiatul.

— Șoarecii o folosesc ca oală de noapte, zise Slippuchin.

Apoi rîseră din nou ; băiatul căpătase banii, iar Slippuchin pipa.

39

PLIN DE ÎNCREDERE băiatul sună acasă. Avea un certificat medical în buzunar și asta era o veste plăcută. De astă dată mama deschise imediat ușa. În hol se afla un geamantan ; tocmai începuse să despacheteze.

Totul fusese deci în zadar.

Băiatul nu sări peste geamantan, păși pe lenjerie, lovi cu piciorul în șosetele făcute ghem. Detlev Richter stătea întins pe canapea. Vărsase într-o găleată așezată alături pe podea. Băiatul se apropie de canapea și-i contemplă fața răvășită. Bărbatul horcăia epuizat, căscă în somn, încît saliva i se scurse în fire subțiri printre cioturile de dinți. Se învîrtea neliniștit în pat. Maică-sa așeză o oală cu apă pe plită ; apoi curăță cartofi.

— I s-a făcut dor de noi ? întrebă băiatul.

— A jurat..., îi spuse mama jenată.

— În plină beție, spuse băiatul. Mai înainte n-ai deschis din cauza lui ?

— La ce te gîndești și tu, zise ea.

Băiatul umplu o ceașcă cu apă de la robinet, își umplu gura, se aplecă deasupra bărbatului și-l stropi pe față. Bărbatul avu nevoie de cîtva timp pentru ca să-și revină și să se dezmeticească. Clipea încurcat ; încet-încet își dădu apoi seama cine-l sîcîia.

— Ce sperietură mi-ai tras, zise el înfundat.

— Și n-o să rămîi numai cu asta, strigă băiatul.

Smulse din mîna mamei cuțitul de curățat zarzavaturi, înfigîndu-i vîrful sub bărbia bărbatului.

— Nu ! zise mama.

— Ai băut cumva la bufetul gării ? întrebă băiatul. Sau ai ajuns departe, în oraș ? Povestește-mi aventurile tale în timpul călătoriei. Cum a fost pe vapor ? Dar în avion ? A avut trenul întîrziere ? Îți cer un răspuns. Cum arată lumea ? Ai învățat vreo limbă străină ? N-ai voie să-mi înșeli așteptările.

Omul se holbă la el cu ochii sticloși ; din cauza aerului stătut trase cîteva vînturi. Băiatul învîrti cuțitul între țepii argintii ai bărbii nerase. Bărbatul nu îndrăzni să se miște ; deodată băiatului i se făcu frică să mai răsucească cuțitul. Într-un acces de milă aruncă cuțitul sub masă. Cu toate astea, omul rămase întins, ca paralizat, probabil incapabil să se scoale în picioare. Un punct roșu îi apăru sub bărbie. Era o picătură de sînge.

— Acum ar trebui să domnească relații limpezi între noi, spuse băiatul cu o voce pe care nu și-o cunoștea. Faceți de azi înainte ce doriți. Eu nu mă mai amestec. În sinea mea v-am părăsit de mult. Nu m-ați posedat niciodată, nu vă aparțineți nici măcar vouă înșivă !

Cei doi îl priviră fără să priceapă nimic, de parcă ar fi greșit ușa, de parcă ar fi intrat la niște oameni oarecare pe care nu-i mai văzuse niciodată înainte. Băiatul se simți de parcă ar fi deranjat niște sătui la masă. Intui că-l percepeau ca pe un obiect care nu se potrivea cu mobilierul lor. Articulațiile i se crispară din cauza unei slăbiciuni bruște. Trebui să se forțeze să facă o mișcare. Se gîndi apoi că cu

cît înveți mai tîrziu, cu atît mai repede folosești cele însușite.

— Nu trebuie să mă invitați la banchetul de împăcare, spuse el, lăsați-mi tacîmul în sertar!

Cînd plecă, trecînd pe lîngă cele două figuri de calcar și ghips, observă cu cîtă repeziciune îi părăsi încremeneala, cum se înviorară, de parcă tot timpul n-ar fi făcut altceva decît să se prefacă. Toate astea însă îl lăsară rece.

40

ORAȘUL ÎL ÎNĂBUȘEA. La stînga și la dreapta casele se frecau de umerii lui; strada făcea valuri, se rostogolea în trepte care se pierdeau în amurg. Era după-amiază tîrziu. De acum nu mai erau copii pe la porțile caselor; bătrînii din spatele geamurilor dispăruseră. Numai cîțiva amatori de ore suplimentare se grăbeau spre casă, spre gospodăria condusă cu sîrg. Băiatul nu aruncă nici o privire către cîrciumi.

Traversă sala de așteptare a gării, în care se aflau doar cîțiva oameni în trecere. Majoritatea seifurilor pentru bagajele de mînă erau deschise arătînd ca niște coșciuge de tinichea pentru copii. Citi numele orașelor de pe tabelul cu mersul trenurile; apoi merse repede în piață și de acolo la monumentul pescarilor unde scuipă în plasa statuii. Cînd ajunse în mijlocul podului se apucă să zgîlțîie balustrada. Jos, curgea rîul; la orizont se zărea o stea singuratică, ce licărea palid, scufundîndu-se încet.

În multe locuri se ivise din apă pămîntul. Luminile așezării pîlpîiau ca niște lampioane; băiatul se îndreptă spre ele pe drumuri de cîmp. În bătaia vîntului desluși vocea lui Detlev Richter și a maică-si. Cînd copilul se va naște, Ernst se va schimba. Va trebui să-și caute o cameră și să se descurce singur. Poate să-și ia geamantanul nostru și să-și împacheteze boarfele în el. Îi spunem pe șleau că de Crăciun ne poate vizita, iar dacă se poartă cum trebuie ar putea să rămînă și peste Anul nou. Nici de Paște sau de Rusalii n-o să fie altfel. O să putrezească în pielea-i leneșă dacă n-o să vrea să stea în sfîrșit pe picioarele sale. Trebuie să plece, să intre în viață. O să i se reteze degetele dacă va mai îndrăzni să mai pună mîna pe cuțit.

— M-am ținut în frîu, zise băiatul cu voce tare.

De acum încolo asta nu mai e suficient. Noi, părinții tăi, mai avem cîțiva ani buni în față, pe care vrem să-i trăim, Nu sîntem nici de azi, nici de ieri, iar azi noi hotărîm ce va fi mîine cu tine. Tatăl și mama sînt mereu pe primul loc și nu după tine. Sora sau fratele tău nu-ți vor păși pe urme. Dumnezeu să te aibă în pază.

Roua zăcea ca argintul mort pe cîmpuri. Din grădini urlau cîinii în urma umbrei băiatului. Își fixă o destinație și se îndreptă spre locul pe care stătuse circul. Poate, speră el, se mai află acolo vreo rulotă cu osia ruptă. În același moment începu să rîdă de el și își încetini pasul.

41

CÎND RECUNOSCU VÎRFUL CORTURILOR, se gîndi mai întîi la o tabără de orientare turistică, dar cercetașii n-ar fi venit în camioane și mai ales pe o vreme ca asta. Cînd văzu turelele tancurilor înălțîndu-se spre cer, știu ce se întîmplă. Apropiindu-se, se împiedică în brazdele făcute de șenile și cauciucuri. Întreaga regiune era devastată. Se simți nesigur în timp ce se furișa mai aproape și se sperie cînd, pe neașteptate, o siluetă cu arma pe umăr fugi spre el strigînd de la distanță : Stai ! Băiatul se opri pe loc și se rușină de supușenia lui. Apoi silueta, camuflată într-un costum de luptă, se opri din alergare, lăsînd între ea și băiat o distanță care putea fi străbătută numai vorbind tare.

— Ce cauți ? întrebă soldatul.

— Nimic, spuse băiatul.

— Atîta lucru poți să găsești și-n altă parte, zise soldatul.

— De cînd dați reprezentații pe aici ? întrebă băiatul.

— De astăzi.

— Înaintea voastră pe locurile ăstea a fost un circ, spuse băiatul, care nu avea nevoie de santinele.

— Execut doar ordinul, zise soldatul și își sprijini pușca de pămînt.

Carîmbii cizmelor luceau gălbui, murdare de lut. Cînd își aprinse o țigară, băiatul văzu o față blajină, strălucind de zel. Tînărul era cam de aceeași vîrstă ca el.

— La cîți dușmani ai făcut azi de petrecanie ? întrebă băiatul.

— Așteaptă pînă cînd o să ajungi și tu la armată. O să-ți tundă chica aia. Iar acum șterge-o, dacă se poate imediat, pînă nu raportez, zise soldatul, dînd din mîini ca și cum ar fi vrut să alunge un fluture de noapte.

Băiatul înaintă cîțiva pași, pînă cînd simți respirația celuilalt. Apoi zise în fumul gros de țigară :

— Și tatăl meu vitreg a fost în război, și-am ascultat ce mi-a povestit, bou muștruluit ce ești!

Soldatul scuipă mucul și își netezi distrat și jenat uniforma. Băiatul se aplecă. Smulse un fir de iarbă și-l agită ca și cum ar fi vrut să dueleze ; puse apoi mîna pe metalul stropit de noroi al unui tanc.

— E interzis, zise soldatul.

— Sînt neînarmat, zise băiatul.

În corturi nu se clinti nimic.

Bivuacul de manevră părea a sta la marginea unui drum de caravane al erei mașinilor. Ceața stingea luminile orașului. Noaptea îl înghesui. Fugi ca printr-un labirint părăginit, tapetat cu oglinzi negre. N-avea nici un chef de această viață și nici un fel de speranță într-o altă moarte. Cînd ajunse în cîmpul deschis, deșurubă tubul cu pilule, înghițind una din tabletele pe care i le prescrisese medicul. În curînd se simți ca și cum ar fi unicul și veșnicul locuitor al dealurilor de la orizont. Bălțile erau pline de apă. Mușuroaie de cîrtițe se înălțau ca niște insule vulcanice. Marginea unei bălți cedă ; răceala apei îi pătrunse băiatului pînă la oase. Brusc, totul începu să

se învîrtă. Ochii i se afundară în orbite și se duseră în fundul capului. Își băgă un deget în gîtlej și vărsă spasmodic tot răul. Efectul pilulei se risipi imediat. Izbuti să-și facă semnul victoriei. Chiar un rînjet îi reuși cînd se gîndi : Cine te ademenește cu focul, vrea să te ardă, cine te răcorește cu gheață vrea să te înghețe.

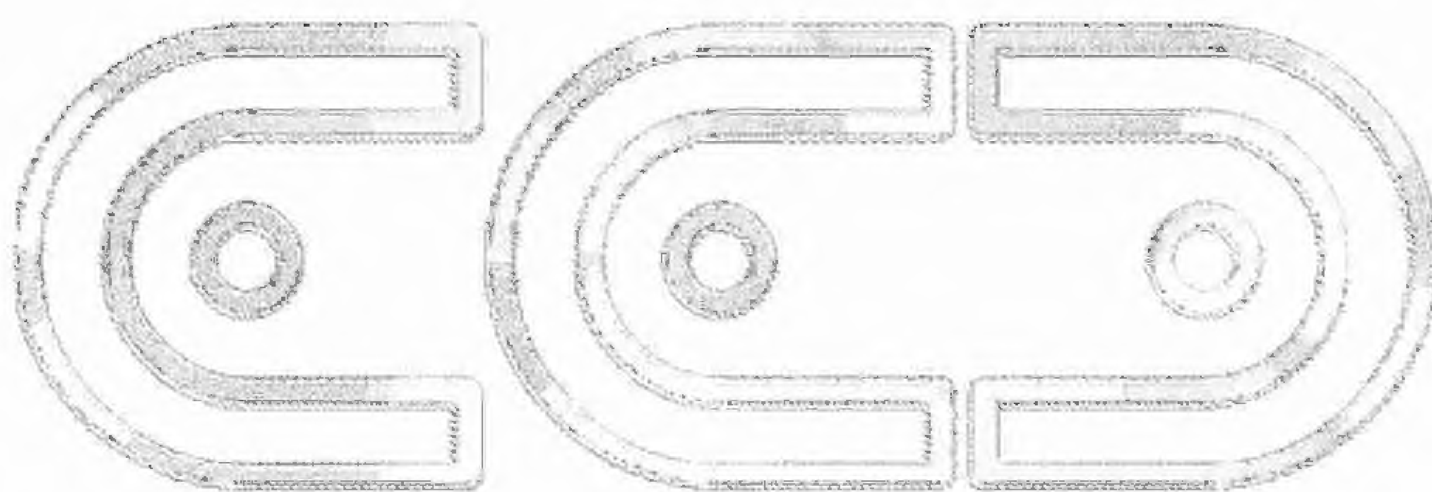
Mai tîrziu o luă în direcția orașului. Pe drum își dădu cu claritate seama că întreaga sa tinerețe a luptat pentru a supraviețui. Originea lui era din start un drum cu capcane. De acum încolo, zise el tare, imitîndu-l pe Detlev Richter, o voi numi pe mama doamna Richter, ca să-mi ușurez despărțirea. Un timp îl preocupă închipuirea că lumea ar fi o arenă. De acum încolo se va strădui să observe mai atent oamenii de la peluză și pe cei din lojă. Nu mai putea susține că viața îi aparține doar lui ; înțelese relațiile dintre oameni ca pe o curea de disciplinare, iar pe sine ca pe o proprietate a unor necunoscuți. Se bucură de descoperirile minții sale. Trebuia doar să arate cine era. Celor ce-ar vrea să se joace cu el, în viitor, el le va dicta regulile. Văzu niște moșnegi care manevrau pîrghiile cu ajutorul cărora dirijau destinele pămîntului. Într-o zi o să distrugă cutiile de siguranță. În tot angrenajul el era rotița care transporta un bob de nisip. Eu învăluit de o ploaie cu grindină. Căzură primii fulgi de nea. Pantofii îi alunecau în nămol. Orașul i se păru mai străin decît orice înstrăinare pe care o simțise vreodată. Îi era atît de străin, încît deodată înceta să mai existe. Printre ziduri pașii săi răsunau ca niște împușcături.

Lector : ONDINE CRISTINA DASCĂLIȚA
Tehnoredactor : ELENA DINULESCU

Bun de tipar : 15.I.1988
Coli de tipar : 5

Tipărit sub comanda 5248/987 la
ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ
BACĂU
Str. Mioriței nr. 27
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Scanare și prelucrare digitală

de

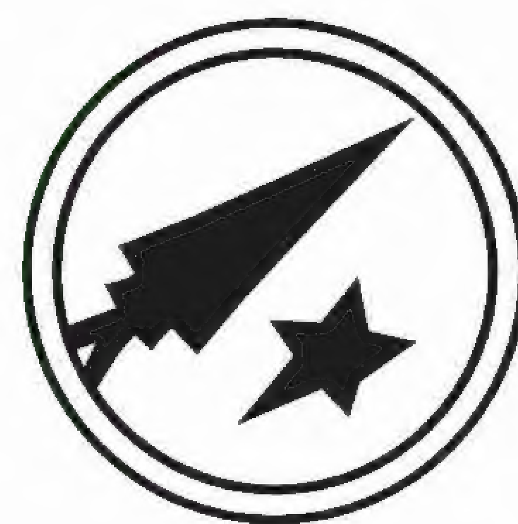

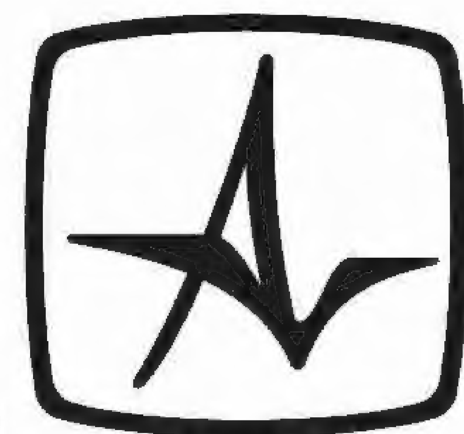
Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

